

HIMMELRADSTEINSKÝ VRAH ŽEN A DÍVEK

Benjamin Klička

Městská knihovna v Praze

půjčuje

knihy, audioknihy,
obrazy, deskové hry...

nabízí prostory pro

samostatné studium,
skupinová setkání,
přednášky, konference...

pořádá

autorská čtení, přednášky,
koncerty, filmové projekce,
akce pro děti...

poskytuje online služby

e-knihy, digitalizované dokumenty,
přednášky, kurzy...

podporuje tvoření v kreativních dílnách

DOK16 pro práci se dřevem a papírem
Atelier pro šití a vyšívání

Suterén pro 3D tisk, knižní vazbu, kaligrafii a pyrografii

mlp.cz
e-knihovna.cz
knihovna@mlp.cz
facebook.com/knihovna

Himmelradsteinský vrah žen a dívek

Benjamin Klička

Znění tohoto textu vychází z díla [Himmelradsteinský vrah žen a dívek](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Aventinum v Praze v roce 1931. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

Podle [předlohy](#) z fondu [Moravské zemské knihovny v Brně](#).

Text díla (Benjamin Klička: Himmelradsteinský vrah žen a dívek), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), není vázán autorskými právy.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uved'te autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 17. 2. 2023.

OBSAH

KAPITOLA PRVNÍ Dva světy.....	7
KAPITOLA DRUHÁ Adéla.....	21
KAPITOLA TŘETÍ První láska	34
KAPITOLA ČTVRTÁ Láska dnů příštích	51
KAPITOLA PÁTÁ Jan za chrta dán.....	76
KAPITOLA ŠESTÁ Adéla mluví.....	88

*Kdo by dovedl určití onen bod, kdy se rozkoš stává utrpením,
a bod, kdy utrpení jest ještě rozkoší?*

— BALZAC

KAPITOLA PRVNÍ

Dva světy

Himmelradstein, jehož nepatrný kroužek nebylo snadno nalézt na mapách republiky, neřkuli pak dokonce na mapě Evropy, stal se z hnízda velmi nepatrného pojednou proslulou a hrůzostrašnou obcí. Největší pýchou městečka dosud bylo, že má jako pohraniční osada státní policii s vrchním komisařem v čele.

Dvacet pět velice zanedbaných ulic, v nichž lenoší bahno, dlažba a pach, jest spolu s náměstím a jeho podloubími uspáváno písni lesů a luk, obilných lánů, silnic a pěšin – uprostřed jahodišť, v nichž dumají ještěrky za tiché hudby fialových zvonků, rašících třešní a pampelišek.

Je to kraj boží, svato a ticho jest na ulicích, ba i v okolí města; nikdo se zbytečně netáže a – nikdo darmo neodpovídá.

Věci světa jdou jako věčně mlčící apoštolové dávného himmelradsteinského orloje, jdou mimo laskavý soud smířených lidí, kteří jsou přesvědčeni, že byli stvořeni, aby zemřeli pracující.

Nicméně mnoho nepochopitelných lidí zasila sem snaživá civilizace.

Himmelradstein chová ve svých starých zdech jakési veřejné a státní úřady, jejichž správci a služebníci oživovali ulice i místnosti města svou mrtvolnou, žlutou vážností a mlčením, jež provází úředníky z pracoven i daleko do života.

Byli to lidé zvláštní a tajemní.

Arci, pracovali stejně jako druzí, ale podobali se věčně třeba takovému oleandru, jenž toliko na letní, slunné měsíce vzat byv opatrně ze skleníku, i s kořenáčem vsazen byl do ozdobné zahrady: bije do očí, všem je vydán na odív, má cizokrajný lesk – leč vůni zcela ztratil, o jeho odolnosti ani nemluvě.

Učiněná fadesa, oddělená přísně od všech občanů a od zázračné zdejší přírody, od tradice města, od jeho přání, od špinavých ulic, po nichž se pohybuje nepřítomně jako duch nad vodami a vymýšlí jakási nařízení a instrukce o správném placení či vyměření rozličných daní, přírážek a poplatků.

Nebo ani nevymýšlí. – – –

– jen se nudí?

Vizte, jak tento postává před radnicí!

Jeho pohled je zavěšen v nekonečnu – či lépe na ničem; sám otáčí bez zájmu ozdobnou hůlkou v rukou naprosto nepoznamenaných prací, ale s výrazem tváře nikoli teskným a bezpomocným, nýbrž zcela a úplně prázdným.

Čeká na něco – či na někoho?

Nebo je přesvědčen, že se obloha pojednou rozestoupí a že před ním stane v plném, jasném slunci nějaký opravdový smysl života?

Nikoli. Toho ten pán neočekává. Neboť je to *bezpodmínečný* oficiál Morel, takto bezvýznamný berní úředník.

Nebude nikdy ani radou, ani přednostou, ba ani správcem úřadu! Je nevyhlášený, věčný, nezničitelný oficiál.

Jeho dráha je nezměnitelná jako pout' měsíce. Přes dobré chování, úhledné písmo a vážné, uctivé vzezření, přes bouřlivé pozdravy i hluboké úklony na všechny – i velmi podřadné – strany zůstane do své nejsmrtelnější smrti praobyčejným oficiálem.

Proč?

Služební pragmatika zapomněla jaksi na lidi Morelovy formy, Morelova vzdělání, Morelových předností. A konečně: Morelova charakteru. Jak to bývá...

Vidíte v jeho tváři jen stopu neklidu, stopu pohnutí či vzrušení?

Nikoli!

Vždyť jenom *jest*... A to jen proto, že není možno, aby byli bez oficiála.

Pohnutí tedy nevidíme.

A přece celý Himmelradstein plápolá a třeští, na každé tváři vidět odlesk běsu, kus křeče, strachu, zvědavého nepokoje.

Ale on, oficiál, stojí bez myšlenky před radnicí. Ví, kdo je viník, ví, kdo je vrah: vrchní policejní komisař.

Pohrávaje si jalově jakousi šviháckou hůlkou, zkouší Morel rozmařilou možnost chvíle. Netrvá na rozluštění záhady života, netrvá na životě vůbec...

Již osmá žena zápasí v nemocnici se smrtí. Byla oloupena o své krásno jakýmsi ničemou a nyní zvolna umírá.

Ale oficiál – ničemu se nediví.

Žena?

Prsy?

Co to za zbytečnosti! –

Jeho přátelé od policie se přece jen dali událostmi aspoň zgalvanizovati – a, řekněme, na oko udržují zdání, že vyšetřují, že pátrají po zlosynu.

Ale jím, oficiálem Morelem, nedovedly pohnouti ani tyto tragédie žen, vesměs krásných, dokonalých a žádoucích. Příšerná lhostejnost naplňuje Morelovy všední, kancelářské dny, neopouští ho – ubohý pracovník! – ani na chvíli. –

Ted' se hnul z místa a míří do blízké pivnice, zřejmě ne proto, že by rád pil, zřejmě ne proto, že tam je odvěký dubový stůl jeho starých, lze říci také docela odvěkých přátel, podobně lhostejných a milých; jen proto, že nelze stát věčně před radnicí, že nutno nějak zabít čas a zakroutit krkem dotírající nudě, jež zvolna již nabývá rozměrů šílenství.

Snad se podaří upoutati na něco zájem; na mouchu, bijící bláhově o okno pivnice jako bezradní poplatníci o milost, na dohořívající cigaretu v popelníku, na nadpis hubatého večerníku himmelradsteinského.

Snad pronese některý z přátel podivuhodné slovo, ba může se přihoditi takový zázrak, že padne i vtip, jemuž se lze upřímně usmát.

Nelze odolat! Nutno jít!

Nutno...

Strašlivé zvíře, nuda, šelma divá a schopná pozřítí vůbec všechno, co živého je na světě, vyčkává s pohrdlivým klidem a lhostejně onoho pravidelného okamžiku, v němž budeš pohlcen – a sice *sám*.

Ale ty nechceš... Ne sám! Aspoň v množství, jako člen unuděného souručenství.

Spása jest u Tří krasavic, kde vedle piva servírují zbožně i zabíják nudy ve formě klepů: ty jediné jsou schopny šlechetné vraždy, vraždy zlodcery, jež sluje *vanitas*.

Marnost lze zabítí toliko vnadami (je-li kdo tak hříšně právě *jim* oddán), anebo klepy. Neboť jed umrtvujeme protijedy.

A tady vidíme oficiála Morela, jak vstupuje do soumraku záludné pivnice s jasem, ba s ozářením lidského spasení, jist vědomím, že bude zachráněn před mříží blázince, která ho již ostatně v podobě věčného úřadování dostatečně, ba úplně obklopuje.

Teď nutno vyklouznouti! Někdo jiný ať nastoupí věčné tápání v nudě! Já se chci bavit, já chci odolat šílenství!

Někdo snad promluví – bude slyšen – a jak rád!

Někdo se ukáže – a bude s rozkoší obdivován a ceněn celou společností!

Konečně bude konec té propastné, hluboké mrtvolné nudě!

Tři krasavice jest obyčejná, ale významná hospoda, kterou navštěvuje všechen himmelradsteinský svět.

V tomto kurníku uskutečnila moudrost hospodského podivuhodným způsobem socialismus, jinak prý vůbec neuskutečnitelný, jakýs takýs, jak se šeptá, ale přece jen socialismus. Socialismus odstupňovaný...

Tři krasavice sestávají opravdu ze tří subjektivně krásných místností – jako třeba vlaky státní železnice, z první, druhé a třetí třídy; s tím rozdílem ovšem, že jsou si celkem rovny ve vnější výpravě.

Pasažér první třídy prochází arci oběma předcházejícími třídami – a to ze dvou důvodů:

a) přehlíží podřízené, aby je pohledem napomenul či upomenul o něco zapomenutého,

b) jest pozdravován povstáním a úklonem jako César, vracející se přímo z vyhrané války do věčného, císařského Říma.

Jsme velmi demokratičtí, mluvíme-li o těchto věcech tak bezstarostně a klidně. Bylo by třeba, abychom konečně do světa vykřikli svou potřebu vyšší uznané autority a uvědomili si, že člověk představený, který postrádá lásky a plné úcty, člověkem šťastným rozhodně není. – –

Muž, hodný druhé třídy, projde hrdě výčepem, aby byl zhodnocen chátrou Himmelradsteinu jako lepší, ba dokonce nevšední člověk, který má moc i tehdy, když se mu na statcích pozemských nedostává –; což mu dovoluje ovšem zobati i z ruky špinavé. – –

Třetí třída jest výčep, hlučné hoře, maskované flegmatickou agónií lihu. Zde se podává žitná s rumem, láska s nenávisí, pošklebek s obdivem a nejčastěji kleveta s pravdou.

Nevyléčitelný oficiál Morel patřil do druhé třídy, a to ke stolu, u něhož zasedal se vzácnou pravidelností penzionovaný korepetitor Ivan Surka z Prahy a neoblíbený lékař, doktor Šrom, jenž nade vše (ba i nad medicínu) miloval přísnou chuť kontušovky. – –

Však je tam Morel oba i dnes také zastal – a není možno zamlčeti, že jimi byl opravdu nadmíru potěšen:

Korepetitor měl sto různých úvah a námětů na svých úzkých rtech, neobyčejně výmluvných a pichlavých, – a doktor Šrom byl v božské náladě člověka naprosto nadšeného kontušovkou.

Bavili se vzorně a bez oddechu o nejchoulostivějších a nejkrásnějších věcech člověka; byli téměř u vytržení nad jakousi záhadnou složkou lidské duše, když právě přišel nesmrtelný oficiál Robert Morel, aby byl vzat závazně a ostentativně v potaz.

Vrhli se na ubohého oficiála jako psi na tučnou, štavnatou kost.

Sedl si tedy a vyslechl s pověstnou svou trpělivostí předmět rozhovoru.

Korepetitor, jenž byl po penzionování odsouzen již jen k obdivu hudbymilovných himmelradsteinských slečen a jenž se stal v městě skutečným ideálem pianisty, neboť hrál velmi obratně i s usychajícími srdci starostlivých matinek a mladých paní, měl velmi ožehavou otázku k posledním zločinům protiženským.

Otázka zněla:

Je možno, aby pocítoval onen neznámý ničema a vrah, jenž řeže půvabným ženám prsy od těla tak chladně jako vypečený žitný chléb od pece – je možno, aby pocítoval nějakou rozkoš ze svého smutného podnikání?

Je možno, aby tak ukojil svůj zběsilý chtíč?

Lékař se pochechtával a posléze – ozářen jakousi zvláštní genialitou – prohlásil velmi kategoricky:

„Nedivil bych se, kdyby uříznuté prsy naložil do octa jako ryzce a po určité době pojídal je střídmě k jemné masité večeři. Neboť chuť jest skutečně nejdůležitějším smyslem člověka. Není pochyby, že mnoho zločinů bylo spácháno jenom proto, že společnost lidská omezila všemohoucnost člověčí chutě. Kdo jest si vědom, co jest jednostranná chuť, ví také to, že ji lze ukojit jen jednostranně.“

Lékař se zamyslil, zamlčel a konečně tiše doložil:

„Musím na sebe žalovat – jsem strašný idealista: Já bych ty žlázy naložil do kontušovky! Likér, který by z toho povstal, byl by, myslím, vrcholem dokonalosti opojného průmyslu. Takové emoce nenajdou se jen tak hravě! Myslím, že by mne ten skvělý nápoj zcela určitě pasoval na básníka ženských strastí!“

Slovo teď patřilo Morelovi. On se však hluboce zamyslil a o věc neměl dosti zájmu, takže ho musil netrpělivý korepetitor upomenouti o příslušný poradní hlas:

„Milý příteli Moreli, co soudíte o tomto našem problému?“

„Co soudím...“ uniklo Morelovi z úst. „Soudím, že rozkoš z takové vraždy působí převelice dlouho – a jest, myslím, nezapomenutelná.“

Na chvíli se odmlčel, a bylo zřejmo, že velmi trpí jakýmsi vzpomínkami, přece však konečně promluvil:

„Jenže – kdo se odváží spáchat takovou vraždu?! Břitvou ňadro ukrást – a ještě ženu míti? – To je skutečně umění, jež téměř nechápu. Zdá se mi, že si policejní úřady usnadnily práci jakýmsi nekalým podvodem. Uříznuté ňadro svíráti v rukou – a přitom milovati podstatnou součást téže skvělé a obdivuhodné bytosti, co táž prudce krvácí a dusí se roubíkem, rozniceným jí v hrdle – to jest přece jen trochu více, než snese průměrný člověk.“

„A kdo vám řekl, že je průměrný?“ zabručel sladce jako zamilovaná včela velmi sentimentální korepetitor.

„Zdá se mi takovým býti,“ odvětil suše Morel, ale korepetitor s douškou gurmánství tiše dodal:

„Takové ňadro, ukrývané do tajné kapsy, je věru *dokonalá* krása. Ostatně nelze pochybovati o ušlechtilých motivech této vraždy. Prosím vás, nebyl snad u vás v úřadě zaměstnán takový člověk, inteligent, tvor trochu na mozku porouchaný, který se miloval s úřednicí?“

„Takové bytosti neznáme,“ odpovídali zbývající. „Ostatně – soukromé věci nás nezajímají.“

Tento názor byl přijat jednomyslně.

Dokonce policejní komisař, jenž právě procházel z první třídy až do třetí (neboť tato poslední obsahovala bránu k toaletám), vyslovil se pochvalně o smýšlení stolu, k němuž choval, jako ke všem ostatním, plachou a snad trochu předstíranou blahosklonností.

Zájem policejního komisaře však Morela nenadchl: je velmi známa nepřízeň slušných lidí k policajtům – a Morel byl přece slušnější než mnohý z nejslušnějších!

Řekl:

„Tento pán, který odešel právě na klozet, je mi poněkud podezřelý. Neřeže snad vlastnoručně ňadra himmelradsteinských žen?“

Korepetitor se skoro frivolně usmál, ač lékař prohlásil se vši rozhodností, že policejní komisař má naprosto odchylný obor erotický, neboť chová na dvoře svého úřadu s obzvláštní péčí několik tuctů čistokrevných a velmi chtivých bernardýnských fen a chrtic.

„Nemluvte mi takové hlouposti a sprostoty,“ ohradil se téměř s ruměncem oficiál Morel. „Vy, doktore, vidíte i co nevidíte! – Zato však nevidíte, co velmi jasně vidíte!! – Tak trochu se mi zdá –“

Morel skoro démonicky pohlédl do očí svých přátel, načež velmi rozvážně a s dávkou jakéhosi dostiučinění prohlásil:

„Tak trochu se mi zdá, že jsem před Vánoci viděl pana policejního komisaře v Německém lese – a skutečně nemyslím, že neměl břitvu v ruce, jistě však vím, že měl kapsu svého zimníku neobyčejně a rozkošně naditou. Nechci předbíhati, ale podobalo se to neomylně obrysům svěžích dívčích prsů. Mne samého to dojalo do té míry, že jsem odešel právě sem, ke Třem krasavicím, abych utopil žal i nevysvětlitelný úžas v banálním lihu, v kterém jste mne poznali.“

„Je to možné?“ udivil se lékař. „Vždyť policejní komisař slyne ctností i nemohoucností. Věřím, že je to nedorozumění!“

„Nevěřte, vzácný příteli,“ vmísil se do hovoru korepetitor, „neboť on je nekontrolovaný jako každý policejní komisař – a chytrý jako každý slušný had. Myslím, že znáte případ ropuchy florentské...“

Lékař vykouznil na své tváři výraz nepřiměřeného údivu.

„Ano, ta totiž žila v době Casanovy a všechna svinstva mu vyprávěla jako zhnusený a pobouřený člen lidské společnosti. Jmenovala se Beatrix a měla kromě zkažené duše a neobyčejně výbojně inteligence i dvě mocných stehy a obočí, nečítaje k tomu bohatou kšticí barvy pravého havraního stříbra.“

Korepetitor se odmlčel.

„A v jakém vztahu je ropucha Beatrix k našemu policejnímu komisaři a k ňadrům žen, o nichž mluvíme?“ otázal se užaslý lékař už nevrle.

„Bud'te trpělivý jako vaši pacienti, slovnutný doktore, hned se dozvíte vše! Tedy: tato Beatrix, která se rozhořčovala na nízké pudy a hanbatosti lidstva – hlavně žen, oddaných cizoložství a chřtům – byla posléze usvědčena, že končila všechny početné své lásky jinochů i mužů chirurgickou cestou, buď známou tureckou operací – anebo dokonce rozpáráním břicha. Operované ponechala ve svém rozlehlém zámku bez obvazu – takže pod jejím vytřeštěným pohledem a naprosto nepřičetným dojetím vykrváceli v několika čtvrt hodinách bez nejmenšího přispění.“ –

Korepetitor vbodl své velké modré oči do začouzeného rohu místnosti a svoláváje na pomoc všechny své vzpomínky i nedořešené dohady, pravil:

„Nyní snad chápete podobnost oné ubohé Beatrix s policejním hodnostářem. Myslil jsem na dvojí tvář takových ničemů, lze-li jim tak přezdíti. Před světem jsou ovšem plni morálky a zákonů, jsou rozhořčeni a pobouřeni krátkými sukněmi – – ale potajmu oddávají se dotírajícím a věčně hladovým chutím chtěče. Jsou zvrhlí? Jsou choří? Jsou nemravníci? Jsou pobožní? – – Je možno posuzovati je různým způsobem...“

Lékař pokýval zasmušile hlavou, jako by si vzpomínal na různé své případy.

Morel však, rozčiluje se neobyčejně prudce, prohlásil, že takovým legendám naprosto nevěří. Není lidí s dvojí tváří, s dvojím životem! Jistě by se záhy projeví, abychom neřekli: usvědčili!!

Neboť tací lidé nesou na tváři nesmazatelnou stopu plachosti, neurastenické rozháranosti a přitom – divokého cynismu...

„Ach, jak jste naivní, milý bratře,“ smál se korepetitor nezkrotně. „Chcete-li, budu vám do rána vyprávěti ještě desítky, ba stovky takovýchto a velmi podobných případů – z minulosti, přítomnosti i budoucnosti! – Není snad třeba dokazovati, že žijeme vlastně *všichni* dvojím životem, a že jen nejbližší přátelé – a to ještě velmi zřídka a povrchně – vědí o tomto rubu zjevného našeho života.“

Korepetitor se důstojně odmlčel, a jako by se zamýšlel nad svými vývody, setrval v posvátném mlčení a se rty shryznutými bolavým kousnutím na výši situace.

Ale Morel, ač jen věčný oficiál, zmohl se přece na odpověď a skromnou apologií tiše na přítele zaútočil:

„Mluvím jen za sebe,“ prohlásil poustevnický. „Skutečně, nikdy jsem před nikým ničeho neskrýval, ničeho netajil, ničeho nezazdil. Proč? Poněvadž vím, že mé skutky jsou v souzvuku s danými zákony společnosti. – Ale i kdyby nebyly, dozal bych se k nim, neboť přetvářka je pro mne španělskou vesnicí. Nechápu na příklad, proč se ženy líčí; lež má krátké nohy: jakmile nahlédnete v nalíčenou tvář, uzříte všechny pádné důvody k nepřírozenému, ba k nepřičetnému líčení. Rovněž mi naprosto není jasno, proč zločinci před soudem zapírají a proč lidi klamou tak nesmyslně berní správu lživými údaji. K tomu je třeba zcela úchylných charakterů!“

Prohlášení oficiála Morela, jež nebylo nikterak tiché a intimní, obracejíc se i ke stolům třídy první, vyvolalo sice z korepetitora neobyčejný – však to prozradíme – neobyčejný homérský smích a u leckoho jiného uštěpačný pošklebek; celkem však Morelovo vystoupení dotvrdilo obecné mínění o věčném oficiálovi Morelovi, že totiž je to nezáludný prostáček, beránek, obětovaný zbytečně širokým loktům jeho mazanějších kolegů. Neboť bylo obecně a trapně známo, že byl Morel soustavně při povyšování i mladšími čekateli přeskakován.

Ano, on dokonce nikdy nepostoupí, poněvadž nemá dvojí tváře, poněvadž nedovede pochlebovati ani mlčeti, jde-li o nějakou nesprávnost. Patří k onomu známému druhu nectižádostivců, kteří jsou nadto tak trapně podobni povykujícím němým tvářím.

Lékař si Morela chvíli prohlížel, načež pravil téměř se slavnostním úsměvem:

„Jste, milý příteli, první člověk, s nímž se na své pohnuté cestě životem setkávám, aniž jsem nucen konstatovati vrozenou lidem

rafinovanost. Přicházejí pacienti, kteří mi přísežně namlouvají, že kouří denně pouze pět cigaret, ale od jejich služek a od trafikantek z jejich okolí se dozvídám, že kouří denně až padesát kusů. A to jsou prosím případy, kdy se jedná o zachování vlastního zdraví! Což teprve, kdyby šlo o jejich nesvobodu, o jejich přesvědčení nebo prokletí? – Naproti tomu vy, příteli Moreli – jsem informován opravdu velmi dobře – naproti tomu nás vy nikdy neklamete ani v počtu doutníků, sklenic či milenek – ne, opravdu, jste zářivá, skvělá výminka, jež ovšem potvrzuje pravidlo.“

Korepetitor byl všecek rozehrán jako harfa o tisíci nesmyslných strun a hovořil cosi o farizejství zkušených.

Leč Morel, oblékaje se do šatu poustevníků, zašeptal skorem nesyšitelně:

„Jsem ovšem takový, jak mne vidíte – a nevím vskutku, proč bych byl jiný. Co by mi vzešlo z nějakého předstírání? Jsem v neúctě u kolegů a v nepřízni u představených. A proto právě, že jsem nebyl přírodou obdařen povahou, která se umí tvářiti jinak, než jaká jest. Minulé soboty jsem vám veřejně doznal, že jsem šíleně zamilován do dcerušky toho velkého zvířete, vrchního policejního komisaře, který mnou, shodně se svou božskou odnoží, vytrvale a dokonale opovrhuje. Nemůžete mne zahrnovati výčitkami, že bych byl neupřímný, kdyžtě obviňuji z neoblomnosti i ze sobectví otce a jeho dceru tolik miluji!“

Korepetitora již tato debata znepokojivě nudila, i obrátil rozhovor opět k věci postižených žen, jež bez sladké ozdoby svých ňader, překrmovány morfiem a ergotinem, umíraly bezmocně v himmelradsteinské nemocnici.

Jedna z nich se občas probrala z mrákot, a zadržena byvši mezi dvojím bezvědomím neustále číhajícím policejním úředníkem, udala, že zvrhlík byl bezpochyby maskován, že se honosil neobyčejně pružným tělem, že vůbec nepoužil svého hlasu, nýbrž jen břitvy a jejího těla, žel, ovšem, po všech dostupných stránkách.

„Je pravda,“ otázal se pojednou Morel, „že zločinec měl i plnovous?“
„Ano,“ odtušil korepetitor krátce.

„A teď mi něco napadá!“ vzkřikl téměř s úžasem Morel. „Nemá také policejní komisař takový plnovous?“

„Je mnoho lidí i v Himmelradsteinu, kteří mají šedivý, rozeklaný plnovous,“ usmál se drsně korepetitor, jako by chtěl policejního komisaře hájit. „Ale pružné tělo... To ten pán nemá. Ne opravdu... nejsem v právu, pánové?“

A svou úvahu zakončil obvyklým homérským smíchem.

„Je velmi pravděpodobné,“ naříkal Morel, „že mu křivdím. Kdybych nebyl ve společnosti naprosto intimní a diskrétní už svým složením a přístřeším, nikdy bych si nedovolil rozebírat tento soukromý předmět rozčileného Himmelradsteinu. Ale i po jiné stránce zde nejsem kompetentní. Právě jsem vám vyprávěl příběh svého srdce; jsem zajatec vášně. Znáte přece dobře neodolatelnou Adélu pana policejního komisaře; ne-li dobře, tedy aspoň z korsa.“

„Známe, známe,“ odpověděli lékař i korepetitor téměř jedním dechem, ale melancholicky. Oběma prokvétal vlas i vous již šedinami a kromě toho lékař byl u Adély autoritou jen jako lékař a korepetitor jen jako učitel hudby.

„Nuže, ta kráska mi udělala svou krásou dokonale. Je jako kvítek. Jako ženské hříbátko. Ale ctím především její duševní statky. Je tak jemná a vzdělaná! Tak bystrá a chytrá! Budu k vám zase upřímný, drazí přátelé: úplný opak svého otce, kterého pokládám za hloupého surovce – třeba si ho vážím jako úředníka. Onehdy, jda napříč náměstím, pozdravil jsem ji – a vysloužil jsem si distingovaný úsměv, který dosud neopustil mou duši. Jsem velký romantik...“

„Příteli, vy jste nešťastně zamilován,“ vybuchl rozjařeně a jízlivě korepetitor. „Ponechte běh věcí náhodě a oddejte se předpisování dani, pokud se ta její *duše*, kterou byste chtěl, nerozhodne mezi milionářem a chudým ouřadou. Ale nezoufejte! Neboť cesty Páně a cesty zrajících ženských *duší* jsou nevyzpytatelný jako perpetuum

mobile. Věřte však, že bude určitě vaše – ač s ní ovšem nikdy u oltáře klečet nebudete –, jakmile jí páter požehná, neboť milionář jest nejméně o čtyřicet let starší než vaše antická kudrnatá hlava.“

„Co to mluvíte?“ zasípal výhrůžně proletář Morel, který pojednou velice zvažněl. „Což ona vůbec s mužským kdy promluvila?“

„Ne, nepromluvila a nemluví, ale je zasnoubena. Jakýsi klidný pán dostal ve svém šedesátém roce roupy, a myslil, ježto nemá ani ne-manželských dětí, že by mu je někdo mohl na jeho příští vymodlit, to jest stvořiti jaksi levou rukou, aby miliony nepřipadly Ústřední matici školské nebo ostrostřelcům: to je totiž dnes už trochu banální. – Ale nehleďte na mne, pane Moreli, tímto unáhleným, neřkuli kančím pohledem; mluvil jste cosi o upřímnosti: zde jest! – Neboť: příteli vždycky jen jasné, čisté víno. Mlhy a bouřky zimních dnů jsou nezdravé.“

„Tedy vy opravdu myslíte, že by to rozkošné děťátko sladké a nevinné přijalo bezzubce ve svůj klín?“

Morel zaťal mimoděk pěsti a jeho ústa se bolestně zkrivila.

„Zda přijme bezzubce? Ó, přijme jej, ovšem,“ šťval korepetitor Morela bez oddechu dále. „Jak hloupá – promiňte – otázka od chytřejšího, dospělého muže! Ale dáma, příští paní Adéla, nedojde – a nechce ovšem dojít – na takovém vyschlém poli uklidnění. Budete velmi zaměstnán, Moreli, neboť její vlas i oči jsou černé jako peklo – a jestliže se tuze nemýlím, jest černo i pod jejím nádherným, úzkým a dlouhým podbřiškem. Zde doktor vás ostatně o všem informuje. Je, myslím, u nich rodinným lékařem.“

„Jdete trochu dále, než smíte a víte,“ rozhořel se Morel plamenem obrany. „Ale ujišťuji vás, že tato cudná žena nezradí ani muže stoletého. Je neporušitelná, je čistá jako anděl.“

„Jako anděl svržený pro neplechu z nebe,“ zasyčel korepetitor zlobně. „Pan vrchní policejní komisař to umí dobře zařídit, aby nepřestala býti před světem andělem. Ale pro mne, který s ní hrávám

na čtyry ruce, je velmi dobře známo, jakým způsobem si plete při hře pedály.“

Lékař mrštil zlomyslně bystrým svým pohledem po zcuchaných šedinách hudebníkových, přidav k tomu úsměv skoro soucitný.

Stůl však potom mlčel velmi vytrvale; bylo tu nepřátelství přátel, takže se konečně odhodlali k neobyčejně rychlému rozchodu tito věční odpůrci a hrdinové problémů.

Morel však zůstal a obtěžoval sklepníka.

V první třídě rozlátal pan policejní komisař své názory o tajném a tichém vybíjení zjevných a řvoucích lidských vášní v cupaninu neobyčejně jemnou.

Z jeho řeči zaznamenáváme dvě věty, poněkud rozdílné:

1. Je-li třeba rozčilovat veřejnost věcí docela soukromou?

2. Jak neobyčejná, nezničitelná a náruživá vašeň a přitom chladná, nezkrotná vůle musí konejšiti tělo, duši a mozek, aby byly v naprosté rovnováze, chce-li jedinec od lakomé přírody plnou svobodu a plný život!

Morel chvíli naslouchal s neobvyklou pozorností, načež dopil svou sklenici a zhnusen jsa večerem, odcházel domů docela zničený. –

Na náměstí kvetly staré akáty. A voněly mladě.

Morelovi bylo do pláče.

Uličnice ho dneska ani nezajímaly, byl pohroužen v sebe – chudáka.

Ale pojednou ho cosi napadlo a vrátil se ke Třem krasavicím. Zastavil se u okna první třídy a štěrbínou nedotažené záclony pohlížel s tajným vztekem na policejního komisaře.

Ten hrál v karty s Morelovým představeným. Smáli se a pili. Bylo jim, zdá se, výtečně.

Morel se s hnusem odvrátil a nyní šel již přímo a neohlížeje se domů.

KAPITOLA DRUHÁ

Adéla

Nejtrýznivěji z druhého světa himmelradsteinského byli nudou postiženi doktor a korepetitor, nebereme-li v úvahu špičky téhož světa.

Doktor, jenž zdědil po svém otci jen skromné jméno Josef Šrom, narodil se na nešťastné planetě; hubená praxe ho při poměrném šetření jen tak tak uživila a napojila. Jediná dvě jeho štěstí byla, že se neoženil a že se stal, arci teprve když počal šedivěti, místním policejním lékařem. Ale jinak měl tolik volného času, že ho nuda zvolna, ale jistě udolávala.

Horší byl případ korepetitora Ivana Surky. Nadaný hudebník a kdysi velká chloubka prvotřídní velkoměstské scény, předčasně zbloudil v lákavých lukách slávy, jež hraničí vždy s bažinami smutků a vášně.

Zabředl v nich, veden ošidnými bludičkami, až po hlavu.

Byl vyřazen a s nepatrnou penzí utekl věřitelům do himmelradsteinského ráje – vyučovat hudbymilovné slečny a jejich opuštěné maminky. Myslil, že najde i místo pianisty v kabaretu, ale přesvědčil se, že zmíněné dvě funkce nelze sloučiti.

Hodin u slečen měl poměrně málo – a tak se toulal s břemenem nudy, opíraje se denně o sklenici kontušovky, k nemalému pohoršení zasvěcených občanů.

Třetí, kdo se nudil téměř celý den, byl vrchní policejní komisař Krammer. Jeho zaměstnání bylo opravdu trapné a duší smrtelníka slabších nervů i možností bylo by zajisté nebezpečně otrásl: sestávalo z podpisování rozkazů a rozhodnutí, jež vypracovali podřízení.

Leč nepodceňujme duši komisařovu! I jemu se velmi často zdálo, že ho nezaměstnanost již zcela vyčerpala, a kdesi v hlubinách, až na dně bytosti, cítil nezkrtnou touhu po sebevraždě. Jen nesmírná zbabělost ho před ní uchránila.

Kdyby byl měl aspoň nějaký jiný zájem či zálibu: noviny, kopanou, filatelii!

Anebo: kdyby byl oddán kaktusářství, literatuře či křížovkám!

Nikoli. Celý den hledal smysl svého života stejně jako Morel, jako Surka, jako Šrom, jako celý druhý svět himmelradsteinský. Teprve večer u Tří krasavic pochopil jasně, proč vlastně žije na zemi.

Byl vdovec a to je polehčující okolnost pro jeho nepřekonatelnou nudu. Ale po ženě – perlorodce – zbyla mu perla nejkrásnější, děvče jako jaro, děvče-hudba, dcera Adéla.

A že ji nedocenil, byla okolnost věru mocně přitěžující.

Korepetitor Surka cynicky lhal, když dával u Tří krasavic všanc Adélinu pověst mizernou poznámkou, že si při čtyřruční hře nějakým nemístným způsobem „plete pedály“. Byla to prostě hospodská surovost, chlapská necudnost mužského, který při holbě piva či při sklenici kontušovky zuří nad svou vlastní mravní bídou, poněvadž je mu čistota již nesrozumitelná.

Ale možno je i to, že sám tak sprostě nemyslel; paní i dívky, k nimž docházel za chlebem, žárily vesměs na Adélu pro její přitažlivou krásu i cudnost, a proto ji pustě hanobily. Snad tlumočil v hospodě jen zkaženost ženského elementu himmelradsteinského.

Adéle ponechal dvacátý rok života veškeren půvab dívčí nevinosti, sametový hlas i andělský úsměv na tvářích s pletí panenského jablka. Její duše byla útlá jako její ňadra, o nichž bys myslel, že právě rozkvetla. Její skromné srdce bylo dobré a zpěvné jako sluncem pozlacený jarní den.

Pod kaštanově hnědým zvlňeným vlasem vysoké čelo bronzového nádechu, jež vybíhalo v jemný krotký nos; na jeho úpatích dvě sněžné propasti – a na dně jich modrošedá obrovská jezera

třpytícího se pohledu. Bohaté řasy vroubily jezerní tajemství jako bašty proti oválu tváře, jež podobna jsou tvarem nedozrálé olivě, barvou se blížila slonové kosti, ozářené nachem červánků; tenké rty, broušené z granátu, vždy pootevřené a připravené pronést něco laskavého.

Toto *arcidílo* přírody balancovalo kdesi pod okrouhlou bradou na štíhlém krku, který se vléval do bílého moře řader klidných a hrdě vztyčených: vždyť stála na stráži celé bytosti. – –

Slyšíme budík, jak poplašeně vříská na nočním stolku Adélině. Ručičky jeho ukazují sedmou hodinu.

Po krátkém váhání, protírajíc oči, smiřuje Adéla sen se životem a vyskočí z postele. Protahuje tělo a hledí oknem do ulice – právě před domem kvete akát.

Nelze však dlouho vzývat jeho něhu. Adéla shazuje přes hlavu noční košili a pátrá po denní. Vidíme její pružné tělo: boky jako mramorové pomníky síly, trup dlouhý a štíhlý, mohutné kyčle a pod nimi dvě oblá radostná stehna, zakřiknutá nenadále drobnými koleny.

Těmito úžinami jako Scyllou a Charybdou proplouvá vítězně život v pružná lýtka, jež zvolna již a měkce uléhají v nárt; zde nastal přelom a v babylonu křivek okouzlující pata loučí se s celkem, jenž po krátké cestě klidnou krásou, jako pět královských bratří z pohádky, rozchází se paterým pramenem po zemi.

To je Adéla, pokud je přístupna pohledu člověka, který ji nezná.

Ale nechme ji na pokoji! Musí teď otci vařit kávu, svařiti mléko a doběhnout pro máslo i pro rohlíky. Neboť policejní komisař ušetří hbitě a moudře vydání za služku. Úklid tří pokojů zastane vždycky taková Adéla lehounce, snadno – – a uvařit snídani, oběd či večeři: to přece není vůbec umění!

Po špičkách odchází Adéla z bytu, kupuje mléko, pečivo a máslo, vrací se potichu do kuchyně a vaří, vaří – co její otec tone ve snách, nevěda nic o své jediné dceři.

Jest zvykem na světě, že opuštěné ženy vzdychají, či dokonce nadávají, když muž, ta prasíla, vládnoucí a hrubá, předává z milosti své lenosti či nemoci všechnu svou moc vlastní do drobných čilých rukou a do opatrování křehkého srdce, z něhož tryská dojmavá odpovědnost.

Adéla si nikdy neuvědomila, že ji osud zkrátil proti jiným ženám. Podvědomě cítila, že právo ženy je vykupováno jen něhou a péčí, že život není než rozdávat se – a milovat že znamená sloužit milovanému.

Láska je cosi jako akát před domem: kvete bíle a sladce, silně voní, v pozdním létě pak unavena slastí předčasně žloutne i usychá, a oplakavši tiše krásu rozvátou vichry, hyne, ponechávajíc plody své v koruně světa. Láska je neustálé rozdávání, neutuchající obdarování, úsměvné obětování všeho, co máme; péče v permanenci, ostříž bez hnízda a bez potřeby spočinouti na zemi.

Takové bylo Adélino podvědomé dogma – a od cídění bot i šatstva otcova, od písně roztočeného mlýnku na kávu až k přikládání obkladů a prostotě Adéliny garderoby zdálo se úplně samozřejmým jako přikázání Nezabiješ! nebo Bližního miluj...

Pětiletá Adéla viděla tak žít a umírat svou zamlklou matku, která se věčně a na všechny usmívala – i vstřebala, aniž si toho všimla, toto fluidum jako květina slunce. Na cestách života je vyzařovala, a okouzlena povinnostmi, nežádala svého práva.

Nikdy nesnila o mužích, nikdy si nepřála krásných šatů – a kdyby byl akát před domem zmizel, podivila by se, ale neplakala by. Znamenal však pro ni více než perlový náhrdelník pro ješitnou ženu. –

Adéla vycházela velmi zřídka, nikdy však v průvodu svého otce. Policejní komisař po boku ženy vyhlíží prý jako lustr v kravíně – a k takové groteskní podívané se Adélin otec ovšem nepropůjčí. (Jak se pak neměl smrtelně nudit?)

Adéla však nebyla úplně bez radostí. Kromě akátu měla i piano a sešlého chudáčka, korepetitora Ivana Surku, který ji někdy odměňoval brilantním přehráním skvělých věcí, zvláště však Beethovenových symfonií, jež všechny nosil ve své popleněné hlavě. Bůh ví, jak je mohl na klavíru přehrát, jako by disponoval plným orchestrem!

Měl pro Adélu vždycky aspoň vteřinový úsměv, i když byl truchlivý a úplně němý. Mluvil jen rukama a Slovo krásy předával žákům hlasivkami kláves.

Byl plachý; za celou hodinu promluvil nejvýše třicet anebo čtyřicet slov: pozdrav, pochvalu, výklad a rozloučení. Pokyny při hře udílel posuny ruky nebo hlavy – – Leda že zadržel Adélinu neopatrnou a udychtěnou ruku – a nesprávně hranou pasáž skladby sám beze slova přehrál, zarmoucen jsa poněkud Adéliným neúspěchem; úchylné téma zahrál výrazně, se vzácnou didaktičností, jak se slušelo na pedagoga a bývalého korepetitora.

Adéla ho nikdy neviděla opilého, nezastihla ho při žádné drzosti či hrubosti, neslyšela jediného urážlivého slova, tím méně nadávky, klení nebo takových surovostí, jakých o Adéle pronesl u Tří krasavic.

Bylo jí ho líto; pro umaštěný kabát, pro lokte a rukávy vyleštěné a blýskající se neuprositelným opotřebením. Bylo jí ho líto pro žalostnou tvář, z níž hleděly rezignované, ukřižované oči jako výčitka světu, jako uražené svědomí.

Bylo jí ho konečně líto i proto, že po přehrání některé své milované skladby upadal skleslý do náruče smutku zoufalého a mlčenlivého, chvěl se horečně po celém těle, jako by se byl hrou úplně rozdal, a brzy nato odcházel, nedokončiv hodinu – – ó, ovšem jistě ke Třem krasavicím!

Každou první hodinu v měsíci přijímal od Adély obálku s honorářem.

Řekl jen tiše a zarmouceně:

„Děkuji,“ vsunul kuvert spěšně a nedbale do své otrhané a opotřebované náprsní kapsy a rychleji než jindy přešel ke hře.

Adéle působily tyto okamžiky velikou bolest a bylo jí do pláče. Cítila nevhodnost a neomalenost skutečnosti, že je takový člověk, jenž nosí v hlavě všechnu opravdovou hudbu světa, vyplácen jako obyčejný smrtelník penězi. O takových lidech měla platiti zásada Písma, že se o ně Bůh postará sám jako o ptactvo, jež zpívá v povětří.

Neměla potuchy, kolik peněz bylo v obálce, neboť komisař vždy obálku pečlivě zalepil.

Jednou se však otce otázala, kolik korepetitorovi za hodinu platí, a dostala odpověď:

„Surka? Och, Surka, ten mi přijde, panečku, velice draho!“

Zapálila se a sklopila oči. Celý plat vrchního policejního komisaře nestačí na honorář takového mistra, pomyslila si v úplné tajnosti, a před očima uzřela naprosto jasně Ježíše Krista z Händlovy kantáty – neboť tu mohl napsati jen Händl, jak jí ho vyvolal korepetitor z pouhého piana, zrobeného na zemi. –

Adélin učitel nevěděl ovšem o obdivu a úctě své žáčky; sám utajeně obdivoval a uctíval ji. O její soustrasti s ním rovněž nevěděl. Adéla sama kdysi po smrti matčině zažila dobrodiní soucitu a pamatovala dobře, jak pálí a bolí. Když její srdce nejvíce nad Surkou plakalo, dovedla se bezstarostně usmívati, třebas se jí všechny prsty na klávesách pomátly.

Adéla se často namáhala, aby donutila Surku k větší sdílnosti. Nikdy se jí to nepodařilo.

Zeptala se na příklad, co soudí o určité hudební skladbě, a čekala s napětím, že se jí dostane delšího odborného výkladu.

Surka však obvykle odpověděl:

„Co si o mně myslíte? Nerozumím hudbě. Jsem pouze korepetitor ve výslužbě!“

„Jste pravzor skromnosti; nemohu to pochopit u vás, který mne svým uměním přivádí v zoufalství...“

„Mýlíte se,“ procedil tiše svými úzkými rty korepetitor. „Skromnost není rozhodně mou nectností.“

„A jaké vlastně nectnosti máte?“ optala se Adéla pokorně svého učitele.

Tázala se s opravdovou účastí a nedočkavě, odpovědi se jí však nedostalo. Teprve po chvíli, aby neničil přátelské rozmlouvání, řekl tiše:

„Vždyť víte dobře... Nuže, pokračujme! – – Allegretto vivace! Tady to máte. Začněte,“ zašeptal nyní téměř smutně, „pianissimem, zcela prostým a dívčím; pozvolným crescendem dosáhnete začátku desátého taktu, kde se uchopíte pobuřujícího zlobného fortissima. Tam to musí hřmít – ale nikoli rámusit – – A teď začněte... Ale čistě, prosím...“

Adéla byla tedy opravdu u konce. Nastává chvíle, kdy se jí chce plakat – a ví o velikém hoři, jež uhaslo. Je odzbrojena... Začíná tušit, co je asi láska.

Ale co je láska?

A úcta?

Adéla to neví... Adéla neví nic. Všechny otázky jsou bez odpovědi a její srdce se neustále táže.

Sympatie člověka nebo obdiv jsou toliko neovladatelný cit, co láska věčně řiditelná je schopna přemetů a změn. Sympatie je projev opravdových žen, když hodlají zaměnit lásku za mateřskou důslednost.

Ani v Adélině vroucím poměru k starému korepetitorovi nebylo méně ani více této mateřské lásky, kterou všichni, kdož měli smrduté jazyky, vyhlašovali jako erotickou. Žilo se bez tělesného programu, žilo se bez přesvědčení a zkušenosti, žilo se toliko duší.

Tento věk – myslím Adélin – , tento věk žen, o němž praví myslitel, že jest nádobou čistoty a věrnosti, která neselhává, tento věk bývá ženám osudným, neboť si vyžaduje nejhroucnějších zkoušek odevzdání a pevnosti.

V době, o které mluvíme, ženy netrpí a nehřeší. Je to příliš mnoho chvály na vrozené křesťanství žen a na jeho robustní, kdysi obecně uznávanou čistotu.

Žel bohu, nevěříme, že bude uchována s věrností mravnost; spíše snad věrnost bohu zůstane, neboť se vžila, a všechny nemravné utíkají se k bohu.

Adéla byla maximem ideálu a jako nevinnost sama přestála i veškerou zkoušku čistoty a tichého věrného odříkání.

Měla více ráda neohrabaného představitele svého umění než připitomělého a unavujícího tenistu. Milovala sen nikdy nedosněný, baladu dodnes neukončenou...

Zamilovala se do korepetitora v nejkrásnější podobě mládí, zamilovala se ve věčný vodopád hudby, v neukázněnou poezii samu.

Je možno, že na dně této poezie páchne i zločin svou smrdutou, zákeřnou hanbou, že žárlivost zkouší své neobyčejné síly...

Ale Adéla se pojednou úplně změnila; začla zčistajasna milovati jinak: snad aby korepetitora provokovala – anebo ze vzdoru, snad také z bláznovství, které jí neomylně bylo vrozeno. Vilnost, ženám vtisknutá bábami a dědy, a chtivost poznání zcela konkrétního, hmatatelného a ověřeného, stala se určitého dne příčinou velmi nesprávného skutku Adéliná; jako všechny ženy chtěla i ona poznati muže bezpodmínečně a úplně: při hře na čtyři ruce byla kdysi tolik dojata, že několikrát opravdu šlápla na pedál, o němž věděla, že patří právě korepetitorovi.

Tedy se skutečně Surka dočkal oné chvíle, kdy se dívka v pedálech spletla – a nemálo...

Adéla byla zvláštní žena. Děvče k pohledání. Při veškeré ženské pudové vilnosti měla dar ducha, milovala prostřednictvím ozářeného srdce.

Ona byla vlastně srdce samo. Na nevkusnou botu korepetitorovu nekladla se noha, nýbrž rozšlapané a povržené srdce dívčino. Byla

rozšlapána až do dna své ženské duše, a to ji činilo milou i tehdy, kdy si s ní zahrála příroda a ukázala ji jako docela obyčejnou uličnici.

Proč? Poněvadž bylo třeba, aby věhlas přírody byl ověřen před pochybujícími lidmi tímto neuvěřitelným důkazem.

Řeknete, že žasnete před obrácením čistotné Adély. Zdůrazňuji, že se mýlíte. To jest osud každé ženy, že z čisté proměňuje se v nečistou. Ale stejně muži jako ženy, stejně příroda jako zvrát mají vinu.

Proč?

Žena, muž, příroda, zvrát a klam – to všechno se dává, a ne napolo, nýbrž jednou provždy, neboť prolomená zeď cudnosti nebývá stavěna ze surového materiálu, nýbrž ze srdcí, za něž jsou zodpovědné síly bytosti.

Adéla objevila ve svém srdci boha neřesti. Adéla objevila ve svém srdci neobyčejně prudké zjitření.

Nevěděla, komu se s tím sdělit. Byla opuštěna a jako sirotek neznala cesty k osvobození. Byla poblázněna, jak se říká. Moc stala se nemocí. Vše, co si vystavila, co zbudovala vůlí a představitostí, ohromná města nevídané krásy a moře, vzduť neobyčejností přílivu, vše posléze zůstalo bolestí a zklamáním snem nedokrevné dívky.

Proč?

Pro lásku? Vždyť nebyla opěťována, nebo nebyla rozpoznatelná, a zde je omluva pro čisté srdce, že vybičováno chladností a mlčenlivostí svého partnera odhodlalo se k banálnímu projevu lásky, jenž jí neslušel.

* * *

Adélu však pronásledoval ke všemu ještě Morel.

Nedovedla se opanovat a hleděla z okna vždy v onu dobu, kdy chodil z úřadu.

„Proč ho pokouším? Proč se zahazuji?“ ptávala se sebe z úzkosti. „Co mi je po něm? Proč na něj myslím? Což nestačí, aby mne doprovodil jeho věrné oči?“

Nedovedla si to vysvětliti. Zdálo se jí vždycky, že nemá vůbec zájmu o muže, ba dokonce, že jimi pohrdá.

A tu náhle přijde letošní červen a ona – pedál, Morel, nu, různé myšlenky.

Kdyby byla měla matku, tázala by se jí; nemá ji, ale i tak se utíká k její památce a za nocí i plakává, neboť pláč jest mrtvému bližší než smích.

Nejvíce ji trápilo, že vlastně nikoho nemilovala, že teprve zkoušela, hledala a nenalézala; hledala a nenalézala dle zkušeností z dívčích románů mezi těmi, o nichž věděla, že nejsou zcela odmítaví, ani jediného milovaného.

Sklíčena jsou často za osamělých večerů bezmezným strachem o své mládí, odhodlávala se, že si najde člověka, který by ji v životě neopouštěl, jak to nyní věčně činil její otec.

Prahla po přátelství, leč sladké jablko lásky bylo jí – zdá se – zcela neznámé. Rozuměla jen náklonnosti – a tu viděla právě ve hře Surkově i ve zbožných pohledech Morelových k jejím oknům.

Počalo se v jejím srdci, co stíhá dívky v této roznícené době: zmatek, podivení, touha a zoufalství.

Přišla i chvíle, že odkvetlý akát a chladný otec byli jí protivní...

A piano teprve na vrcholu zoufalství stalo se útěchou velmi melancholickou, nikdy však nebeskou radostí dřívější, jako když podává ti ruku přítel, odcházející s rozloučením do ciziny, z které se nikdy nevrátí.

Adéla pozbyla zpola své svěžesti, svého klidu a rovnováhy naprosto duševní pohody; často si vzpomněla na doby, kdy otřes v kolotoči jarmarků a poutí zhnětl jí rej kruhů celý svět v závrať a mdlobu. Bolelo ji srdce, trpěla. Ne pro někoho jiného, nýbrž pro vlastní poušť

srdce, která se nadto prohřešovala proti přísným zákonům pous-
tevnickým.

Málo jí byla radou útěcha, že téměř všechny ženy jsou špatnější,
než byla ona. Idealista, hlupáček, chtěla být skutečným vzorem
ideálu; ale to se dneska už nestává... Škoda, že se nenarodila o tisíc
let dříve – byla by snad bývala pokoušenou světící.

Posléze zbyl jí hříčkou ironie osud pomlouvané, pošilhávající ko-
ketky, která si ráda zaflirtuje, není-li krajní nebezpečí skandálu. Je to
bídácké, ale samozřejmě: chyby a poklesky žen se mstí trojnásobně,
neboť ctnost jest právě v jejich rukou a jejich doménou; proviní-li
se žena, muž učiní tak třikráte, podrážděn ohavným příkladem
bezpříkladné odvahy nevinné a moralizující ženy. Učiní tak třikráte,
poštíván jsa touhou po pomstě, po odplatě a po lásce, ztracené bez
vlastní viny.

Z toho ona nenávistná slovní provinění korepetitorova v hospo-
dě U Tří krasavic... Velmi brzy se k nim přidali i ostatní ze všech tříd
oné slavné ratejny, kde se zabíjela pověst tolika čistých žen, paní
i dívek, a to ne tak čistých a nedotknutých jako Adéla.

Snad jediný Morel ze všech hostů bil se za čest Adélinu jako
rytíř, jenž na ctnost své dámy přísahá. Proto se stal záhy všem pom-
louvačům a utrhačům symbolem zaslepeného, byť odmrštěného
milence.

A zatím Adéla, s nahlodaným srdcem, poznala, že musí rozluštit
svou otázku, času nebylo nazbyt. Její problém byl žhavý a bylo nutno
kouti ho. Probděla ze tří nocí dvě a šedivá můra ležela jí na prsou
tak skálopevně, že se Adéla až dusila. Dojetím, prázdnotou vůle,
ničemností okolí.

Obcházely ji vidiny a přízraky jako lichvář dlužníkův dům, a dě-
sily ji představami bolesti a hrůzy, opuštěnosti a zoufalství.

Cítila příkoří spáchané na ní osudem, který ji postavil do slepé
uličky, ji, která prahla po široké cestě mezi kvetoucími háji a von-

nými lesy, po široké cestě vroubené štěpy a lipami, jež obé voní silou a nadějami.

A čím více doléhaly na ni bolestné nálady, čím více se ztrácela v nemožných snech o štěstí, tím více a častěji pozorovala, jak její otec se odcizuje přáním její duše.

On totiž pudově cítil rozdílnost její povahy a stále zřetelněji odkrýval v ní nebožku ženu s jejími sklony, nesplněnými přáními a vehementními záchvaty smutku, kterými učinila z něho svého nepřítel.

Toto nepřátelství přenesl později sám vrchní komisař i na ostatní ženy – a posléze na vlastní dceru.

Přišel čas – a právě kvetly lípy: policejní komisař začal se na Adélu utrhovat a býval tak krutý, že odmítal i nejzákladnější dceřina přání. Tato ubohá dívka byla na příklad odsouzena, aby nosila položimní šatstvo. Surkova honoráře dočkala se Adéla místo prvního června až patnáctého, což korepetitora přivádělo často v tajnou zlost; i hodiny po dvakráte ostentativně odbyl, aby naznačil svou netrpělivou nespokojenost.

Adéla se hryzla rozpačitě do rtů, ale otec se jen vysmíval její bezradnosti a namítal, že musil platiti daně, kupce anebo jiné věci.

Týral ji tolik, že se konečně rozhodla na velké věci: vyhlédne si tvora, který by jí byl oporou v té trýzni a vůdcem na cestě z labyrintu zoufalství.

Bude ho hledati, zatáhne sítě a úlovek nepustí ze svých chudých rukou, aby nebyly opět tak osiřelé. Bude ho milovati tak vroucně a věrně, jako milovala všechny, o jejichž lásku kdy krutostí osudu přišla, ať to už byla matka, nebo otec, anebo teta, která její matku přežila jen o necelý rok. Vše, co tak chudé děvče může dáti na duši i na těle, bude jeho. Každá hodina jejího života připadne jemu a nebude chvíle, aby ho vroucně nevzpomněla.

A třeba za cenu roztržky s otcem! Třeba za cenu útěku z domova a za cenu bídy nebo i zmařeného života.

Ano, tak jedině lze probořiti hradby dotírajícího šílenství, tak jedině lze uniknouti tmě, v níž není viděti naprosto ničeho...

Adéla učinila toto rozhodnutí při plném vědomí – a jako chudý rybář vrhla se se svou bárkou vstříc vlnobití neznámého moře.

Aby ji pohltilo?

Aby byla spasena?

Budoucnost promluví...

KAPITOLA TŘETÍ

První láska

Poslední dva nebo tři dny života evangelicky skromného květu lipového jsou nejvonnější a nejštědřejší: dojemně kontrastuje s živelnou vůní chorobná barva květu žloutnouceho a usychajícího, nevšedně nehybného ve svém umírání.

Agónie jeho ani nevnímáš – tak velice jest jeho mření ponořeno do vlastního nitra, kde zraje plod mohutný a sličný natolik, že i list stromu tuze záhy žloutne, vydav svou sílu a košatou nádheru uprostřed plného, znojného léta k prospěchu příštích generací.

Takové jest poslední dějství dramatu nejkratšího a nejčistšího mezi dramaty živoucích...

Do tohoto času vůně a mření, rozkoše i melancholie, vrcholu i pádu položil osud Adélinu první lásku.

Bylo to krátce po letnicích; Adéla prošla úmyslně hned po druhé hodině kolem berního úřadu a zvolna, téměř nehybně plula s tlukoucím svým srdcem uklidňující vůní lipové aleje...

Tudy půjde Morel, věčný oficiál, za chvíli ze svého úřadu domů...

Adéla již vidí jeho pokorné oči, ponížené, popleněné všední šedí otroctví, jež rodí nudu vždy zhoubnější a kousavější: snad se jí podaří, aby rozsvítila v těch zklamanych očích ohýnek radosti a zájmu o život...

Probudí ho z himmelradsteinské letargie, aby on pak probudil její víru v štěstí...

Minuty kráčely podle ní jako nějaké začarované vojsko věčnosti, jež hlídá její netrpělivost a dráždí srdce k prudšímu a ještě hlasnějšímu tlukotu. Cítila jejich nehybný pohled na obnažené síti svých rozehraných nervů, jejichž bolestné stahy a jiskřící výboje zaplavovaly

celou bytost plamenným mořem, rudým a vlnícím se až k vybičování a k nesnesitelnému útisku srdce.

Nedočkavost... Ta hrozná zmije, zakousnuvší se do hrudi!

Pochyba – úzkost o vlastní čest, strach z odmítnutí či z ostýchavosti oblíbeného a kýženého člověka, který neví, jak rychle nutno jednat, jde-li o něho i o ni zároveň!

A konečně potlačovaný společenský ohled, jenž káže v malém městě krajní opatrnost a pokud možno vyvrácení utrhačných argumentů, jež jako mračno sarančat se snesou ze zlých jazyků!

Všechny ty kruté city a představy šly po boku minut hluše se plížících a našeptávaly bolavému srdci tušení dravých bojů a houževnatých bitev, tragického pádu, největších vypětí opravdového hrdinství.

Ale Adéla se těmto věcem jen smála... Tragika již dávno z jejího života prchla – a ona sama ví jen natolik, že celý její smutný život vystřídat smí jedině komedie nebo odříkání.

Budiž! i to jsou útvary života, nad kterými jest nutno zamyslit se, zvláště, lze-li obé spojit v určitou jednoduchou formu: tragikomedie není podřízena tragice.

Adéla se proto v aleji usmívala a čtveračivě dokonce končila:

„Tento život jest podoben onomu, o němž jsem snila...“

Ale co kdybych snila o nějakém štěstí, jež není možno uskutečnit; kdybych dítě, s námahou vybájené, zalehla proti své vůli, nevědomky, dokonce dítě své první a nejvyšší vášně. Dítě svého srdce, vysvobozeného sirotka, jenž nedošel by onoho postavení v šťastném slunci plného života, kterého jsem mu chtěla dopřátí?

Konečně vystřídala nedočkavé rozčilení zimničná rozkoš z možné spásy.

Adéla učiní vše, co je ženě vůbec možno učiniti, aby podchytila hroutící se věž svého života a života svých drahých – ano, odváží se i koketerie, aby nahradila vymřelé milované a milující tímto člověkem, na něhož teď čeká – promiňte – jako šelma na ubohého zajíce.

Jako šelma. Jako fátum. Jako neodvratný úděl, který ho nemine, neboť vyšel z nitra milující a naprosto neodvratitelné ženské potřeby.

Blížila se již konci aleje, když zazněl jiskřivě úder orloje, hlásající první čtvrt třetí hodiny.

Adéla se obrátila a neohroženě se vracela alejí k bernímu úřadu, jako by přicházela z procházky. V dálce, až skoro v začátcích aleje, rozeznala oficiála Morela, rytíře neobyčejně smutné postavy, jenž při tom všem strachu naprosto se nezdál rytířem, o němž lze bezpečně říci, že by byl bez bázně a hany.

Šla zprvu klidně. Přemýšlela o nejvhodnější pasti na muže. Docela žensky, ale co nejbanálněji probírala v rychlosti nejvšednější nástrahy, aby nezůstalo jen při oficiálním pozdravení, aby došlo k hovoru – nebo aspoň k otázce či k drobné slovní přestřelce; ani upuštěné rukavice se neštítla; nahmatala v kabelce kapesník a klíče od bytu do něj tak zachumlala, aby vypadly, jestliže se odhodlá kapesníku užít.

Ale čím jasněji rozpoznávala Morelovu pobledlou tvář, tím rozhodněji ony úskoky zavrhovala. Cítila sprostotu, která z nich vála jako pach hnojiště před bouří.

Ne!

Zde nebylo možno co podniknouti! – Poslední chvíle rozhodne sama a bude zkušebním kamenem náklonnosti.

Adéla vidí již Morela zblízka, ale jeho tvář se pojednou zamžívá, celé jeho tělo splývá s okolím; před očima krouží duhový kotouč, setrvačnick potlačované touhy; srdce pospíchá, dech umdlévá a napětí se láme v drsné dvě otázky:

Ano?

Ne?

Obruč závratě svítí posléze jako obrovský stříbrný prsten a osa její, trouc se, zahřívá pud v plamen, jenž ničí ostych dívky a poráží spěšně odvěký prales rdící se cudnosti, položený mezi pannu a zvoleného muže, jemuž jsme obětovaly pět nocí z pěti.

Do očí Adéliných spadly všechny hvězdy, jitřenka, večernice, život, smrt. Mlha kosmu a hudba zjitřeného srdce ji opily.

Bože, jaká úzkost a sebevědomí, mdloba i síla, ticho a hlomoz, pravda i sen! V rozkomíhaném zlu zemětřesení dobro pohody a míru! Napjatý luk již překonal odpor tětivy a v tremolu jejího přetržení se vztyčil jako odpoutaný otrok.

Adéla prohlédla. Pozbyla děsu a její bytost byla připravena ke všemu. Co se teď ještě může státi, ztratila-li panenský stud pod tlakem siroby a soucitu? Tyto dvě žerdě, jež bývají neseny lidmi a které hlásají ušlechtilost světa, byly vztyčeny – a věc je tedy rozřešena. Nyní nelze již ztratiti nic – leda víru.

Ale osud kráčí před vůlí jako kůň před vozem. Morel je před Adélou, klaní se jejím očím a zbavuje ji vyznání polibkem ruky, jež se chvěje neočekávajíc více než chladné, zemřelé ticho.

Ti dva zde pod schnoucími lipami se rázem němě dorozuměli, že se budou milovati a že své hoře utají. Poněvadž byli přirození, byli si v hlubinách svých srdcí vědomi, že láska jejich druhu bývá rovna neštěstí anebo docela tragédií.

Jejich vzájemné poznání bylo severské povahy, chmurné, zádumčivé a tiché. Moc celého obrovského slunce nestačila ani k prohlédnutí a k vzpamatování se z dojetí; svazující lásky, ženskou a mužskou, potají se oddávali žalu, ba plakali, silně a nádherně, neboť pláč oba ovládali dobře, jsouce zvyklí proti vůli poslouchati. Věděli, že se štěstí sotva dočkají...

Tichý půst zlatého slunce se prozářil modrými vlnami nebes až k nim.

Je žalostné a přece vroucí odpoledne. Je velebné a – drsné. Nehybné a nehynoucí ve vzájemné dohodě dvou mlčky souhlasících částek, částek, jak se zdálo, nerozlučných.

* * *

Toho dne večer nastalo v hospodě U Tří krasavic vzrušení. Morel, Robert Morel, věčný oficiál, se nedostavil!

Pro lékaře a pro korepetitora byla to přímo rána do hlavy. Vrchní policejní komisař prošel dokonce pětkrát „druhou třídou“ a udiveně hleděl na prázdné křeslo Morelovo, jako by byl Morel nějakou důležitou osobou.

Korepetitor upadl do nejtěžšího ze svých básnických záchvatů, a fantastickými i příšernými svými dohady burcoval tupou zádumčivost doktorovu. Brzy ho přesvědčoval, že byl Morel zavlčen nepřáteli či věřiteli kamsi do žaláře, brzy se obával, že byl druh ubit anebo přejet, bezpomocný, automobilem.

Když se Morel ani k desáté hodině neobjevoval, připustil i lékař, že byl Morel zatčen a eskortován kamsi – nu, rozhodně někam daleko...

U toho bývalého stolu tří povstalců zavládlo v obou pozůstalých mrtvolné ticho, spojené ovšem s pitím, vskutku až pohoršlivým. Kolem jedenácté hodiny vyprázdnil korepetitor třetí čtvrtku konušovky, a lihové páry z něj sálaly jako žhavé paprsky srpnového slunce. Také lékař mu stál věrně a nezadržitelně po boku, takže byli ve své melancholické němotě podobni dvěma utrmáceným soumarům, žíznícím po dlouhé cestě pouští.

Pohříchu se již celá hospoda rozešla a zbyli jen ti dva trpící a bezradní přátelé v neštěstí a obžerství.

Objevil to první doktor, když spatřil pohaslá světla v „první třídě“.

Přikolébala se šenkýřka, patrně poslední z těch tří krasavic na štítě hospody. Byla to obtloustlá, neošklivá čtyřicátnice, perla mezi šenkýřkami a plevel mezi manželkami. Její muž, karbaník rodem a piják povoláním, měl v ní opravdovou oporu, neboť bez ní by byl nemohl obstát oběma svým, řekněme, osudovým určením. Ale pokud ona, hned u plotny, hned za pultem, robila, vydělávala, žertovala, spílala,

pokud vyhazovala zdatnými kopanci otrhance ze dveří a opilé od svých sukni – potud mohl propíjeti její lopotně nastřádané peníze a prohrávati v kartách, co ještě zbylo z dávných jejích úspor.

Dnes měl „náhradní den“ čili volno; přicházel tedy až ráno k snídani, což znamenalo, že si paní šenkýřka nahrazovala volnost tak jí upíranou, a posledního hosta po stažení rolety uložila ve svém pokoji.

Tiše se šušovalo, že zná celý mužský Himmelradstein jako abecedu, a žádný z těch, kdo to druhému šušal, netušil, že se hlásí věrně pod její zástavu, k její sukni.

Popravdě řečeno – byla přeci jen aspoň trochu vybíravá a oblezlé dědky zvala do své svatyně jen tehdy, měla-li potahování se soudy či s policií a byla-li zcela bez vyhlídek.

Dnes nebylo již pochyby, že stráví noc v osamělé samotě, neboť korepetitor uměl dobře hrát jen na klavír a doktor znal jen špatné anekdoty. Šenkýřka jich také nijak nešetřila a začala večerní úklid převrácením židlí nejbližších potrefeným kumpánům, dovolivši si dokonce Morelovo „křeslo“ položit vzhůru nohama vedle lékařovy kontušovky.

Byla to zvláštní žena, opravdu! Místo aby zbožně usedla na Morelovu židli a postýskala si společně s doktorem a korepetitorem, jichž náklonnost k věčnému oficiálovi plně sdílela, nezmínila se ani slovem o své úzkosti a žalu nad nevidanou skutečností, že se Morel ztratil. Naopak – práskla židli miláčkovou na stůl tak, že se kontušovka octla v nebezpečí a že oba smutní rytíři div úlekem nevystřízlivěli.

„No – no,“ zaškytal dokonce káravě korepetitor.

„Ňa – Ňa,“ blábolil sklesle a zoufale padlý žák Aesculapův.

A poslední krasavice zdůvodnila své konání hlasem neméně ospalým:

„Se zavírá!“

Doktor to částečně pochopil, ale postižený syn Múzy odvětil chrtivě:

„Takový milý, poctivý chlap se zavírá!“

A jeho oči se vroucně zarosily. Jeho duše, a můžeme-li nyní mluvit u něho o mysli – tedy i ona dlela u Morela.

Hudebníkova narážka však šenkýřku rozzuřila: „Hybaj!“ zakvílela v příšerné výši. „Spát! Nestydové – zavírám!!“

Tento projev byl v Himmelradsteinu srozumitelný i podnapilým a nepříčetným. Znamenal bezpodmínečný povel k odchodu: jinak přišlo k slovu pěstní právo, lépe řečeno, pěstní násilí.

Doktor Šrom popadl Surku za ruku a kolébaje se jako při nějakém tragickém valčíku, vedl nebožáka spěšně ke dveřím. Vpadli do tmy jako do neznámé krajiny a pracně se prodírali nocí k domovům.

Sotva vyšli, hodila šenkýřka zbylé sklenice do škopku a chystala se flegmaticky stáhnouti dokonce závěsy.

V tu chvíli však – dive! – před ní stojí ve své pravé lidské velikosti a malosti nefalšovaný oficiál Morel.

Byla by bezmála hrůzou vzkřikla, majíc ho za šalbu své rozčilené mysli!

Ale co více!

Bylo právě *dvanáct* hodin!

A podruhé: Morel nejen že nebyl opilý, byl dokonce v jakési zbožné a slavnostní náladě! – To vypadalo již jako hotová půlnoční scéna z příšerné truchlohry...

Šenkýřce vypadla z rukou tyč k stahování závěsů a její údy katepticky ztuhly.

Morel však pravil:

„Nemohl bych dostat čtvrtku sodovky? Mám trochu žízeň, paní Zuzy...“

Ne, to už bylo víc než mnoho!

Morel, a sodovka!

Toto jest tedy přece půlnoční příšera, jež přichází ztrestati její vilnou touhu po Morelově objetí. –

Morel úslužně zdvihl upadlou tyč a podal ji šenkýřce. Cítil, jak se jí chvěla ruka, když od něho předmět přijímala.

„Je vám snad nevolno?“ otázal se s účastí. „Sám si tedy vodu najeju a stáhnou vám, dovolíte-li, třebaš i závěsy.“

Ale šenkýřčin nervový otřes se zmírnil, začla pojednou věřit v hmotnost Morelovi.

„Vy jste živ! Jste zdrav! Jste tady!“ vzkřikla bouřlivě a chtěla ho uchopiti do náruče.

Tu však Morel ustoupil, a sklopiv zraky, děl, ladě hlas tiše a uctivě:

„Promiňte, paní Zuzy, ale důvěrnosti, jež mezi námi dříve bývaly, jsou ode dneška minulostí. Do budoucnosti zůstává jen čisté přátelství.“

Krčmářka znovu zkameněla. Chtěla původně vyprsknout a co možno nejvíce se Morelovi vysmáti.

Ale pak se zarazila.

Byl to Morel? Starý záletník a ubíječ nudy, věčný vyhledávač milostných kompenzací za nemilostivou šed' svého života?

„Chachacha!“ zachechtala se hostinská krátce, a plna jsouc pojednou sprostého a necudného vzteku, roztála ze zkameněliny v bujnou a prostopášnou děvku. Chopila se drze Morelovy ruky a násilně ji vsunula do svého klína, hledajíc zároveň ústy rty Morelovy.

„Ale probud'te se přece, paní Zuzy! Co činíte? Pust'te mne!“

I vytrhl se z rukou krčmářčiných. Smála se nestoudně a chtěla s ním zápasiti. Jako nestvůrně, myticky obrovská jablka nastražila před sebou zbytnělé prsy, svůdnicky vrtěla celým svým štědrým tělem, ba i nohy zapřahala do svízelné káry svého zoufalého roztrpčeného snažení – – – ale Morel, jenž prchal před ní z místnosti jako svatý Antonín před pokušením Antikristovým, té obtížné hry celého ženského organismu ani nevnímal. Onen arzenál, ona rozkacená síla vyzrávajících a opouštěných žen, jež po bitvách a zkouškách dlouhé erotické praxe dosahuje až virtuózní obratnosti, zklamala naráz docela...

Morel zavřel za sebou spěšně dveře hostince a paní Zuzy, jako torzo neodolatelné sochy, postála dlouhou chvíli uprostřed šenkovny téměř pohnuta.

„Ano,“ pomyslíla, „ode dneška jsem bába, ničeho již nedovedu, jsem vyřízena!“

A Morel prchal černou, těžkou nocí, jsa plný vzrušení, k domovu.

* * *

Adéla nečekala tak horoucího přijetí své nabídnuté lásky. Teprve teď se vskutku zamilovala se vši svou vroucí oddaností, již byla z milosti své povahy schopna. Ono, co nazývala nyní štěstím, uchvátilo ji jako proud rozvodněné řeky, jako milenec milenku při muzice – a počlo s ní divoce tančiti jakýsi kankán ne nepodobný divoškému tanci.

V rozehraném šumění dmoucí se krve přeslechla varovné hlasy nitra a odevzdala se svému oslnivému vidění radostí života, jenž se naplňuje.

Ach, úděl! Konečně účel! Konečně poslání. – –

Jak velké je blaženství povolanych a vyvolených, aby bližního milovali, podepřeli, obšťastnili! Takový člověk se pojednou stává kvetoucím mákem či vonícím květem, který ti dýchá do tváře! Květem, jenž přemáhá bolesti slzavého údolí a budí naději i v nejzoufalejších!

Adéla seděla příštího dopoledne u okna a po dlouhé době zas laskala pohledem plným zanícení akát, na který vlastně již zapomněla. Byla absorbována konfliktem svého svědomí a svých potřeb.

Seděla tu vlastně nad problémem: nad svými šaty pět roků starými, z nichž do večera musila vytvořiti šaty letošní. Párala, sešívala, nastavovala a obratnými stehy zcelovala krajky, jichž nepopíratelná krása byla popleněna stářím, neboť pocházely ještě z matčiny výbavy.

Tím laskavěji je Adéla včlenila v organismus šatu, který chtěla dnes večer obléci k první své umluvené schůzce, k prvním polib-

kům a objetím – neboť může-li býti bez nich prvé schůzky, když o tom všechny dívčí romány tak horují?

Jen odpovězte!

Ó, kdyby byla matka na živu, řekla by jí vše, snad více než všecko. Přibásnila by svému milenci krásu, obdařila by jeho pověst ctností a jeho hlavu by naplnila moudrostí... Horovala by o něm na jejích prsech, smála by se, plakala by, líbala by matku a konejšila ji.

A že jí nemá, vše tohle vypráví krajce z dob matčiny osudné lásky, ze které se sama pak zrodila...

Vsazujíc onu posvátnou pavučinu krajek jako klín v krajinu, jež z pláně v údolí se zvolna zužuje od klíčních jamek až k hrudní kosti, aby – tak zasazena – průzračně poodkrývala tajemství sousedících nader – zapálila se první žádostí po polibku a na chvíli si skoro nevědomky přála, aby byla políbena právě sem, kde sličný klín krajky, jak čepel meče, končí sebevědomě mezi vlnami prsů.

Až se zachvěla, a po horké chvíli zamrazilo ji v celém těle. Ne, to by bylo příliš mnoho rozkoše, lhal prostoduše panenský stud.

Na co to myslíš?

Co očekáváš?

Nejsi tu, abys přijímala, nýbrž dávala!

Ale co? Snad ne tělo? Snad ne rozkoš a opojení, prosím tě?!

Bláhová! Kdo by tě o to žádal! Musíš se obětovat, poddat jako záchranný člun, jenž odváží nezištně a těžce proti proudu, bráně zachráněného tonoucího!

A co bude po mně ten tonoucí chtít? Snad ne duši? (To je skoro zábavné!) Řekni mi, ty sílo, která zakřikla mou žádost, co bude chtít ode mne?

To je jeho věc! Ať cokoli, musíš ho zachránit, udržet ho nad vodou a bahnem, v němž už tonul až po hlavu!

Snad požádá i...

Snad... Co na tom, bláhová! Na vše musíš být připravena, ale odměny nesmíš požádati. Bude-li mu třeba, abys byla nešťastna, bude-li

tě trýznit i bít a kopat, musíš se přirozeně podrobit... V potu tváří budeš lámat i skálu jeho srdce, budeš jeho služkou a jeho psem, na něhož lze zavolat, aby uposlechl pod trestem knuty a kopanců! Budeš snad i povolána, abys prala duši nečistou a sama se od ní potřísnila... Budeš třebaš spravovat jeho chyby a hříchy jako nálady a křivdy, jako jeho ponožky; budeš mýt podlahu, pošlapanou jeho nohama, jimiž dříve pošlupal tvé srdce a které chodily a budou choditi za uličnicemi posledního druhu...

Bude tě rdousit – odpovíš ovšem odevzdaným úsměvem, aby ses mu líbila a aby nebyl dotčen ani v hodině tvé smrti nelibostí!

Dobře, dobře, přikývla Adéla preludům, které jí vyvolávaly nejtěžší pochyby před očmi. Dobře, dobře, jsem připravena.

A šila zas dál a zčistajasna si začala zpívat a cítila nevýslovné štěstí, takové oprostění, takovou sílu! Nikdy v životě nebyla tak v rovnováze, ve slunné pohodě, v bezpečí síly.

I když přišel otec rozmrzený domů, sálala něhou a úslužností, snášela zlé poznámky, kochala se svou nadvládou nad příkořím, jež se od ní pružně odrážela jako gumové míče prudce vržené.

Otec je nešťastný – nemá nač se zlobit... Tedy bručí, obchází byt jako šelma a pase po příčině k hromobití. Chce slyšeti drzost z úst Adéliných, aby jí po vojensku, třeba sprostě, vyplísnil. Nemá co dělat – i chce se mu láti.

Adéla však se nedá vyprovokovat. Na surovosti odpovídá skoro pokorně, nízkosti přechází konejšivým úsměvem.

„Tatíčku, nerozčiluj se! Všechno napravím,“ pronáší laskavě svým melodickým hlasem, jehož jasmínová vůně by odzbrojila i hladového, zběsilého tygra.

„Tatíčku, nemuč se těmi starostmi,“ zpívá jako skřivan, když otec rozkaceně proklíná svůj zubožený finanční stav. „Největší tvoje i moje jmění je tvé zdraví... a rozčilení – – to je přec špatný lékař...“

Komisař se nehanbí a neslyší ani necítí písně a vůně těch básnických slov.

Byt je čistý jako svědomí spravedlivého, podlahy se lesknou, vzduch voní panenstvím a ve válcích paprsků, jež sem hází slunce, nespatříš hry prašných tělísek a špíny...

Na psacím stole otcově dříme ve váze kytice polních květin, jež Adéla ráno nasbírala, a otcovo vyprané a spravené prádlo čeká pokorně na nočním stolku u skříně, až se jeho pán uvolí otevřítí prádelník, aby je tento z rukou Adéliných bez pochvaly převzal.

Vše svítí onou pověstnou cudností a mistrnou láskou vášnivě zamilovaných žen, ať byly pannami, či paními...

Kam se podívat, aby bylo možno ztropit aspoň hluk?!

Otec znovu obchází – bledý, ba zsinalý – neobyčejně čistý byt, ošetřovaný dcerou, a slídí jako jestřáb, hryzaje své rty – leč jeho námaha je naprosto marná...

Posléze odchází k večeři, ke Třem krasavicím... Doma pan komisař nevečeří nikdy. Co večeří Adéla, neví; neptá se; to je přece věc takové mladé slečny...

Jeho věc záleží v povolání a v udržování své tělesné síly...

Dveře hromově zapadly, je ticho, ticho. Venku se šerí, zbyly jen červánky...

A konečně je úplný večer.

Je večer – a šaty jsou hotovy – a jsou skvělé; Adéla je vysvobodila právě ze zajetí skříně. Ach, co se nachvěla za častých otcových obchůzek bytem, aby skříň posléze neotevřel! V dnešní jeho náladě mohly se státi předmětem hněvu a zmizeli konečně v dubovém otcově šatníku na týden, na měsíc, ba třeba na rok!

Nyní však je nebezpečí zažehnáno, a Adéla odchází do koupelny; nikdy se nemyla, nedrhla a nekochala vodou tak, jak bude dnes!

A pak...?

„Můj bože,“ zašeptala Adéla blaženě a vstoupila do zcela studené vany s rozkoší až hříšně vychutnanou.

* * *

Téhož dne bylo u Tří krasavic úplné pozdvižení.

Organizovala je paní Zuzy.

Morel prý nechodí do hospody proto, že se zapletl s jakousi milionářkou z Říše; místo milionů mu však zanechala jakousi neznámou nemoc, pro kterou nesmí pít ani alkohol. Sama ovšem odjela zas do své vlasti.

Paní Zuzy věděla podrobnosti, znala i barvu vlasu své domnělé sokyně, ba dokonce jakési mateřské znamení, jež bylo výše položeno, než dovoluje průměrná slušnost, dovedla věrně popsati: Morel – ale o tom ať pánové mlčí – žádal ji o hodinu naprosté samoty s cizinkou, a to v její vlastní ložnici – ona mu přirozeně jako dávnému hostu naprosto nemohla nevyhovět, ale ze strachu o jeho finanční bezpečí a zároveň o problematickou jeho peněžní movitost dovolila si prý indiskreci, a při nahlížení – ostatně velmi lopotném – otvorem určeným spíše pro klíč než pro oko zjistila krom jiných nevídaných věcí i ono zvláštní, ale charakteristické znaménko.

Za těch několik chvil tam v ložnici se dály skutkové věru zdrcující.

Vyznání?

Nikoli!

Polibky?

Kdežpak!

Dokonce srůst?

Ne, ne! Všechno je málo! Zbytečně hádáte, milí pánové! Lidská řeč nemá tolik slov pro ony nesmírné pošetilosti, jež vynalezla bujná mysl Putifarky z Říše pro nevinného Josefa z Čech!

Kdyby se nestyděla – ale ta paní šenkýřka se stydí – vyprávěla by o velmoci žen, jež pochovává mužnou sílu pod svými žádostmi; vyprávěla by třeba o jediném ženském úskoku – na příklad o odpírání příslibeného a o pomalém ústupu, který, žel, končí – slyšte! – zdra-
votním defektem takového slabocha!

Všichni souvěrci Tří krasavic věděli, že paní Zuzy utrpěla neobyčejnou porážku. Nicméně hnali – až na ty dva včerejší opuštěnce – Morela na soud boží; jako dobytek, jako na porážku...

Kdo byl poražen?

Ona, či on?

Oni, či on?

Oni, či ona?

To bylo hovorů a dohadů zároveň! Dokonce taková tragická příhoda, jakou je smrt ženy, poslední ubohé, poslední nešťastné ženy, která byla obětována nedostizitelnému vrahu, ušla naprosto pozornosti.

Kde jest ten vrah krásných žen a dívek? Unikl téměř, spadl do podpalubí pana Kramera!

Nikdo dnes o něm nevěděl.

Téhož dne skonala Jarmila Nová, rukavičkářka, tak asi dvacetiletá, kterou byl netvor himmelradsteinský po násilném skutku zbavil levého ňadra, aby je pro svou nezřízenou rozkoš unesl kamsi, kde nehlídá již prozřetelná spravedlivost.

Konečně – její umírání nebylo nikterak tragické... v agónii oslovovala prý neurčité lidi, aby – dokonce! – se s nimi bavila!!

„Proč jste tak nedočkaví?“ pravila podle himmelradsteinského Deníku v horečce.

A podle téhož odpovídala sama sobě:

„Vid', broučku, ty mne chceš zabít, umučit mne, co?“

O tom všem nikdo dnes pro Morelovu aféru nepřemýšlel a necítil soustrast...

Snad jediný vrchní komisař si přečetl noviny, v nichž dobrou polovinu opatřoval a schvaloval sám, neboť povolání policejní zdůrazňuje otázku denního tisku.

Strážlivým pohybem chopil se novin, a dříve než byl požádán o partii mariáše, četl:

„Zpráva zvláštního zpravodaje Deníku.

Dnes dotrpěla nešťastná Jarmila Nová, oběť mimořádně zvrhlého a ničemného individua, jež přes všechny obětavé zákroky a starosti, přes veškerou píli a vynalézavost stráže bezpečnosti, četnictva, občanstva i vojska nebylo dosud zjištěno.

Jarmila Nová, prostá dělnice, hotovitelka rukavic, jež nosí vají páni, zhotovila pravděpodobně i onen nešťastný pár, který umožnil jejímu vrahu, aby nebyl pomstěn: řezy, modřiny a jiná násilí byla vykonána obratně a zřejmě v rukavičkách...

Neobyčejně vytrvalé a úzkostlivé úsilí bezpečnostního aparátu, s naším vrchním policejním komisařem Kramerem v čele, bylo udoláno těmito ničemnými rukavicemi jako v osudných případech minulých, což nutno, bohužel, přičísti právě poslední nešťastné oběti, rukavičkářce, která urobila onen vskutku obdivuhodný nástroj k zakrytí zločinu, spáchaného na ní samotné a na lidské společnosti vůbec.“

Zde odložil vrchní komisař Deník, a ochutnav piva, obrátil se zvolna s tajuplným úsměvem k bernímu správci.

„Myslím,“ řekl s prorockou tváří, „že ta Nová – víte – nu, že to rozluštíme. Vem holku sám ďábel, ale vraha dostat musím! – Nu, konečně: jaképak okolky? – Řeknu vám přímo, ale pomlčte o tom jako ryba, sice mi zkažíte znamenitý lov: ten váš Morel se mi na-prosto nelíbí!“

„Morel?“ protáhl berní správce tvář. „Ale to se snad mýlíte, pane vrchní komisaři! Morel! Věčný oficiál! – A ostatně: neviděl jsem ho dosud s ženskou promluvit...“

„Právě proto!“ pochvaloval si vítězně vrchní komisař. „To se nám hodí jako málokdy co! Nebude se přece ukazovat se ženskými, má-li v tomhle punktu nečisté svědomí! – A že se zdá být tichý a řádný, pracovitý, či dokonce uctivý – můj bože, tiché vody bývají hluboké!“

Berní správce cítil, jak ho policejní komisař převažuje svou hlubokou psychologií, svým věděním a bystrým kombinačním talentem. Ale Morela měl po šest let v kanceláři – i nemohl uvěřiti v jedinou jeho nepravost, či dokonce v mravní zvrhlost a nečistotu.

„Máte nějaké důkazy, pane vrchní komisaři?“ ptal se skoro poděšeně.

„Důkazy? – – – Svůj důvtip, pane správče!“ usmál se komisař a poklepal ukazovákem na své čelo. „Tuším to již hezkou řádku dní – nu, přijde konečně den, kdy se tušení změní v nezvratný fakt. Není to můj prvý ani poslední případ... Uvidíte, pane berní správče! Jen trochu trpělivosti a času k práci!“

Co se takto zdatný vrchní komisař chvástal, seděli Surka a lékař, opět opuštěni, u svého stolu v druhé třídě, který se podobal téměř katafalku... Úpěnlivě vzývali zároveň Dionýsa, aby jim navrátil zbloudilého druhu, o němž tak málo po dva dny zaslechli... Dolétlo k jejich sluchu, že Morel dnes normálně úřadoval po celé dopoledne, ba dokonce že projevil nezvyklou píli a pracovitost, u berních úřadů nezvyklou.

Tato fakta zmátla jejich dobrodružné dohady: Morel zvolna nabýval i u těchto tesklivých přátel přídomku zrádců a podvodníků, což je přirozeně velmi rmoutilo...

Takový Morel, věrný až k sebeobětování, mající nepatrný okruh přátel, vypoví v době, kdy jeho věci (i hospodářské, i běžně správní) měly býti intervencemi jeho nejbližších uvedeny v spravedlivý řád!!

Kam prchl?

Kde vlastně jest?!

Kdo ho vězní v tuto dobu, tak důležitou pro jeho brzkou i dalekou budoucnost?! – Vždyť právě nastalo to osudné období, kdy bylo možno předvídati, že z věčného oficiála se stane zásluhou přátel jen oficiálem dočasným!

Ano, mohl se státi i radou!

Paní Zuzy – to jeho dva věrní přátelé věděli – nebyla spolehlivá, neboť s ní měl hříšky, tak jako každý jiný himmelradsteinský úředník.

Z druhé strany věděli o vrchním komisaři, že je Morelovým zásadním nepřítelem, a věřili, že je to nepřátelství plynoucí bezpochyby z jeho nerozhodnosti vůči slečně Adéle. Snad on ho umí či chce odhodit stranou... Adéla neměla mnoho šancí na vdavky, neboť byla ironií osudu považována za přebíhavou stejně jako Morel, který neměl kromě toho ani řádných důchodů, ani majetku, leda několik zástavních lístků.

Věc byla velmi složitá a Morelovi přátelé se snažili ji rozluštit. Leč nebylo člověka, který by jim pomohl. Snad jen jediná věc – odpuště, vyctnostní – snad jediné zase kontušovka dodala jim odvahy k dohadům a k dobrodružné fantazii. –

„Ale, rcete mi, co je to za pomoc?“

KAPITOLA ČTVRTÁ

Láska dnů příštích

Co se u Tří krasavic bouřilo všechno obecenstvo pro Morelovu nepřítomnost, seděl věčný oficiál v Německém lese podle Adély a šeptal jí slova lásky a něhy, skoro odvážná, do ucha.

V obávaném a nebezpečném Německém lese, v onom tragickém jevišti neblahých vražd a polovražd žen himmelradsteinských...

Tolik se v posledních třech měsících o tomto lese mluvilo a nahloubalo – a tak docela byl vyloučen z programu vycházek všech dychtivých milenců – dokonce ze samé iniciativy mužů, o nichž se soudilo, že jsou neohrožení a stateční.

Kdysi vyhledávaný a kýžený cíl všech rozhodných adeptů Venušiných, zel nyní prázdnotou až nepřijemnou a otrásající i značně silnými duchy: všichni se báli o svou pověst, všechny se bály o své prsy.

Ale Adéle a Morelovi bylo to vhod. Zde v romantickém lese, kam vedla pověstná „cesta vzdechů a nedočkavé touhy“, zde byli teď docela sami a bezpečni. Nikdo je nevyrušil ze závratných snů, ani z polibků a objetí velmi častých.

Co se tkne Adély: dívka omámená, nerozvázně dychtivá a lačná lásky, přijímala všechny projevy Morelovy samozřejmě, jako přirozenou věc, s onou svatou prostotou, jež nepočítá vteřiny ani dary a statky svého nenahraditelného já. Nevděčné by bylo, tak se jí zdálo, kdyby odmítala ony nové rozkoše a projevy lásky, které jí padaly jako jablka Hesperidek do klína; ba, co dím, jako kouzelné míče, jimiž možno pohrávati si tak něžně a mile, byť třeba jen několik málo šťastných dní... Ale co jest to vlastně celý ten život – než několik šťastných okamžiků?

Několik okamžiků? – A co když jen několik drobtů hodiny, několik vteřin, několik myšlenek...?

Bouřlivě se vrhala do náruče Morelovy, jako by jí ho brali či vraždili. Ano, jak onehdy v aleji lip, jež dnes úplně uschly, uvažovala: Všeho je schopna! Ani krok nazpět, je v jeho moci, první volba znamená úděl provždycky. Je v jeho zajetí, nikdy nebude moci ustoupiti, neboť jest právě on prvním vyvoleným!

Snad byla trochu nezkušená – snad byla zároveň trochu nedočkavá. Láska se jí jevila jako pecen chleba – anebo jako poslední cíl a životní náplň, vzpoura proti otroctví...

Nesmíme však zapomínati na její mravní odůvodnění:

Chtěla Morela vyrvat té nesmírné povodni bahna, té záplavě hnisu, o kterých často tak názorně vyprávět slychala od svého otce; chtěla Morela zachránit – jak se říká v počestných kapitolách dívčích románů – chtěla ho zachránit od duševní smrti.

Ale tím se dvakráte ničila.

Předně:

Himmelradsteinský mlýn klepů a pomluv mele pomalu, ale dobře a dokonale, stejně jako mlýny boží...

Zadruhé:

Úplným odevzdáním – špatnou pověstí, neboť ze všech stran světa slyšíme mluvit, že dorost ženský musí být nedotčený jako zahrada na samém prahu jara.

Co se tkne Morela:

Veliký hříšník, uvedený do samého středu čistoty, dobytý právě jí a – není to k smíchu? – po tolika životních porážkách hnusem vítězí nad čistotou, a dokonce nad společností!

Vítězí!

... ano, věděl to dobře, že zvítězil jen její vůlí, aby se očistil. (To přece není důvod, aby se styděl?)

A onomu podvědomému příkazu i poznání zůstal úplně věren:

NEBYLO ZUZY.
NEBYLO PITEK V JEJÍ KRČMĚ.
NEBYLO NUDY.
NEBYLO NUDY, BYL ZDE JASNÝ CÍL A –

... chcete-li věděti o všem, co se toho času v Morelovi dalo a co se v něm mění jako pupen v květ – bylo tu vědomí povinnosti, a dokonce určitý cíl.

Veliká věc se stala:

Morel chtěl Adélu za ženu...

Za ženu!!

Nikdy o té věci vlastně vážně nemyslí, a potíže byly by opravdu veliké.

Adéla, dcera himmelradsteinského hodnostáře, dokonce hodnostáře velmi nezbytného a vyhledávaného – a on – věčný, nesmrtelný oficiál Morel...

Nemožné!

Mezaliance...

Nekrolog!

Někdo snad řekne, že to bude sňatek zcela přirozený a chvalitebný už z příkazů přírody.

Někdo snad řekne, že to je sňatek, podporovaný neobyčejně vlivným tchánem a že má velikou budoucnost...

Ale neznáte himmelradsteinského žebříku – tak, jako jste neviděli překrásného orloje himmelradsteinského.

Morel byl paria, Kramer byl pán. Stačilo, aby vrchní pan policejní komisař pošeptal slovíčko panu vrchnímu bernímu správci – a ejhle! – Morel byl zničen!

Skutečně zničen, neboť neuměl počítati v obvyklé státní měně...

Mezaliance!

A ty dluhy!

Ty skandály!

Pečet' sirotka, který nepodědí a nebude nikdy, do smrti bohat, ani příliš dotazován velkými pány! – –

Pracovat?

Ovšem! –

Snažit se?

Ó, ano, to Morel od prvního setkání s Adélou činil, neboť věděl, že má odpovědnost.

Ale síla?

Přes všechno mrhání bylo síly dost... Všichni to věděli a uznávali. Byl jako drát elektrického vedení, jenž spojuje celý úřad koordinačním úsilím v jednotku skoro abstraktně přesnou.

... ale ta pověst!!

To bahno na nohou!!

Veškeré chvilkové rozkoše mládí byl by dal Morel za dobrou pověst, za přízeň vrchnosti, jež konec konců měla poslední a snad jediné slovo!

Láska však láme železo a Morel má srdce plné lásky. Té lásky, která jest známa všem, kdož se dožili třiceti let na tomto světě, lásky, která nedovede opustit nikoho...

Přičiní se i za cenu největšího ponížení...

Všechny tyto myšlenky táhly hlavou Adélinou i Morelovou zároveň.

Sdružené city a úctyhodná láska mladých tvorů, kteří se semkli tak rychle k tomuto náporu na himmelradsteinskou společnost, byly adoptovány snící, štědrá přírodou.

Přitisknutí k sobě, tiše naslouchali žvavému mlčení lesního ticha.

Měsíc nesvítil, bylo pod mrakem, teplá láva noci obtížila krajinu znojným a zadumaným dusnem červnovým. –

Adéla vzpomněla na korepetitora a zamyslíla se nad jeho ubohostí.

Právě před chvílí řekl o něm Morel špetku vroucích slov:

Ztratil prý život – a nenašel ženu, která by mu ho vrátila.

Upadl.

Není mu pomoci. Pije...

Bývá někdy zlý i ke svým nejlepšímu a nejoddanějším přátelům.

Jeho umění ční nad jeho ubohou fysis jako trosky Akropole nad Evropou.

Je stejně krásný jako starý, a proto cynický ke všemu mladému...

Ženy už ho nechtějí.

Převedly se ho.

Jeho umění nedovede naplniti ženské kloaky. Je starý.

Starý?

Ženy ho už nechtějí? – namítla v srdci úpěnlivě Adéla.

Je starý a cynický, proto zemře jako královský, ale hladový lev – uprostřed pouště, do které zabloudil.

Tedy ženy ho už opravdu nechtějí? – vyčetla si v duchu Adéla, a skoro slzela. – Ženy ho už nechtějí...

Slyšely jste jeho tichou hudbu, jeho přednes, který z ruměnce fortissima přechází v bělostnost pianissim? –

Ne, vy jste jej asi neslyšely!

Ochránit ho!

Ano, zachránit!

Už proto, že ho není možno postrádat!

Už pro jeho hudbu a pro ono posvátné mlčení při hře, která ho dovedla na scestí!

Což je opravdu starý? A ženy ho již nechtějí?

Ne, ne!

Nešťastné umění!

Jak šťastný je ten, jenž z jeho kalicha nikdy v životě neupil, jsa opilý jeho krásami!

A přece, my šosáci, – šeptala si Adéla zdrceně, – zalkli bychom se bez oné oběti, která nás konec konců nečiní lepšími. Je surové,

plijeme-li na génia, kterého bázeň opila tak, že se stal na chvíli stejně malým, jako jsme věčně, a zůstal mnohem větším, ba největším z nás ve své nesmrtnosti.

Adéla rozhodla, že proti hlasu společnosti zachová v srdci lásku pro oba.

Slaboch i silák potřebují opory.

Jeden proto, aby se neskácel pod tíhou posláním – a druhý, aby nerozmetal svět i sebe, svou duši, své tělo, svou sílu a moc.

Svou budoucnost, budoucnost královny svého srdce, Adély.

Není lásky bez vroucnosti a naopak. Není lásky bez odříkání a bez rozkoše. Co žena ve svém srdci má, nemůže najednou přinést jedinému člověku, jako nemůžeme jedinému úlu vystaviti svět kvetoucích štěpů.

Jako potřeba mnohostranných styků a hovorů, také potřeba vše-lásky, mateřské lásky, k celému světu je údělem či aspoň koníčkem veškerých žen. I když se surová žena lačně vrhá na svou oběť, je v základě až na dně své bytosti přesvědčena, že koná dobrý čin ve prospěch svého ubohého.

Ženská láska je silnější než jed – to kdosi napsal a – platí to.

Rovněž tak rozluštila Adéla svou lásku a rozluštila ji spravedlivě, jako nejvyšší soudce: rozpúlila ji jako plástev medu mezi Morela a Surku, o sobě nemluvic.

* * *

Ale nyní je třeba promluvit o tom tajném sezení v Německém lese, který byl v poslední době tak obávaný.

Adélinou slabostí však, jak svědčí již řečené, nebyla bázeň ani zbabělost či nadsázka.

A Morel?

Byl kdysi bázlivý, ba zbabělý, ale Adélina láska ho sílila tak, že se stal němým k jejím prosbám, aby šli právě do neveselého a pověstného Německého lesa docela sami.

Oficiál Morel vlastně – málo se bál. Snad spíše božího trestu za své viny...

Ale vrahů?

Naprosto ne.

Ne! Sám se naopak za vraha považoval a těžce tím trpěl; byl berním úředníkem; jeho řemeslo je z těch, které donáší k uchu zprávy o revolverech, o jejich mrtvých majitelích...

O insolventních...

O exekvovaných...

Efekt toho – nuda, jíž doposud vyznával tak, jako jiní božskou víru, snědla často celou lidskou bytost jen na potkání, nahodile, jako všední zboží, jako šelma králíčka, který – nic netuše – spásá paseku a myslí na mláďata.

Jak to činil?

Takhle:

Šel z hospody od Tří krasavic, úplně unuděný...

Byla mrtvá noc.

Vidí chalupu, kde dva staří manželé pozvolna zrají k neodvratně zpečetěné smrti...

Zvedne tři čtyři kameny ze země – a prásk!

Všechny tabulky dvou malých oken jsou rozbity...

Morel má ovšem velikou radost, že udolal nudu aspoň na chvíli.

Ale příštího dne se dozvídá, že oba starci onemocněli, že neleží již ve své poškozené chalupě, ale v nemocnici, přemýšlejíce svými zmotanými jazyky o včerejší nejtěžší chvíli svého života. – –

Teď v Německém lese Morel na to myslí – a myslí na všechna opuštěná děvčata, kterým občas v záchvatech velkomyslnosti dodával

víry, že je má rád, a pod záminkou zvědavé zamilovanosti vykrádal do dna jejich klín.

Teď sedí vedle Adély, ani nedutá, je zahanbený a chce se zpovídat.

Ale čím více hříchů o sobě vypráví družce, která mu zavírá ústa polibky, tím více se hanbí a štítí včerejšího smrdutého a bezcitného Morela, tím více sní o zítřejším ušlechtlejším Morelovi...

Objevil budoucnost...

A kdo z vás to neví, co jest sníti na hrudi andělského tvora, jenž oplývá něhou a shovívavostí, aniž ranil ctižádost či mužnost, vědomí moci a hrdosti?

To je snad největší rozkoš na světě, nehledě k tomu, že přináší mír duši a smývá ohavnou čern svetského kolomazu...

Jako výheň plála a žhnula mysl Morelova, co Adéla, jak to bývá u těchto žen, které se radují trpíce a které trpí radujíce se, přemítala s podvědomou reálností o možnostech a nemožnostech svého příštího svazku. Snad dovedla dáti vše, co měla, a nemusela by k tomu říci víc než ono:

Tot' z lásky!

Láska, to je prapodivná věc... Řetěz poznání a dohadů, rozumu a citu, smyslů a bezvědomí, ticha i ruchu.

Láska je jistě nejskvělejší produkt člověkuv a zároveň jeho nejtajemnější a nejosobitější zahálka... Podvolujeme se příkazu a sami prikazujeme sobě i druhému; zhroucení i násilí, blud i jasnozření!

Adéla věřila, že láska osvobozuje od všeho, co týrá ji i toho druhého – a i jiné...

Věřila, že ze všeho, co jí poroučí a na srdce klade život, je láska nejušlechtlejším zaměstnáním.

Proč?

Ale proto:

Je záchranou druhu a bližních – i sebezáchovou, byť není ovšem vyloučeno ani odříkavé sebeobětování. Pro ženu, zdálo se Adéle, je to jediné možné východisko z bolestného a potupného vědomí, že druhý trpí, neb ona sama byla při veškeré své oddanosti skoro opuštěna.

Nevztahuje se jen na jednu stranu poučka, že není dobře člověku býti samotnému. Láska jediná řeší tento věčný těžký problém, osvobozujíc vlastně i okolí, ba celý svět.

Co by to byla země bez lásky? Co by si počaly státy, kdyby se na veškerých stranách láska lidí propadla do země a veškerý svět kdyby byl zachvácen mstou a nenávisť?

Tak to bylo v Německém lese: oba usilovně přemýšleli, jak zahladiti trampoty, jak odkliditi bodavé hloží a trní, aby z milosti lásky nastoupili novou budoucnost.

Není to věc snadná a vydati se na ni, abyste vyhledali dobrého druhu spíše než špatného intrikána či nepřítel svého budoucího života, je věcí ještě nebezpečnější...

* * *

Ale věc byla ještě složitější: Kromě toho Adéla balancovala mezi Morelem a korepetitorem. Všecko ženské a pudové bylo zároveň se soucitem na straně mladšího, odstrčeného Morela – co duše, umořená bezuzdnou hudbou, vzdychala, ba plakala v objetí korepetitorova umění, jež vzývala nežensky a krušně, tak jako pověru nebo náboženství...

Neměla síly, aby se vzbouřila proti oněm dvěma různorodým láskám. Kdysi myslela, že celé své svědomí nalezne v objetí náruživě oddaného Morela – ale zkušenost z Německého lesa ji přesvědčila, že Morel je tichounké, poraněné zvířátko, úplně dosud opuštěné, které nyní našlo konečně pána.

Takové štěně... nebo malý snílek...

Nervózní dítě, které si žádá ze světa všeho, co na něm v poslední vteřině pěkného vidí, ale konec konců na dno přece nejde a její duše zůstává osamělou.

Naopak korepetitor od té doby, co u Tří krasavic Morel věčně chyběl, vzrušoval nábožnou Adélu démonickými a kouzelnými klavírními naléháními a dotazy, které vháněly husí kůži na tělo dívčino.

Byl veliký zápas na tomto kousku úrodné půdy milosti a lásky... Jistěže větší díl patřil Morelovi, ale neukázněný rozmar bytosti Surkovy vrýval se jak rozbouřené moře v přílivu do pevniny čisté Adéliny síly, do pevniny lásky k mlhavému Morelovi.

Ještě hlubší rokli vyhlodal v divém srdci Adélině nevypočitatelný bankrot povahy jejího divného otce.

Pozval si lékaře, dokonce doktora Šroma, aby zjistil, co je pravdy na pověstech, které se stále dostávaly k jeho sluchu o dceřině milostném poklesku.

Adéla nebyla zrovna vlídná a řekla otci cosi o panenském studu a nestydatosti vladařících mužů. Přece však vyhověla naléhání a dala se na vlídné domlouvání Šromovo aspoň na oko lékařsky vyšetřiti.

Ten ovšem postrádal, co měl zjistit, přesto však vrchnímu komisaři nic neřekl.

„Zbytečně mučíte sebe i to děvče... Je chudinka taková, jakou byla v den svého narození. Ale sport bych jí nedovolil... Jen více procházek! Myslím dokonce, že je trochu chudokrevná, slabá...“

Adéla byla i při tomto hovoru, rděla se a hleděla vytrvale do země... Tedy tolik může muž – a žena bude mlčet, neboť „žena budiž poddána muži“.

* * *

Večer u Tří krasavic, lépe řečeno: v druhé třídě této hospody, byl úplnou společenskou událostí.

Šrom aspoň tady, byť zcela nezávazně, promluvil. Ostatně – jediným jeho posluchačem byl korepetitor, vyjímaje několik lidí docela chudých, závislých a naprosto nevlivných, kteří o tom ani svým ženám a kamarádům prostě říci *nesměli*.

Korepetitor ovšem vyvaloval oči, když nepatrný lékař a cynický kritik života odhalil s plnou mocí vědce neuvěřitelné a osudné faktum: Adéla není již naprosto pannou a nikterak se nepodobá narozenému děvčátku, jsouc jaksi přístupnější požadavkům světa mužů a postrádajíc oné nesnesitelné vlastnosti či nectnosti, které se říká panenské rdění.

Nejen že korepetitor vyvaloval oči, on dokonce mlátil pěstmi do stolu i do svých zbědovaných stehen a chvílemi – nelze to zamlčeti – též do vydutého břicha Šromova.

Byl nešťastný. Měl velikou lítost v té záhadné schránce, kterou jmenujeme tak krátce srdcem.

V první třídě to zjevení z úst Šromových mělo jen jakýsi chabý a ostýchavý ohlas. Nic tam vlastně neslyšeli, ale korepetitorovy delikty proti bezpečí doktora Šroma, policejního lékaře, a proti stolu paní Zuzy nebyly ani samozřejmými ani uvyklými.

Překvapovaly vlastně... Páni byli znepokojeni, nebyli-li dokonce uraženi.

Nejvíce znepokojen byl pan vrchní komisař, který neměl rád těkavost nebo proměnu nálad. Nemyslí sice naprosto na svou dceru a tím méně na doktorku, který žil jen z jeho vůle a z jeho milosti. Ale právě nedostatek námětů k hovoru a jakási nesvornost a nervóznost v zábavě – která ostatně zábavou vůbec nebyla – zbavovaly ho obvyklého klidu velitele a prvního pána Himmelradsteinu. Jedinou myšlenkou nezabloudil k Adéle, a tudíž o panu Morelovi – už *vůbec* nemluvíme!

Morel, věčný oficiál – Ahasver, věčný žid, co v tom bylo vlastně za rozdíl?

A Adéla – napadlo konečně vrchního pana komisaře – Adéla je *slušný* kapitál... Nebo myslíte, že ženská krása in natura se nedá dobře penězi zaplatit?

Nic mi neříkejte, nejsem holobrádek a nejsem ani nezkušený, ani hloupý... Krása ženská, toť hodnota, z níž nutno dobýt nejvyšší úrok, a třebas i doživotní rentu – zkrátka: kapitál nutno zhodnotit!

Pan vrchní komisař, který pořádal kdysi v Praze štvance a hony na něžnou pouliční drůbež, a to od Václavského náměstí až do Vršovic, ten pán přece nejlépe ví od svých klientek, ať byly pochyťány, nebo omilostněny, že i obyčejné děvče z ulice, je-li jen trochu hezké a čiperné, může ze svého bezcenného lidského těla obratem ruky nebo nohy rázem vytvořiti znamenitý, ba povážlivě mocný kapitál, který lze denně i na nejvšednějším otomanu ukládati často se stoprocentním úrokem.

A tak zvané „ctnostné děvče“, nebo dokonce holka vychovaná „velmi dobře“ v klášteře či v penzionátě – – to bychom se podívali, aby nenesla aspoň dvakrát tolik co prostitutka!!

... ovšemže musí být takové děvče snaživé a napsnout veškeré síly i vědomosti, o tom není pochyby...

Vrchní policejní komisař byl nad vlastní úvahou úplně bez sebe; přirozeně, že ne až v této chvíli! Ona úvaha byla předmětem mnoha jeho nocí již od samého rozpuku Adéliny panenství.

Ostatně: proč si vlastně pozval doktora Šroma? Snad si někdo nemyslí, že pro zábavu? – Vrchní policejní komisař je právem přesvědčen, že Šrom musí napsati i řádné lékařské vysvědčení – ovšem policejní – a holka bude pak prodána co nejdříve, ovšem za nejvýhodnější cenu, některému synku zdejší textilní plutokracie, která má v policejním protokole u svého jména aspoň tři tučné vykřičníky...

A ten dotyčný?

Ten neznámý? – –

– Ale, ať si s ní tropí, co chce, svede-li to! Budiž jako za starých dobrých časů, kdy burzy věnečků a tanečních hodin určovaly kurzy a lhůty zasnoubení, či dokonce, šlo-li o věc vážnější tváře, lhůty svedení a předčasného skandálního zrození nového člověka na tomto groteskním světě!

Pana vrchního policejního komisaře přerušil konečně pan berní správce neobyčejnou takřka otázkou:

„Považujete tedy, vážený, Morela za špatného úředníka – anebo za úředníka aspoň průměrně dobrého?“

Vrchní policejní komisař se téměř se vztekem a přitom velmi neochotně vracel od svých plánů s Adélou k nenáviděnému Morelovi:

„Nepovažuji ho vůbec za úředníka! Pro mne je to pecivál, povaleč, příživník. – Nebo chcete snad namítnouti, že vám uklízí psací stůl v úřadovně? – Ale, bože, toť přece povinností těchto ubožáčků, kteří nedovedou přeskočiti příčku na žebříčku veřejného života... Je to, abych tak řekl, jejich osud, třeba snad někdo řekne, že osud tragický... Ale *vám* snad o tom nemusím tolik vykládat.“

Berní správce byl poněkud raněn tímto odhalením duše komisařovy, ale zároveň oslněn a okouzlen logikou onoho velkého, všemocného pána, který řídí neomezeně celý Himmelradstein.

Nicméně dovolil si krátkou poznámku:

„Neznám toho člověka blíže, vlastně vůbec ne, ale zdá se mi, že není jen vyžírácem berní správy, mám vlastně říci: republiky. *Zná něco, o čem nemám sám vůbec ponětí.*“

Berní správce pronesl toto své mínění se zvláštním, skoro nepřijemným důrazem, doprovodiv větu pohledem jedovatějším zmijího uštknutí.

Policejní komisař pohlédl na berního správce a velmi bystře odhadl, co správce mínil. – Byl pojednou zaražený a trochu pobledlý, i zdálo se, jako by byl dobře neporozuměl. Skutečně se také nejapně otázal:

„Co tím myslíte?“

Jeho otázka byla z jeho strany doprovázena skoro přátelským a kolegiálním dotekem na rameni berního správce a sladkým úsměvem jeho gorilí tváře.

Ač šelma vykutálený, nedal berní správce znáti na sobě tíhu svých slov a význam svého důrazného a výstražného pohledu, naopak odvětil velmi uctivě:

„Můj bože, pane vrchní policejní komisaři! Těch věcí je! – Zná logaritmy! A matematiku vůbec! – Je v jistém směru geniální. Je pro mne osobně nepostradatelný...“

Policejní komisař našel opět svou rovnováhu a ironicky odpověděl:

„Ach, pro váš zaprášený stůl, myslíte, pro ten je nepostradatelný? – Vždyť to zastane poslední uklízečka – a co se tkne vypočítávání daní: víme to přece, nepočítají se podle logaritmů, nýbrž podle kabátu a obsahu portmonky. Tím nemyslím ovšem říci, že nejtěžší tobolka zaplatí daně největší.“

A nyní se zas vrchní komisař potměšile usmál, oddychl si skoro vděčně a nasadil hned notu zcela odporující oněm několika vteřinám, které před chvílí zažil v nevysvětlitelné tísní:

„Myslíte, že ho chci odstraniti? – Nikoli! – Je to člověk beze snahy a trochu znepokojuje veřejnost... Ale přece jen...“

Další slova pan vrchní policejní komisař k velkému žalu a nepokoji pana berního správce nepronesl.

Ale berní správce byl dychtiv nových zpráv a pronesl jaksi neměle a zvědavě s otazníkem totéž slovo:

„Ale...“

Policejní komisař zhluboka vzdychl – stálo ho to velkou námahu – a potom téměř zasmušile, ba zoufale pravil:

„Ale víte, pane berní správče, on je podezřelý – buďte, prosím, tiše, milý příteli – že oněch osm žen skutečně sám zabil a zneuctil, o tom, že pil krev z jejich ran ani nemluvě!“

Berní správce byl téměř bez sebe a lapal po vzduchu těžce jako ryba ocitnuvší se pojednou na břehu bez vody.

Vrchní policejní komisař se jen odmlčel a po dlouhé chvíli mlčení dodal úplně tiše, ba téměř šeptem:

„Můj zlatý pane berní správče, kdybyste věděl podrobnosti! – Ten Morel, jak se zdá, váš chráněnc, je zpropadený chlapík! Je špatně u nás zapsán, ten Morel, oficiál... Nikdy jsem toho nikomu neprozradil, mlčel jsem – a mlčte tedy i vy! Neboť kromě *taktických* důvodů je tu i důvod *osobní* – myslím totiž *váš*. Nevím, zdali mně rozumíte, ale člověk, zaměstnávající podezřelého, jest obyčejně podezřelý sám.“

Tato ohromující sdělení policejního hodnostáře měla neobyčejný vliv na smýšlení berního správce. Především ho pobouřila; pak ho však poděsila tím imperativním způsobem – jak si sám pravil – úplně nedůstojným uší tak vysokého berního hodnostáře...

Pochyboval...

Ale přitom také myslil, myslil netoliko na svou osobu, nýbrž na celý ten babylon lží a podvodů, který byl neurčitě propleten s bytostmi prvního řádu.

A měl ovšem hříšků habaděj... Morel věděl mnoho, věděl snad všechno – a sám toto „*všechno*“ velmi dobře spravoval, zhudebnil hiatickou disharmonií cifer a skoro vždycky mlčel, když byl tázán – o nečitelných podpisech, jež bývaly nepravé, ani nemluvě.

Bylo to jeho povinností...

A teď ho, toho ubohého, věčného oficiála, mají za vraha! Toho stoprocentního a nezištného muže, který pomáhal z bryndy lidem – ne lidem, nýbrž hodnostářům – aniž přestal býti, ubohý chudáček, tím věčně citovaným věčným oficiálem...

Berní správce, úplně skleslý, usoudil, že se musí spěšně a jednou provždy, jako ještě nikdy, rozhodnouti:

Bud' – anebo!

Nikoliv polovičaté řešení!

Buď půjde Morel – nebo on sám; neboť vrchní policejní komisař si této oběti bezpodmínečně žádá...

Morela Kramer nenávidí jaksi pudově, a jemu dokonce, bernímu správci, vyhrožuje zcela nepokrytě pádem, nevydá-li mu hlavy Morelovy...

Ve správci se trochu hnulo svědomí; byl to člověk tíhnoucí k sentimentalitě a k smutným myšlenkám.

– – ale život je boj; co tedy počítí?

„Tož,“ začal po chvíli berní správce, „nebylo by třeba ho snad suspendovati?“

V jeho očích, stejně jako v podlém jeho hlase, chvěl se téměř celý měsíc Jidášových stříbrných...

„Suspendovati?!“ otázal se ironicky policejní komisař. „A proč? Vždyť *my* si ho stejně od vás vyzdvihneme, jakmile ještě jen sem tam detail těch různých deliktů doplníme! – Pak ovšem zpřeházíme celou vaši úřadovnu a najdeme ony fešácké dokumenty, jichž je nám zapotřebí...“

Na to berní správce neřekl ani slova.

Byl konsternován.

Ted' tedy dojde na něho...

Byl by plakal, byl by kopal, byl by zešílel.

– – a nevěděl, nebožák, jak si ho vrchní policejní komisař labužnický ze strany prohlíží a jak se sadisticky pase na jeho úzkosti...

Revanš...

Nu co, pomyslel policejní komisař Kramer, zívaje na celé kolo: ted' jsem ho usadil a mohu jít domů.

A všichni, kdož tu byli shromážděni, pod útulnou střechou a pod záštitou Tří krasavic, nemálo se podivili, jak brzy odchází první muž města Himmelradsteinu od večere.

* * *

Ale vrchní komisař domů nešel. Nejprve myslel, že se projde u rybníka a že potom zvolna půjde k domovu. Odbočil však vpravo, a nepřemýšleje, dal se přímo dosti neschůdnou cestou k bujným a nyní bohatě kvetoucím lukám, jež vedly k Německému lesu.

Zdálo se mu, že není dosud času, aby šel spát.

Chtěl se projít... Chtěl užítí tohoto smavého červnového večera, kdy tak bezstarostně poletují brouci obzorem a tiše, bez šumu se snášejí do korun rozkvetlých květin, hledajíce lásku nebo spánek...

On, vrchní policejní komisař, člověk mocný, který jest ozbrojen dvěma browningy, nemůže býti konec konců s úspěchem napaden ani v tom proslulém Německém lese...!

On však tam nejde!

Naopak – on touží jen po čerstvém, syrovém vzduchu, který odvané mrzutost, nejistotu a chmury, nehodné nejvyššího velitele obce a člověka, jenž soudí i nejspravedlivější...

Budíž prokleta ona hospoda U Tří krasavic!

Má takovou lyrickou, rozechvěnou náladu... Uleví konečně večerní procházkou tužbám, které marně chtěl v úřadě ukojiti nesmírnou prací, které neměřil.

Šel nyní vysokou topolovou alejí.

Noc byla beze hvězd, tichá a skoro černá. Když se vrchní policejní komisař obrátil, spatřil jen málo maličko světél – a když se znovu ještě obrátil, neviděl už docela ničeho...

Právě proto se komisař Kramer neobracel, že chtěl viděti dobře dopředu, stejně jako nechtěl slyšet hlomoz Himmelradsteinu, nýbrž každé, i nejnepatrnější hnutí stébla před sebou. Byl tomu zvyklý od svých učednických let.

Proto také, když došel až k Umučení, kde v širokém, zazděném obelisku umíral strážce poutníků Kristus, zaslechl šepot a na chvíli spatřil kus krácející hmoty, která byla živá, a zdála se býti dvěma lidmi.

Uskočil za „kapličku“, a zbystriv zrak, spatřil na chvíli zcela jasně dvojici, jdoucí neobyčejně zvolna k Himmelradsteinu.

Šeptali cosi horoucího a oddaného, neobyčejně podobného modlitbě před spaním – a před samotnou „kapličkou“ se tiše zastavili. Pobyli, svírajíce se v náručí a líbajíce se navzájem.

Policejní komisař, jenž napjal sluch, zaslechl po chvíli slova své vlastní dcery Adély:

„Roberte, ode dneška nás nikdo nerozdvojí – byť to byl ďábel sám! Přisahám ti, že se tě nezřeknu, kdyby mně tebe i tatínek stokrát zapověděl, jak jsi se ondy mylně domníval!“

„Nepřísahej, Adélo,“ rozeznal zas Kramer docela jasně hlas Morelův. „Nepřísahej! Jen mne ještě polib a slib, že zítra zase přijdeš jako dnes, o deváté. Neznáme se tak příliš dlouho – a nechci, abys byla jednou rozčarována. Proto ti ničeho neslibuji, a nechci ovšem, abys slibovala ty.“

Vrchní policejní komisař si v duchu představil drzost těchto jezovitských slov a pronesl k sobě potichu:

Tedy nové shledání, himmelradsteinský vrahu?! – Dobře, dobře! – A dokonce s mou dcerou? – Velmi pěkné! A kdo jsi, ubožáku? – Ano, víme, gymnázium, rok kontability a nějaké ty právnické zkoušky... Nu, dobře, dobře – – A *já*, víš, ševče, co jest vlastně býti na vojně délesloužícím a nesloužiti jen, nýbrž držeti věčně hubu na řemeni, ničemo, demokrate! Od píky dostal jsem se v čelo města!

Vrchní policejní komisař byl již zcela odhodlán, že se vrhne na dvojici a že dotěrného Morela s největší krutostí zapudí...

Ale milenci se již hnuli z místa a od Umučení kráčeli poněkud rychleji a zcela beze slova dolů k městu.

Policejní komisař opřel čelo o zdivo „kapličky“ a dlouho přemýšlel hryzaje se bolestně v ret. – Postál tu chvíli v ustrnutí, z něhož se nedovedl nikterak probrati:

Morel a Adéla! Adéla, kterou již ve snách viděl jezdit v prvotřídním americkém autu po boku textiláckého milionáře!

„Eh, fuj, sakra!“ zaklel a pomalu šel domů, nudě se strašlivě při svém velkém utrpení, jež zakoušel jaksi mimo sebe, ztratit možnost zúročiti svou jedinou hodnotu.

Otevřel potichu domovní vrata a zašel dříve na dvůr, kde měl svůj psinec. Byl znám jako znamenitý vychovatel policejních psů, ale jeho soukromou zálibou byl chov bernardýnů a vzácných chrtů, zvířat, kterým se ostatně nemálo vzhledem svým podobal.

Rozsvítil znenadání kapesní elektrickou svítilnu a zvolna obcházel své bohaté stáje...

Po řadě se zvířata zdvihala ze slámy, dlouze zívala a protahovala se; všechna vítala svého milovaného pána vrcením ohonu a kratiným, zbožňujícím zakňučením.

Policejní komisař se zasmušile usmíval a šeptem oslovoval své zamilované „děti“, jak říkal hlavně svým zimomřivým zvířatům, chrtům.

Konečně stanul v hlubokém pohnutí před tvorem ze všech svých chrtů nejkrásnějším, ale i nejvíce morbidním a smutným.

Byla to fena, které ve chvíli nadšení vyvolil jméno Isolda.

Její hubené, obloukovité a šlachovité tělo vlévalo se jaksi nepostřehnutelně do velmi dlouhých a nervózně napjatých noh i do krku, zdvihaajícího se hrdě ke hlavě, jež nesnesitelně pozvolnou a liknavou linkou vybíhala v čenich, věčně se chvějící a zoučký jako mravencojedův.

„Isoldo!“ zašeptal vroucně komisař, jako by klečel před milenkou. „Isoldo, sladké moje dítě!“

Isolda stála jako hypnotizována, nepronesši drobného pozdravu, jehož pronášela ostatní zvířata.

Její pohled byl upřen na Kramerovu tvář a byl rovněž zcela nehybný. Její postoj byl tklivě pokleslý a celý dojem z chování ubohého tvora byl nešťastný jako Chopinova věta.

Kramer zíral s nevšedním smutkem na Isoldu. Jeho oči byly vlhké, tvář strhaná a bledá, koutky ústní sebou nervózně cukaly a celé tělo se chvělo jako v zimnici.

Nejistým a nezvykle neohrabaným pohybem vyhledal kapsu svého kabátu, a vyňav tři velké kostky cukru, podal je něžně jako nějakou svátost své Isoldě.

Poté zhasl svítilnu a kráčel pomalu k svému bytu. Teprve teď se za ním neslo srdcervoucí vytí Isoldino. – Rozřízlo černou noc zároveň se srdcem Kramerovým...

Chvíli postál, a když doznělo fenino naříkání, jal se vrávoravě a přidrhuje se zábradlí vystupovati po schodech.

Když vešel do bytu, Adéla již nesvítila. Vešel tedy do jejího dívčího pokoje a rozsvítiv lampu usedl na židli proti dceři. Už ležela v posteli, ale oči měla ještě otevřené.

„Jak brzy uléháš!“ odpověděl otec na pozdrav Adélin. „A venku je tak krásně! Božský večer!“

„Byla jsem unavena – a číst se mi nechtělo. Šla jsem tedy spát...“ odvětila, vyhýbajíc se otcově zmínce o kráse večera.

Komisař však pravil:

„Měla by ses přece trochu projít! – Šrom říkal přece nedávno, žeš nějak chudokrevná – a procházky ti vřele doporučil. – Tys tedy nebyla celý den ani venku?“

„Ale ano,“ usmála se Adéla po chvilce váhavě, „byla jsem večer na procházce.“

„Opravdu?“ zapochyboval na oko komisař Kramer. „Daleko jsi asi nebyla, jak tě znám; jsi po matce, věčně jen vysedáš doma, a když vyjdeš, je to výkon tak čtvrt hodinový.“

Kramer se nuceně zasmál a dodal ještě ironicky zabarvenou otázku:

„Nu, tedy, kde jsi opravdu byla na té své slavné procházce?“

„V Německém lese,“ odpověděla Adéla srdnatě a vzhlédla již téměř oddaně k svému otci.

„Nešťastné děvče! Víš přece dobře, že tam už tolik žen nalezlo smrt! – A to se tam odvážíš sama?“ dodal rozmyslně.

Adéla mlčela. Nedovedla lhát, nebylo jí této dvousečné zbraně přírodou dáno. Šla setrvačně po pravdě a obyčejně jí hodně trpěla. Ti lživí dovedou vylhat i pravdu...

Není možno říci, byla-li neschopnost lži jejím štěstím, anebo neštěstím – ale jisto je, že mezi těmi dvěma rozličnými stavy, mezi pravdou a lží, bylo, jest a bude vždycky rovnítko – a že nikdo nikoho nepřesvědčí o výhodnosti lži před pravdou nebo štěstí před neštěstím: život zůstane životem, a jestliže ho někdo užil více než druhý, bude ožebračen na věčnosti právě o ono *více*, a bude méně šťastnější než oni nejšťastnější, o nichž se tvrdí, že jsou to vesměs jen tvorové již mrtví a zetlelí...

Vrchní komisař se poněkud zamyslí, narovnal se na židli a pohlédnuv na Adélu, otázal se způsobem u něho naprosto neobvyklým, totiž způsobem téměř vědeckým:

„Tedy tak je to; sama bys tam rozhodně nebyla šla; pokud znám ovšem tvou měkkou povahu.“

Adéla, přitisknuta takto ke zdi, opět mlčela a přemýšlela, proč nemá těch primitivních výhod svých spolužaček a bývalých družek, že totiž nejsou nikdy zpovídány. Mlčela zatvrzele, celý její případ v jediné vteřině proběhl útrpně před vnitřním jejím zrakem a dal jí ihned docela za pravdu: „Nebudeš-li donucena, neřekneš!“

Její otec smýšlel však docela jinak: Neřekneš-li, budeš donucena!

I pravil:

„S kým jsi tedy byla v Německém lese? Řekni mi to, Adélo, už proto, dítě, že místo tak nebezpečné a proslulé vraždami ani sto-procentní muž dnes nenavštíví bez úzkosti. – S kým jsi byla opravdu, Adélo, na téhle zvláštní a ponuré procházce?“

Děvče se zahalilo pokrývkou až po ústa, chvíli přemýšlelo a potom dělo spěšně:

„Doprovázel mne pan oficiál Morel z berní správy, jestli se ještě pamatuješ, ten hubený, milý pán z výletu na Rajnov, který zachránil vloni to tonoucí děvče a který tě zapřel při předloňských demon-

stracích, když tak neohroženě zamkl dveře tvé kanceláře, přímo před útokem vzbouřenců.“

Poněkud překvapen těmito přesnými vzpomínkami své dcery na důkazy Morelovy šlechetnosti, zaváhal vrchní policejní komisař na chvíli – – ale přece jen řekl aspoň věc hlavní:

„Víš, kdo je Morel?“

„Morel? Myslím, dobrák... a kromě toho trochu nešťastný, odstrčený a pomlouvaný člověk...“

„Morel?!“ zařval téměř vrchní policejní komisař a jeho oči se až zalévaly krví. „Morel? – Co mluvíš?!“

„Ano, Morel,“ odvětila Adéla klidně.

Téměř pět minut, krušných a horkých, uplynulo v mlčení, až komisařovo nitro vyvřelo divým plápolem:

„Tedy, Adélo! Morel je nemorální chlap! Jest právě tím vrahem ubohých osmi žen, jež vesměs zemřely, poznamenány jsouce v Německém lese jeho divoškou břitvou.“

Po delší přestávce odvětila tiše a s patrným úžasem úplně skleslá Adéla:

„Morel? Ne, ne! – A břitvou? – Proč? Proč to myslíš, tatínku?! Morel, a břitva a vražda!“

„To je takých Morelů zákon pro ženy, které opustily lehkověrně náboženství: dávají jim hynouti břitvou, ohněm nebo malomocenstvím; zkrátka: hnusným svinstvem, jež nenalézá naděje u boha a propadá hnilobě na těle i zkáze na duši – – a to si pamatuj, Adélo!“

Vrchní policejní komisař ztratil svým entuziasmem poněkud více výmluvnosti, než mu bylo v této chvíli potřebí. Pokračoval proto už jen nazdařbůh ve svém příšerném líčení zoufalého stavu padlých žen:

„Jeden dává druhého. Nebo se zadává navzájem. Stává se však, že taková individua dává i jiné, zcela cizí, hynouce přitom spolu s obětí v hrůze a děsu, trpíce duší i tělem...“

Vrchní policejní komisař se odmlčel. Adéla neměla rovněž chuti k hovoru, ale přece se zmohla na námitku:

„Já jsem tedy opustila dle tvého názoru náboženství? – A proč mi to říkáš, jestliže víš, že jediné mé náboženství byla dosud láska k tobě? Když zemřela matinka, nastoupila jsem její místo a od té doby jsem je neopustila.“

Policejní komisař chvíli pomlčel, načež řekl nuceně a odmítavě:

„Tvoje sebevědomí není skutečně přílišné! Tvoje matka se domnívala, že je rovněž mou spásou. – Jenže ona byla opravdu ctnostná žena.“

Adéla ani slovem neprotestovala. Ostatně věděla, že vše, co otec řekl, vztahovalo se jen k jeho odporu proti lásce Morelově k ní. Nevěřila jeho chvilkovým úšklebkům. Naopak věřila, že ji má tajně rád.

V nejzazším případě šlo by leda o soukromý zájem pana vrchního policejního komisaře: odstraniti Morela z její cesty, aby na ni nastoupil jiný. –

Adéla myslila trochu nazpět:

Morel byl vždycky slušný, ač nesmělostí směšný – ale jemnocitný a zdráhavý; dokonce prahla po skvělejší milostné bitvě než po oné, kterou podstoupil poprvé.

A konečně... Vždyť ona ho přivedla na cestu této své iluzorní a problematické lásky...

Ale on se jí zříkal, když vztahovala ruce, jako ponořená loď zdvihá stožáry nad vlnami, poněvadž věděl o své nepatrnosti a o malých silách, jež nebyly schopny, aby ji z její životní katastrofy zachránily. –

„Nu, Adélo,“ pravil konečně vrchní policejní komisař, „vidím, že mi nemáš celkem co říci. Tím hůře pro tebe! Šiješ si rubáš, nevědouc snad o tom. Neboť: jako první policejní velitel zde v městě musím ti sdělit, že Morel je již dávno podezřelý a že po něm nejen hledíme, nýbrž pasem – a to ve dne i v noci, ze zákulisí téhle tvé milostné komedie! Snažíme se, abychom toho uličníka dopadli při činu. Chceš býti předmětem této skvělé štvance? – – Nuže, dobře! Zavírat tě doma nebudu! Není to hodno ani mne, ani tebe! – Ale jako otec ti radím...“

Hned odešel, zhasnuv neobyčejně klidně a nebouchnuv ani dveřmi.

Adéla, ten hloupý tvor, přeplněný iluzemi nadšené lásky, usmívala se jen a trochu plakala. Věděla ovšem, že Morel neumí vraždit – ale což ostatní lidé předstírajíce mírnost také nevraždí?

Usnula záhy.

* * *

Příštího dne ráno stál vrchní policejní komisař Kramer s vyjevenýma očima u svého psince, ve stájce Isoldině.

Celý se na těle chvěl a z jeho tváře unikal úžas s drobným, něžným a odevzdaným úsměvem, který patřil ubohé feně Isoldě.

Ležela na slámě v kaluži krve, ještě stále se řinoucí z dlouhé řezné rány na krku, tam, právě tam, kde krčnicí putuje život... Tudy putuje život... Do mozku! I do mozku takového tvora smutného a bezpomocného, jakým byla mladá psice Isolda.

Její nohy byly bolestně nataženy, tak jako struny korepetitorova klavíru, a zdálo se, že z nich také vychází jakási dojemná, neveselá hudba, leč, bohužel, navždy a naposled: taková úžasně nesvětská hudba, která prorokuje sama o sobě, že se již nevrátí.

Srst feny byla zježena úzkostí smrti, a nevelké, panenské bradavice na hrudi rovněž ronily bohatě po kapkách krev; byly naříznuty a žlásky z nich vyčnívaly...

Oči psice byly otevřené, zřítelnice rozšířené, tvář plná zoufalství, hrůzy a – lásky.

Policejní komisař vyňal kapesník a setřel ze svých tváří nezadržitelné slzy.

Celý psinec vyl svorně jako divoce vzedmuté moře. Smrt družky vryla se v paměť oněch tvorů, kteří očekávali podobnou smrt. –

Komisař Kramer nešel ani domů a ihned odešel k jakémusi Reinerovi, člověku, který byl již léta bez práce, k člověku chudému

a potřebnému. Bylo o něm známo, že jídá psy a že jejich útroby pochovává pietně na dvorku své chalupy, který byl jaksi psím hřbitovem, lze-li věřit ovšem lidským řečem.

Tomu odevzdával vrchní policejní komisař téměř vždycky své zahynulé chrtý, a to rád, velmi rád, neboť Reiner přinesl mu vždycky v několika dnech vypreparovanou a čistou kůži zahynulého zvířete. Policejní komisař jich měl už téměř tucet – myslíme, že scházely čtyř – a všechny byly rozprostřeny na jeho otomanu, na kterém občas sníval a bděl.

Sníval a bděl...

O čem snil?

O svých drahých zvířatech, která zemřela...

A dneska řekl Reinerovi:

„Zase mi, Reinere, jednu zabili! Vezměte si ji! Dojděte si pro ni! – A přineste mi kůži, rozumíte? – Věříte, že to je sama Isolda?“

„Můj bože,“ pravil Reiner a skoro se zachvěl. „A nemůžete, milostpane, konečně vypátrat, kdo je tím vrahem? – Vždyť je to strašné! Ani člověk za chvíli nebude jist svým životem!“

„Ještě včera večer jsem ji navštívil a krmil jsem ji cukrem... A dnes? – Darmo vzpomínat!“

Komisař vzdychl.

„Maso bude výborné,“ prořekl se Reiner, „ale vás, milostpane, bude její smrt jistě dlouho bolet! – Nesmím však ani dál povídat, abych vás ještě více neroztesknil...“

„Co můžeme dělat?“ odpověděl vrchní policejní komisař smutně a odcházející dodal ještě:

„Dám nyní střežiti svůj dům.“

KAPITOLA PÁTÁ

Jan za chrta dán

Nejde o Jana – připomínám hned na počátku, aby nebylo mýlky a podezření – nýbrž o Roberta Morela, věčného oficiála. Zdůrazňuji, že se nejedná o korepetitora Surku nebo o doktora Šroma; nejedná se ani o paní Zuzy, nebo dokonce o pana vrchního komisaře s jeho nešťastnou chrticí.

Jedná se sice jen o toho nebohého a pronásledovaného oficiála Morela, přece však budeme nadále říkati:

Jan za chrta dán...

Jak se to stalo?

Nuže naslouchejte, věc bude krátká, budete-li ovšem trpěliví a nebudete-li mít zbytečných otázek:

Onoho dne, kterého viděl komisař Kramer svou chrtici podřezanou, měla Adéla s Morelem večerní schůzku téměř až o deváté hodině; ovšem, že až v Německém lese jako vždy.

Vyšla z domu brzy po odchodu otcově; ten vycházel ke Třem krasavicím několik minut po osmé.

Jako obvykle před schůzkou nejedla, poněvadž na to neměla času. Napila se jen studené bílé kávy, umyla se a rychle převlékla. Pak vyšla, vysílajíc oči na výzvědy, jako denně: byla přesvědčena, že o těchto večerních dobrodružstvích nikdo neví a vědět nesmí. –

Teprve se smrákalo, potkávala známé a pozdravovala se špetkou přátelské omluvy i nepřátelského pohrdání, neboť byla mladá a nakloněna k opovržení vžitého způsobu mravů, který jí přirozeně již nevyhovoval.

Včera ji vlastní její otec obvinil z pronevěry náboženství... Jaký směšný nesmysl!

A proč ji obvinil?

Nu, ovšem, podle katechismu propadla smilstvu... Je nečistá a hříšná Magdalena...

Ale pan farář Neureiter měl přece tři děti se svou hospodyní – a všechny tři u vdovy Toterové, která byla tak čistá a vlídná k svým svěřencům!

Farář Neureiter chodil dvakrát týdně, aby se podíval na své děti, a pobyl tam obyčejně skoro dvě hodiny. Kostelník Major věděl vždycky, kde jest, a bylo-li třeba dáti hříšníku útěchu anebo umírajícímu poslední pomazání, běžel vždycky k této čistotné, miloučké paní, neboť u té bylo jediné farářovo oddechnutí. –

– a teď ji otec nařkne z bezbožnosti, protože už nedovedla zabrániti přírodě! Takový svatý farář Neureiter, který při zpovědi udílel nejkrásnější rady, toho nedovedl – a je přece s Kristem v nejužších vztazích... A ona, obyčejné děvče, musí to uměti?

Ne! Tahle morálka se jí nelíbila. Nastal den rozchodu, rozchodu trapného a právě pro ni nejvýše smutného: rozcházela se s lidskou společností... Adéla uznávala jinou víru než ostatní lidé a měřila zásadně jedním loktem všem tvorům na světě.

Co takto přemýšlela, zahlédla zcela určitě a zřetelně korepetitora Surku, jak ji mívá, směřuje zřejmě ke Třem krasavicím.

Po deseti krocích se zastavila. Zastavilo se na chvíli také její srdce, když se obrátila.

I on totiž stál tu nehybně a hledě za ní, zapaloval si cigaretu.

Když se dala znovu do chůze, zůstal státi. Pak jí v temném šeru splynul s beztvárným okolím.

Adéle bušilo divoce srdce.

Stopoval ji?

Či chtěl jí něco říci?

Anebo to byla obyčejná náhoda, toto setkání v opuštěné, černé aleji?

Když přicházela k Německému lesu, shledala, že se přímo spěchem zadýchala a že přišla dříve než oficiál Morel, který byl vždycky více než dochvilný.

Usedla stranou silnice, na kraj lesa, a hledíc do temna, čekala.

Pojednou k ní přistoupil vysoký muž, s neobyčejně dlouhým a hustým plnovousem, který mu sahal až po život. Jeho oči byly opatřeny plesovou maskou, ale jejich vlhká plocha se náruživě blyštěla a několik vycházejících hvězd se v nich zrcadlilo bezbožným leskem.

Nepromluvil ani jediného slova a stanul před ní, takže cítila jeho dech, v němž rozeznala pach kořalky.

„Co chcete?“ zeptala se, zdvihajíc se na mezi, takže stála nyní v dosti nevýhodné pozici nad násilníkem, a jeho hlava se ocitla téměř v rovině jejích ňader. Ježto neodpovídal, opakovala otázku a dodala:

„Nemyslete, že jsem tu sama, pane! Jakmile se jen o píd' ke mně přiblížíte, budete ihned v moci mých přátel! – Odejděte!“

A přemýšlela, zda je lépe spasiti se útekem, či křikem, anebo zápasem. Ano, takhle vyhlížel podle novin onen pověstný himmelradsteinský vrah, který ničil jen ženy a bezbranné dívky...

Ve dvou vteřinách, jež zdály se jí dlouhé jako věčnost, uvědomila si všechno nebezpečí, promyslela, co počítí, a zvolna vyňala z kabelky své těžké domovní i bytové klíče, jejímiž uchy provlékla prsty pravé ruky.

Pak napínajíc sluch, zda nejde snad Morel, zároveň ustoupila obmyslně o krok a vzkřikla zoufale do smírného ticha noci:

„Odejdete?! Zavolám o pomoc!“

V té chvíli se tělo neznámého vrhlo neobyčejně pružně vpřed, vyskočilo na mez a chopilo se Adély v pase.

Uhodila ho co nejprudčeji svými klíči do krku, kde probíhá krčnice.

Trochu zavrával, podržev ji ovšem dále v náručí, ale v pravé jeho ruce zahlédla Adéla osudný lesklý předmět – břitvu...

Levou rukou chopila se jeho dlouhého vousu a vytrhla část jeho poměrně lehce; byl asi uměle přilepený.

V téže chvíli ji pronikla horká a palčivá bolest; v levém nadru cítila onu krutou zbraň, kterou před chvílí zahlédla v ruce násilníka. Křičela, zahánějíc ničemu pěstmi:

„Pomoc! Pomoc! Vrah!“

Skácev se na ni, porazil ji zběsile a snažil se rozklenouti její nohy, zatímco svou pravou rukou mířil také k pravému nadru dívčinu.

Zahryzla se zoufale do jeho ruky, která jí byla podle doteku až podezřele známá, a břitva vypadla konečně pod její bradu.

Ale vrah byl již vysílen a možná i poděšen jejím křikem, proto v zápase nepokračoval; spěšně se dal na útěk a přidržuje široký klobouk na hlavě, mizel v úplné tmě.

Adéla volala dále o pomoc, ale krev řinoucí se z její rány ubíjela a přemáhala její síly. Stiskla řez prsu živůtkem a podprsenkou, usedla na mez a již slaběji volala:

„Pomoc! Pomoc! Jsem raněna! Himmelradsteinský vrah! Ach, bože, pomozte mi!“

Strážmistr, který vedl po říšské silnici do Himmelradsteinu dva otrhané tuláky, podezřívaje oba z nekalých úmyslů, zaslechl volání, potom křik – a konečně sténající prosby o pomoc.

Vystihl rázem důležitost chvíle a oba své delikventy učinil obratem ruky svými spolupracovníky. Šel s nimi po hlase – bylo to necelých sto kroků od silnice – a našel Adélu, jež bědovala na mezi.

Rozžehl kapesní svítilnu a spatřil devátou oběť himmelradsteinského vraha. Z poboční brašny vyňal spěšně obvaz a utáhl nevelké Adélino nadro, z něhož přes všechno úsilí raněné dívky prýštila mocným pramenem krev.

Potom se v největší rychlosti a s duchapřítomností těmto lidem vlastní Adély otázal:

„Kudy prchl?“

Adéla pozdvihla malátně pravou ruku a ukázala na mez, jež vedla k Himmelradsteinu.

„Utíkal hodně,“ dodala umdlévajíc. „Poněvadž jsem hodně křičela a strhala jsem mu plnovous.“

„A kde jest... ten plnovous?“ otázal se dychtivě, ba žádostivě podnikavý strážmistr.

Adéla rozevřela svou pravou dlaň a strážmistr se chopil hladově a s úsměvem chomáče kaštanových pramenů vousu.

„Je to umělé, falešné...“ řekl po chvíli zkoumání a téměř se rozesmál. „Více tu od něho nemáte, slečno?“ dodal, chystaje se již k pronásledování.

„Tady,“ pravila Adéla a hlavou ukazovala na lesklou břitvu, jež se zatím svezla k jejímu pravému rameni.

„Ach výtečně!“ rozesmál se nyní již docela zjevně a naplno úspěchem omámený četník. „A jak se vlastně, nešťastná slečno, jmenujete? Jste mi povědoma...“

„Adéla Kramerová, dcera policejního komisaře z Himmelradsteinu,“ odpověděla bez hrdosti.

„Proboha, snad nejste opravdu, vážená slečno, dceruškou pana vrchního policejního komisaře Kramera?“

„Vždyť vám říkám, že jsem!“ děla lhostejně.

Strážmistr zaspěchal. Obrátil se k tulákům a nařídil jim pod treskem šibenice, aby co nejrychleji přivedli či přinesli Adélu do himmelradsteinské nemocnice, kterou ovšem oba dobře znali, navštěvující ji, kdykoliv závěje bránily toulkám.

Po svých rozkazech se četník vrhl cestou pod mezí, jež vedla k Himmelradsteinu, a oba tuláci, zdvihnuvše Adélu z kaluže krve, nesli ji dvorně, s patrnou láskou a s čistou rozkoší z jejího měkce se poddávajícího těla, nemyslíce o svém možném nebezpečí, až do města.

* * *

Vrchní policejní komisař seděl u Tří krasavic, když se právě vřítíl úplně zpocený a zaprášený strážmistr, aby mu tragicky oznámil onu strašlivou katastrofu, kterou právě zjistil v Německém lese.

Policejní komisař Kramer zbledl, chytil se bolestným pohybem židle a pravil pak šeptem, který lámal srdce:

„Adéla? – Mluvte! – Co vlastně je? – – Ach, bože, ten Morel, ten Morel! Můj bože!“ –

Potom, doprovázen soustrastnými pohledy a hlasitými projevy hrůzy i úžasu, odešel se strážmistrem do nemocnice.

U Tří krasavic se však dále rokovalo, nikdo neměl chuti vyjít z hospody, ač přece obávaný vrah himmelradsteinský vraždil dosud jen bezbranné ženy. Zdálo se, že shromáždění mužové stali se vesměs pojednou babami, a to velikými.

Korepetitor seděl s doktorem Šromem ve druhé třídě a zbrocený potem plakal, přidržuje špinavý kapesník ke svým strhaným, a přece jen odulým očím.

Doktor Šrom však byl na odchodu. Chtěl mermomocí do nemocnice, aby své klientce trochu ulevil.

Ale korepetitor ho neustále zdržoval, a poněvadž mu tanulo poslední slovo komisařovo ještě velmi důrazně na mysli, ono slovo, jež nebylo o nic drásavější než právě to osudné slovo MOREL, nutil lékaře domluvou i hřmotným násilím, aby se o věci vyjádřil.

Doktor Šrom však jen krčil svými mohutnými rameny a vyhlížel stejně jako nad těžkým nemocným, o němž měl podati rodině zprávu. Opakoval Surkovi stále stejně hlučně:

„Dozvíme se! Uvidíme! Lež má krátké nohy a Morel, myslím, nikdy nelže!“

Poněvadž se již zdvihal se židle, korepetitor ho strhával za kabát k sobě a blábolil jako ve snu až do omrzení:

„Tak, doktore, nu tak přece, doktore, řekněte, prosím vás, cožpak by byl Morel té věci schopen?“

„A kdo by toho nebyl, človíčku, schopen?“ tázal se ironicky cynický lékař, jenž rád dával najevo svou životní zkušenost a zdůrazňoval nutnost zkaženosti mediků. „Vždyť i ten mraveneček... Vy jste blázen, člověče! A vůbec, zkrátka... nechte mne jít! Povinnost mne volá! Rozumíte ještě, co je to vlastně povinnost?“ –

Stranou stojící a rovněž bledá paní Zuzy slyšela tento bezútěšný rozhovor a vmísila se bystře, hájíc pojednou Morela jako statečná lvice, které uloupili milované mládě:

„Co, Morel? – Mizerové! Bídáci a podvodníci – to jsou všichni ti, kdož ho obviňují! – Morel, a vrah! Znímám ho lépe než svého muže – a troufám si tvrdit, že toho ničemu znám velmi dobře! Kdyby byl pan Morel jen trochu chtěl, mohl řezat do mne – a nebyla bych řvala jako ta netykavka, ta křehotinka!“

„Ech, jděte, jděte!“ odušil mrazivě lékař. „Zdá se mi, že by se mu to tak příliš nelíbilo jako s Adélou... Taková křehoučká běloručka Adéla, to je, pane, lepší zboží nežli vy!“

„Sprostáku!“ zapomínala se paní Zuzy. „Spal se mnou častěji, než sklenic jste vy vypil za celý svůj neúrodný život! – Je to jemný člověk,“ dodala již mírněji, „a ani nekousal, jak vy muži to skoro vždy děláte, natožpak aby řezal břitvou prsy! Nesmysl! Nebo lépe – podvod! Však půjdu za svědkyni, já budu mluvit!“

„Výborně, výborně!“ zajásal korepetitor jako v extázi. „Já jsem to vždycky říkal, že jste správná ženská... Morel – a vraždit! K smíchu! Takové dítě! My dva, tady doktor a já, my jsme sviňáci, ale Morel je čistý jako lilie! – Nu, dejte mi čtvrtku kontušovky, paní Zuzy, ať toho miláčka aspoň na dálku potěšíme! – A tady doktorovi taky ještě jednu!“

Lékař se příliš nezdráhal, pokorně si sedl a přemítaje, byl poněkud zaražen obviněním, které sám před malou chvílí na přítele Morela z vrozené hrubosti a nešetrnosti vznesl. –

„Tak, tady je to!“ řekla paní Zuzy, přinášejíc dvě čtvrtky kontušovky. „A co se tkne pana Morela, víte – já – vždyť jsem to už řekla – já

půjdu k soudu a dosvědčím mu, že v Himmelradsteinu má rád jenom mne a že mi nikdy ani slovem neublížil. A je to vůbec možné," dodala po chvíli poděšeně, „aby pána soudili? Má takové vybrané způsoby... Je tak milý a tichý. – Když ke mně přišel, musila jsem ho prosit, aby mi snad nakonec neutekl!“

„Ale což o to,“ vrátil se doktor Šrom k svému sarkastickému tónu, jako by byl dosud mladým jakýmsi hříšníkem. „Ono není zrovna lehké našince svěsti... Ostatně – člověk vyžaduje péče a ohledu. Není mnoho žen, které dovedou hověti sobě i nám. – Nu,“ usmál se povýšeně, „nechme toho, vždyť to dobře známe!“

Paní Zuzy se zastyděla, přešlápla několikrát, a hledíc v neurčito, řekla posléze rozpačité a zamyšleně:

„Pan Morel je nejtíší a nejmilejší člověk v Himmelradsteinu – – Když mi předloni zemřela Maruška, přišel, plakal a hezky mluvil, věru hezky... Pak na hřbitově byla od něho největší kytice...“

Muži mlčeli, ale jejich ticho nebylo němé, naopak výmluvné. Oba v srdci objímali tuto prostou a snad i sprostou ženu, stejně hladovou a žíznící jako ženskou a uznalou. Její zkušenosti byly vybojovány utrpeními a surovostí jejího muže; ona – lidsky vzato – byla bez viny, poněvadž ji příroda navštívila hned na začátku jejího ženství ze dvou stran velmi krutě: smrtí jejích rodičů a jejím vlastním upadnutím do tenat chytrého a příliš prohnaného muže.

Posléze, vzdychnouc, odešla paní Zuzy k výčepu a Surka i Šrom v druhé třídě osaměli.

„Budu muset jít,“ řekl konečně lékař, prohlížeje důležitě své ohromné kapesní hodinky, které stejně nikdy nešly.

„Já vás doprovodím. Pustí mne do nemocnice? Víte, já bych si od paní Zuzy vypůjčil housle a zahrál bych jí.“

Lékařovo sebevědomí propletené ctižádostí nadmulo se pojednou jako vole holubovo, i pronesl neobyčejně blahosklonně:

„Půjdete-li se mnou, milý kamaráde, nemůže vás v nemocnici nikdo zadržeti. To víte: policejní lékař!“

Surka si skutečně vypůjčil housle a narazil si na hlavu svůj pověstný širák. Klopýtající o bídné himmelradsteinské dláždění, šli spolu, nemluvíce, oba do nemocnice.

* * *

Mezitím Morel, jsa překvapen Adélinou nepřítomností, bloudil bez cíle Německým lesem, a když himmelradsteinský orloj odbil dvacátou druhou, vydal se na cestu do města.

Byl skleslý, ruce i nohy ho bolely a všecek po těle i duchu byl sláb. Bolela ho hlava, bolelo mu srdce. Neměl žádných myšlenek, kromě jedné: Co se asi nyní děje s Adélou? Vždyť přece nevynechala schůzku z vlastní vůle!

Proč jen se musil zpozdit! Proč nedodržel daného slova a hodiny, jak měl vždy v úmyslu, jak bylo jeho zvykem?

Šel dále, již docela jsa oddán smutným myšlenkám, a teprve u Božího Umučení se na chvílku zastavil, prohlédl pozorně zkrvavené rány Ukřižovaného – a znovu pohnutě pomyslil na Adélu. – Potom, již rychleji a jako galvanizovaný, krácel po silnici, naleznuv v myšlenkách smutný cíl své cesty.

Stanul naproti domu Kramerovu, a uzřev okna neosvětlená, povzdychl a chtěl znovu nastoupiti křížovou cestu k Německému lesu, aby vyhledal ztracenou Adélu.

V téže chvíli však byl uchopen třemi policisty a v šeru, smíšeném se světlem obloukovky, rozeznal jasně tvář policejního komisaře, který přicházel spěšně proti němu.

Nikdo z těch čtyř – natožpak ubohý Morel – nepromluvil ovšem a ticho toho zatčení bylo dusné a zalykové jako před krupobitím.

Odvedli ho na strážnici, zavřeli do cely a odešli.

Byl konečně sám.

Trochu přemýšlel, ale tyto kvapné myšlenky se braly stále jenom jediným ustáleným směrem, k Adéle.

Ve svém flegmatickém rozpoložení ducha nepomyslel nyní ani na svou existenci, ani na možné následky svého zatčení, které správně rozeznal jako zatčení pro vraždu.

Poněvadž ho nikdo nerušil a povahou byl zcela apatický, usnul neobyčejně brzy. –

Ráno se probudil, a zvyklý docházeti časně do úřadu, rychle se zdvihl, spatřiv jasné slunce. Ale nezvyklost místa mu připomněla pravdu: byl zajat; byl téměř již trestancem, neboť tato separace jest přece součástí policejního komisařství!

Čekal, až něco uslyší. Zaslechl však pouze hluboké chrápání a potom – tlukot svého neklidného srdce, které bilo pro Adélu poprvé neobyčejně rychle.

Tázal se bez ustání, proč tu jest asi zavřen a držán právě on – ale nenalézal naprosto žádné odpovědi; ostatně věřil, že se pravda ukáže.

Konečně, přemítaje, upadl v jakési blažené bezvědomí, snad působením mocného duševního otřesu; někdo by asi byl řekl, že snad zesnul anebo že dospává probdělou noc.

* * *

Surka i Šrom, když odešli od Tří krasavic, šli opravdu do nemocnice a došli tam, nezraněné housle nesouce rukou společnou a nerozdílnou.

Veliké ticho je obklopilo a Surka naráz vystřízlivěl, co doktor Šrom vrávoraje nadával ze zvyku sestřám i ošetřovatelům, kteří ho skoro zbytečně zdvořile pozdravovali. Měli ho rádi, nikdo nevěděl, proč.

„Kde je? – – ta podřezaná – –“ rozkřikoval se.

A když nedostal okamžité odpovědi, dodal:

„Nu – ta komisařova dcera, chytráci!“

Plni úslužnosti a dobrého chování ukazovali mu cestu chodbou a šeptem křičeli číslo pokoje.

Konečně byli u cíle.

I Šrom, spatřiv nápis pověstného pokoje, totiž číslo třicet tři, posledně sebou zakolébal a úplně již vystřízlivělý vcházel slušně dovnitř.

Číslo třicet tři byla místnost určená pro zvláštní případy a zařízená jednak pro všechny oběti himmelradsteinského vraha, jednak pro havárie ministrů či poslanců a jejich paní nebo milenek.

Primář pokládal za svou povinnost, aby byl pokoj opatřen veškerým komfortem a aby nescházela ani noční lampa na stolku, o kolínské vodě a pudru ani nemluvě. – Ostatně – – byl to návrh Šromův a byl vnucen primáři při jakési nehodě neopatrného biskupa z Říše. –

Adéla zde ležela se zavřenýma očima a s pootevřenými suchými rty, bezvládně jsouc zhroucena na bílém loži.

Policejní komisař tady již nebyl a lékař i korepetitor vešli právě ve chvíli, kdy ošetřovatelka nebyla přítomna.

Přiblížili se tiše až k samému loži. Spatřili objemný obvaz na levé straně levého prsu, jemuž – kupodivu – nestačilo ani rozepnutí košilky; oba kumpáni se na sebe bolestně podívali.

Korepetitor pak otevřel pouzdro houslí a tichounce ladil vypůjčený nástroj. Natáhl smyčec, nakalafunoval – a v zeleném šeru noční lampičky, upřev oči na milovanou tvář a roně slzy bohaté a vroucí, začal hráti v tomto smutném, tichém domě, který nikdy hudby neslyšel, jestliže ovšem nevyšla z úst ošetřovatelek či lékařů.

Co hrál teď korepetitor?

Banální věci... Nebyl houslista... Znal několik běžných polokoncertních kousků, k nimž přilnul jakousi ironickou a skoro zlomyslnou láskou.

Hrál Wieniawského Vzpomínku na Moskvu, pak Paganiniho Kanárka, a když viděl, že Adéla otvírá konečně oči a že se usmívá

aspoň v podvědomí, zahrál dokonce, jen aby ji povzbudil, a teď již docela proti svému vkusu, jakési potpourri z italských oper.

Byl nadšen jejím rozednívajícím se zrakem a byl by snad hrál i Hašlerovy písničky, aby viděl její nádherné oči.

Ale ještě více byl nadšen po chvílce přerušujícím a chabým pohybem její neobyčejně bílé ruky, jež ze srdce prosila o hudbu lepší.

Tehdy, sebrav veškeré své síly a schopnosti, nepromluviv však jediného slova, chopil se znovu odřených hospodských houslí a po chvílce váhání přiložil je zase k hrudi; vměstnav do nich plně obsazený, cituplný orchestr, zahrál Adélinu oblíbenou Devátou symfonií.

Adéla na loži usedla, a rozdávajíc vděčně kouzlo svých pohledů Surkovi i Šromovi, promluvila:

„Tak hodní a milí! – Drazí pánové! Přátelé... A kde je Morel, prosím vás?“

Když mlčeli, otevřela široce oči a poprosila Surku, aby opakoval Beethovena.

Shodně s Morelem vytušila omyl společnosti a shodně s ním nesla osud úplně klidně.

Ostatně – měla horečku.

„Devátá!“ řekla. A potom: „Obět!“

KAPITOLA ŠESTÁ

Adéla mluví

Na rozdíl od svých nešťastných předchůdkyň neupadla Adéla do delšího bezvědomí, díky ovšem své neohroženosti a nezdolné síle při zločinu neznámého násilníka.

Ovšem, nebýti korepetitora Surky a obětavého lékaře Šroma, nebyla by tak lehce snesla velikou ztrátu krve a širokou ránu na svém ňadru, jež bylo sešito vlastní rukou Šromovou, toutéž, jež třískala u Tří krasavic bez ustání do vetších Zuzyiných stolů, aby vyzkoušela movitost čtvrtek kontušovky. Bylo sešito s neobyčejnou přesností a čistotou, hedvábnou nití, jako svatební šat. –

Surka a Šrom chodili k Adéle denně. Jeden s pochroumanými svými houslemi a druhý s laškovnou lékařskou brašničkou, jež oplývala jedy i chladivými obvazy, jimiž obetkával doktor Šrom zraněné sice, ale přece krásné a uzdravující se Adélino ňadro, když se Surka diskrétně ztratil z pokoje.

Po obvaze pootevřel vždy trošinku dveře – a Surka, přešlapující na chodbě, vešel, aby se chopil bez prosení svých odřených houslí, aby hrál, hrál, hrál, jako ten starý z pohádky král...

Adéla během týdne vyzvěděla veškerý osud Morelův. Byl od policejního komisařství převezen přímo k trestnímu soudu.

Adéla byla při zprávách úplně klidna. Věděla lépe než kdo jiný na světě, že je Morel nevinný na ní i na jiných, a znajíc jeho povahu, domyslíla se, že sám vazbou rovněž netrpí a že spolu s ní věří ve spravedlnost světa – aspoň částečnou. Často spolu o této relativní spravedlivosti promlouvali, když přicházeli z Německého lesa...

Desátého či jedenáctého dne po Adélině přepadení se doktor Šrom při převazu velmi spokojeně a sebevědomě usmál, rychle

prohlédl skvěle granulující ránu, obvázal pietně, ba vesele její řádro, a obléknuv Adéle dvorně košilku, s velikým spěchem otevřel dokořán dveře, aby proti svému zvyku vykřikl do chodby:

„Surko!“

Poděšený korepetitor vběhl jako smyslů zbavený, leč spatřiv Adélu klidnou a veselou, chopil se houslí.

Ale doktor Šrom mu je laskavě vzal z rukou, položil do pouzdra a pohnutě pak pravil:

„Za tři dny vyjde slečna Adéla z této mizerné chajdy, člověče boží! Pozitří vytahám ty prokleté stehy catgutu – a tahle správná dívka, opičáku, odejde v našem průvodu slavnostně domů!“

„Domů?“ otázala se Adéla téměř zklamaně. „A budete mne tam také navštěvovati?“

„O tom ani nemluvte,“ odpověděl Šrom. „Myslím, že pan otec proti tomu nic nenamítne...“

Adéla se zamyslíla...

Vrchní policejní komisař chodil k ní ovšem každodenně, byl neobyčejně laskavý a něžný, avšak Adéla nezapomínala na jeho dřívější drezuru, jež byla příliš krutá, než aby se jí jen tak rychle vytratila z obolené mysli.

Po chvíli přemítání a rozhodování se řekla konečně úplně šepetem, takže se oba pánové k ní naklonili, aby slyšeli:

„Prosím vás, mohli byste mi zavolat toho dobrého muže, toho vými-
nečně laskavého strážmistra, který mne se svými přáteli tak odvážně zachránil? – A aby přinesl ten pramen plnovousu a tu lesklou břitvu, kterou tam našel... Byla bych vám vděčna, velmi vděčna...“

Surka a doktor Šrom se při této žádosti nepokojně na sebe podívali.

„To se stane!“ řekl však po chvíli vždy překvapující doktor Šrom. „Konečně, sám tam zajdu – jako policejní lékař... Víím, že ví mnoho. Nevím ovšem, zda všechno poví, lépe řečeno, poví-li vůbec něco.“

„Ó, o tom nepochybuj!“ usmála se Adéla. „Jen mi ho přiveďte – i s vousem, i s onou lesklou břitvou!“

Soukromý byt, to jest pokoj Morelův, byl zpřeházen a provrtán jako králičí doupě. Ne, kámen na kameni nezůstal, nezůstal ani inkoust v kalamáři, ani poznámka na lístku ve třetí zásuvce; po Morelovi nezůstalo v jeho bytě ani jediné stopy, krom oné ovšem, kterou zanechala jeho obuv, když opouštěla byt.

Jeho oficiální stůl v berním úřadě byl vypleněn jako slovanské plémě v devátém století po Kristu. Zase od kalamáře až do dna zásuvky, do které obyčejně kladl svou přesnídávku anebo kytičku zvadlých květin.

Ale nebylo nalezeno ani kousku plnovousu, zato břitva nalezena byla v jeho nočním stolku. Lišila se, bohužel, podstatně od britvy, kterou přinesl strážmistr teprve až k vyšetřujícímu soudci, kde zůstala jako corpus delicti, zároveň s pramenem umělého vousu.

Vrchní policejní komisař měl s případem potíž. Morel se totiž na komisařství nedoznal, naopak snažil se dokázat, že osudného dne šel z berního úřadu až po deváté hodině a že je tím dáno jakési alibi, neboť slečna Adéla, podřezaná před devátou hodinou, měla s ním schůzku až o deváté – a do Německého lesa bylo při rychlé chůzi nejméně třináct minut.

Vrátný berního úřadu shodně vypověděl, že oficiál Morel byl onoho dne v úřadě zaměstnán až do čtvrti na desátou, neboť pan berní správce mu uložil do příštího rána těžký a namáhavý úkol, na který si oficiál hned odpoledne před vrátným trpce postěžoval.

Ale největší obtíž měl vrchní policejní komisař s jiným člověkem, o němž budeme musiti podrobně hovořiti trochu později. –

Strážmistr sice přišel v doprovodu policejního lékaře a nezbytného korepetitora Surky k Adéle, ale břitvu a plnovous s sebou nepřinesl, neboť služební povinnost mu přikazovala, aby odevzdal hned po nalezení veškeré věci doličné.

Adéla ho proto aspoň vyzpovídala, kdy ji našel, na koho má podezření, po kom pátrá...

Určitého podezření strážmistr neměl, ale Morela pokládal za nevinného. Tento neobyčejně podivínský pán prý není rozhodně z oněch ostatních podivínů, kteří patří rádi na lidskou krev – a tím méně řezou do lidského masa. Ostatně – je tu prý alibi...

Adéla si oddychla.

„A koho podezříváte?“ otázala se po chvíli zimomřivě. „Vždyť jste vlastně ani nikoho nedopadl, ten člověk utekl mnohem dříve, než jste mne mohl zachránit!“

„Mám podezření, slečno, ale mohu je říci až při přelíčení. Nezapomínejte, prosím snažně, že jsem vázán úředním tajemstvím!“

Korepetitor Surka a doktor Šrom se při této větě hlučně a provokativně zasmáli.

Toho úředního tajemství!

Věc byla přece tak zřetelná!

„Nuže, teď se jedná, milý pane,“ promluvil nakonec doktor Šrom, „o jednu malou vaši povinnost. Nemluvím jako váš generál, mluvím jako váš kamarád: Slečna chce mluvit s oficiálem Morelem. Stane se tak zítra?“

„Doufám,“ odpověděl strážmistr nevesele a jeho přísné oči zabloudivy maně do vlídných očí Adéliných.

„Ano, doufám,“ opakoval strážmistr, jsa trochu roztržitý a udivený tímto bystrým tažením. „Musí se však sama dostavit do trestního soudu, kde věc samozřejmě usnadním.“

To dodal obraceje se k doktorovi a korepetitorovi.

„Výborně!“ zahlaholil korepetitor Surka.

„Nu, dobře!“ souhlasil flegmaticky doktor Šrom.

„Díky!“ tíkla nakonec Adéla.

Adéla byla kteréhosi dne jakýmsi neznámým soudcem a dozorcem vězňů i známým již strážmistrem četnictva obřadně uvedena do neveliké, ale světlé cely Morelovy.

Byly čtyři hodiny odpoledne, tři dny před hlavním líčením proti Morelovi, slunce vrhalo několik čtverců svého jasů na pohostinné stěny této zvláštní místnosti.

Morel, spatřiv Adélu, zaradoval se, že je živa – pak se však zasmušil; po jeho krátkém, neveselém úsměvu bylo Adéle i ostatním zřejmě patrné, že se stydí. Že se velmi stydí: za svůj obnošený šat, za své ponížení, za všechno to divné, co poskytuje svět, za to, že Adéla přichází za ním až sem, kde tolik zločinců zanechalo na zdech oplzlé poznámky a kletby i kresby, odkaz mládeži, která sem jednou přijde...

Posléze sklopil hlavu a prohlížeje se od hrudi k nohám, zatvrzele mlčel.

„Roberte!“ řekla konečně Adéla pohnutě. „Což jsi na mne již docela zapomněl?“

Morel zdvihl hlavu a s uzardělou lící pravil, nepohlížeje na svou dívku:

„Jak bych mohl, má Adélo!“

Z jeho očí vycházel teď jasný paprsek, co z Adéliných kanuly bohaté slzy.

„Víš, kdo je vinen?“ tázala se. „Řekni mi všechno podle pravdy!“

„Vím dobře, Adélo!“

„Nuže před porotou na shledanou, můj milý, jsem přece přední svědkyní – a důkazy máme v ruce. Buď klidný!“

Chtěla k němu přistoupiti a podati mu ruku nebo ho snad i políbiti. Bylo jí v tom však dozorcem zabráněno.

A soudce pravil se zřejmě líčenou přísností:

„Nemohu toho – bohužel – dovoliti. – Strážmistře, doprovodte slečnu Kramerovou k východu...“

Složiv akta či protokoly, které přinesl a v nichž stále listoval, chystal se k odchodu.

Adéla se nezdržela, a zapomínajíc na všechno okolí, poslala po ruce Robertovi polibek.

Starý soudce se usmál, a vleka ji za ruku z jasné cely do pochmurné a zešeřelé chodby trestního soudu, pravil otcovsky a zamyšleně:

„Ocitla jste se mezi dvěma ohromnými ohni. – Ubohé dítě, jak mně je vás líto!“

„Ano,“ odvětila Adéla jako ve snách. „Mezi dvěma ohni... Ohromnými... Ale dým tohoto –“ a ukázala na celu Morelovu – „stoupá k nebi, druhý však nikoli –“

Před budovou ji netrpělivě očekávali doktor Šrom a korepetitor Surka. Spatřivše ji, bledou a uplakanou, vzali ji mezi sebe a kráčeli, nemluvíce, až na náměstí.

* * *

V předvečer hlavního přelíčení zašel doktor Šrom spolu s korepetitorem ke Třem krasavicím.

Proti zvyku zůstali státi ve třetí třídě, to jest ve výčepu, ač je paní Zuzy – rovněž proti zvyku – *vlídně* a téměř až mateřsky nabádala, aby šli přece jen dále.

Vypili po čtvrtce kontušovky, přátelsky pohovořili s paní Zuzy a vykouřili několik cigaret.

Paní Zuzy se vychloubala, že zítra svědčí, a to rozhodně pro Morela, poněvadž „je to holubičí krev, neschopná někomu ublížit“. V jejích očích se dokonce objevily slzy, takže ji musil doktor Šrom upozorniti, že po pláči často rudnou oči a že zrak často neuvěřitelně slábne, nehledě k tomu, že trpí i srdce a že citlivé nervy vypovídají obyčejně službu.

Když byli oba paní Zuzy uchlácholili, odešli výminečně brzy, právě když vstupovala vysoká a reprezentativní postava vrchního policejního komisaře. Oba plebejci hodnostáře zdvořile pozdravili a on jim blahosklonně kynul hlavou, dotknuv se lehce své služební čapky.

Pak spěchali Surka i Šrom před byt Adélin, a usednuvše na lavičku pod jejím akátem, čekali, neboť tady měli s Adélou dostaveníčko.

Čekali dosti dlouho, mlčíce ve stínu starého akátu, až se snesl úplně šerý večer, který byl bez měsíce a beze hvězd.

Jako by si dali nějaké nehmatatelné, neviditelné, a dokonce neslyšitelné znamení, promluvili konečně téměř zároveň:

„Co je s Adélou?“

Slyšeli oba vytí komisařových psů, viděli temné okno Adélino a počítali svorně vteřiny i minuty, jež se šinuly jako ohnivé koule temným večerem, který stárnul pozvolna v noc.

Kdesi za Himmelradsteinem zahoukala několikrát sova, přehoušle rychlých kroků přešlo po chodníku – a v nočním přísvitu červencovém zazněla žalná píseň žab od rybníka. – –

Konečně cvakl domovní zámek a vyšla Adéla, jaksí nejistě a matně, takže se oba její chráněnci střelhbítě zdvihli, aby jí vyšli v ústrety.

„Dobrý večer, pánové,“ děla tiše – a hlas se jí chvěl jako doznívající struna. „Pojďte někam za město... bojím se zde otce... Kdo z vás mne může na noc vzít domů? Jsem vyčerpána! Od mého návratu z nemocnice nepromluvil na mne jediného slova – a dnes, než odešel ke Třem krasavicím, podíval se na mne takovým pohledem, že jsem přesvědčena, že mne teď jistojistě stopuje.“

„Jak jste přestrašena, slečno!“ chlácholil ji Surka. „Vždyť nemáte příčiny k takovému rozechvění!“

„Ó, mýlíte se, pane korepetitore, moje úzkost není bezdůvodná,“ odpovídala Adéla jakoby z dálky, myslíc zřejmě na velmi vzdálené věci. „Mýlíte se velmi! Jsem jako rozpolcená. Jako bych v sobě cítila dvě Adély. – Je vám to asi hodně směšné, ale nedovedu se jinak vyjádřiti.“

„Chápu vás velmi dobře, milá slečno,“ vmísil se také doktor Šrom do řeči. „Jednu z těch dvou Adél musíte v sobě popřít, překonat, zkrátka přemluvit ji.“

„Není to tak lehké, jak se vám zdá,“ děla Adéla, a korepetitor i lékař věděli, že v pomlčce, která následovala, Adéla pláče, a to osudově.

Byli proto tiší, vyčkávající, až se vypláče ze svého neznámého a velkého, tajemného smutku, o němž všichni tři vždycky mluvili jen v náznacích.

Ono hoře se nehodilo k rozprávám.

Konečně se Adéla odvážila promluvit a neobvykle hlubokým, ale pevným hlasem, tím, kterým mluvila ve chvílích pohnutí a který měl něco z těžké vůně jasmínu, řekla klidně:

„Já jsem už dávno rozhodnuta, ale to druhé mé *já* se vrací, hrozí mi prstem náboženství, pěstí desatera, hněvem božím!“

Doktor Šrom neodolal a hlučně se zasmál, aby v přerývaném chechtotu pronášel své obvyklé tečkovité blasfemie:

„Náboženství! – Desatero! – Pánbíček! – Peklo! – A co ještě? – Nebe a ráj a předpekli – velmi chytré!“

Surka však ho přerušil a vytušiv boj na dně Adéliny umučené duše, utěšoval bláhově svou trpící žačku:

„Nebojte se ničeho. Boží hněv stíhá lidi bez svědomí. Ale – nejen že svědomí máte – máte ho příliš! Máte svědomí chorobně citlivé a čisté. Buďte klidná, milá slečno! Vaše pře je dobrá a spravedlivá. Však si to ještě řekneme!“

Surkova slova Adélu skutečně uklidnila; byla jako balzám vlahá a vonná, hojivá, otcovská a moudrá jako slunce: svítila jí na cestu, když bylo třeba vidět, a tlumila svou zář, když bylo vhodné přehlédnouti neblahé příšery podél cesty.

„Děkuji vám ze srdce,“ děla vděčně Adéla. „Vaše slova mne posílila. Ale teď –“ a tu se děvče zastavilo mezi oběma přáteli. „Kam půjdu vlastně dneska spát?“

„Domů!“ odpověděl rozhodně korepetitor. „Co by váš pan otec řekl, kdyby vás nezastal v bytě, až se vrátí od Tří krasavic?“

„Můj bože,“ zanaříkala znovu Adéla. „Nevíte nic o mém trápení! Otec mne děsí a zdá se mi, že dnešní má noc, přijdu-li opravdu domů, bude osudná a rozhodne předem.“

„Ano, ano,“ ozval se konečně zas policejní lékař. „Vzhůru! Pojd'te se mnou, holoto!“

A dal se znenadání cestou vpravo.

„Co zamýšlíte?“ otázal se udivený Surka. „Máte za lubem opět nějaký svůj nesmysl?“

„Neptejte se! A nestarejte se!“ odsekl svým sarkastickým způsobem doktor Šrom. „Vezměte lože svá a následujte mne!“

Adéla i Surka s ním skutečně šli – takovou absurdní moc měla vřdycky ona drsná a úsečná, výstižná i posměvačná slova Šromova. –

Stanuli před četnickou stanicí, Šrom třikrát zazvonil, a otevřeným oknem se po chvílce ozval ospalý hlas:

„Co je? Kdo je tu?“

Doktor Šrom se vzpřímil jako velitel před plukem ozbrojených vojáků a zeptal se tónem téměř velkopanským:

„Je tu pan strážmistr?“

„To jsem právě já.“

„Tedy vás prosím, abyste nám otevřel. Jedná se o vážný případ, pane strážmistře. Tady je policejní doktor Šrom.“

„Dobře, dobře,“ ozvalo se vlídně z okna a následovalo šoupání bačkor, rozžehnutí žárovky a potom rachot klíčů.

V otevřených dveřích stanul posléze strážmistr, drže v ruce elektrickou svítilnu.

Spatřiv tři pozdní známé hosty, pozval je vlídně a zdvořile dál.

Ale přijímací místnost, ubohá kancelář se zdmi posetými kaňkami zeleného inkoustu a s truchlivými regály pruhovaných deníků, nebyla zrovna lákavá – a Adéla si vzpomněla na byt svého otce, který po celé roky denně čistila, nešetříc ani časem, ani silami.

Na podlaze, plné vyšlapaných důlků i suků, zdvihajících se výstražně nad úroveň podlahy, lezli ponuří švábi, a všude se probouzeli ze sna pavouci, žalářující ve svých pavučinách žalostně bzučící

polomrtvé mouchy, jichž lkavý šelest zněl jako známý pozdrav odsouzených křesťanů v římské aréně.

Doktor Šrom poodstoupil se strážmistrem do kouta a cosi mu dlouze a velmi tiše vykládal.

Posléze, přerušiv svůj jednotvárný šepot, obrátil se hlučně k Adéle:

„Chcete, slečno, přespati v mé ordinaci? Korepetitor Surka a já vás budeme střežiti. Zde není, bohužel, místa – i ty útulné cely jsou plny polapených...“

„Velmi ráda, pane doktore, nebudu-li vám překážeti,“ usmála se Adéla a vděčně pohlédla na Šroma.

„Překážet!“ uprskl se doktor ledabyle. „Tady podepište panu strážmistrovi, že jdete ke mně na noc dobrovolně, ježto se obáváte spáti v bytě svého otce.“

Adéla podepsala, co bylo žádáno, polooblečený strážmistr se zdvořile poroučel – a trojice konečně odešla.

Lékařův byt nebyl chudobný. Nehledě k zařízení, o němž bude řeč níže, sestával z pěti pokojů, to jest z čekárny, z ordinace, kuchyně a dvou soukromých „salónních“ místností.

Celý byt obýval jediný doktor Šrom a úklid pokojů opatrovala domovnice, jediná osoba v Himmelradsteinu, která sloužila „svému zlatému doktorovi“ oddaně a vděčně, byť ovšem za peníze. Její vděčnost měla arciť hluboké kořeny: doktor Šrom ji často zachránil před požeháním, jež sesílá příroda na ženy chtivých, a zbavil ji tak hrůzné vyhlídky na dlouhou nečinnost, jež znamenala hlad, neboť její muž byl povaleč bez práce. –

Ordinace Šromova zrovna zářila čistotou, stejně jako čekárna a kdysi zbytečná kuchyně, z níž učinil lékař před lety svou ložnici, aby jí popřál aspoň nějakého poslání.

Když uvedl Šrom Adélu do ostatních dvou pokojů, úplně užasla. Byly přeplněny knihami, zvláštními obrazy, sochami a velmi

vzácným sklem, jehož broušené plochy svítily v záři žárovek jako podzimní hvězdy na nebi.

Byly zde i květiny ve vysokých vázách anebo keře a stromky v obyčejných soudcích, rozestavených mezi knihovnamí. Byly zde pohovky s perskými koberci a piano, pokryté vzácným indickým šálem.

Bylo zde jako v nějakém paláci ušlechtilého a učeného šlechtice...

Jen v rohu posledního soukromého pokoje, vzpřímena na obratcích voskově žlutých, leč přece obklopena červenými květinami, stála lidská kostra s temnými důlky pod čelem – a nedaleko ní, tak jaksi náhodou, postavena byla na podlaze vypreparovaná bestie, která připadala Adéle čímsi jako krysa.

„To je krysa?“ otázala se.

„Správně jste uhodla,“ řekl doktor Šrom, zamýšleje se poněkud nad otázkou. „Je to krysa. A to himmelradsteinská. Dlouho obtěžovala naši nešťastnou, pomalou loď. – Spálím ji v několika málo dnech, jak doufám aspoň, neboť je veskrze prožraná moly, nepomýšlíme-li na její neblahý příští osud, že totiž bude chycena do pasti. – To, co tu vidíte,“ zakličkoval Šrom, „je jediná má radost vedle kontušovky. – Svět blábolí a káže jako já, nudí nás povinnostmi, nedává nám rozkoší, kterých zasluhujeme za své zrození. Ano, nudí nás, ba zabijí povinnostmi, které jsou samy schopny zabít vše, co krásného po těch tisíciletích před námi zbylo v našich pochroumaných, žalostných nitrech. Kdybych byl gorilou, jako můj praotec, vypořádal bych se dobře s Himmelradsteinem a dovedl bych zápolit s tím divousem, který vraždí naše nejkrásnější děvčata. – Jediné útočiště – nejsme-li zbabělými sebevrahy – je zavřená, ale obšírná samota. – – – Až se zhostíte nepřijemností, jež vás tíží v těchto dnech, pak přicházejte, slečno, se svým Robertem ke mně a zpřeházejte trochu tuhle mou starou chamrad'... Snad přijdete k lepším koncům nežli já.“

Potom přistoupil k starému dubovému stolu, otevřel přihrádku a podal z ní Adéle velikou, otevřenou obálku.

„Vyjměte list a přečtěte si ho,“ řekl skoro uličnický, ne-li dobrácky. „Je napsán onoho krásného dne, kdy jsem vás vyšetřoval v přítomnosti vašeho otce...“

Adéla vyňala z obálky tvrdý list, na němž bylo napsáno charakteristickým a málokomu čitelným písmem Šromovým těchto několik suchých řádek, jež otiskujeme:

MOJE POSLEDNÍ SLOVO.

Svět za nic nestojí! Je nutno, aby si každý slušný člověk, pokud tu musí hrát hnusného paňácu pro legraci těch vlivných neslušných, aby si stvořil svůj vlastní svět. Stvořil jsem si ho, ne sice v šesti dnech, a sedmý den jsem neodpočíval, nýbrž neodpočívaje ani minutu, v mnoha a mnoha krušných létech tvořil jsem ho v bolesti jako těhotná žena.

Jest obsažen ve dvou mých soukromých pokojích.

Nemaje lepších přátel na této zemi, odkazuji soukromý svůj svět manželům Morelovým, Adéle a Robertovi, a dále korepetitorovi Surkovi (stejným dílem), nezahyne-li ovšem tento poslední do té doby na přílišné dávky kontušovky.

Toto mé slovo budiž splněno bezpodmínečně a v každém případě.

Se zdvořilým pozdravem
ranhojič Šrom.

NB. Jiného jmění nemám a daně jsou zaplacený. Pozdravujte ode mne tu hubatou Zuzy od Tří krasavic. Adéle a korepetitorovi poslední hubičku. Morelovi ne. To je ukňučení trouba. – Ale přece: také hubičku!

Adéle sklesly bezvládně ruce i s odkazem, který v nich svírala. Její oči se zarosily jako chrpy po ránu a rudé její rty poněkud pobleďly.

„Jen žádné scény!“ zvolal zlostně doktor Šrom. „Jak vidím, budu ještě nějaký čas účasten svého odkazu. Přidám se k vám, chásko, jako čtvrtý. – A tu Kralickou bibli jste už viděla? – Horáce také ne? Tam, hle! – Ostatně, já jsem hlupák, jsou tu lepší věci. – Tam v té poslední skříni napravo, jestli vidíte, je pás cudnosti. Doufám, že vám ho Morel nebude musit připínat. Myslím totiž tehdy, až pojedete do Liberce na berní revizi... Přece však je to velmi vzácný kus; pamatuje křížácké války a dostal jsem ho náhodou, abych tak řekl, za fatku; když jsem začínal lékařskou praxi v Chotovínách, spatřil jsem ho na krku selského psa; koupil jsem v Táboře pěkný obojek, a když jsem znovu přišel k sedlákově, vyměnil jsem ho za nepohodlný, zvláště pro psa, pás ctnosti, či jak se tomu u nás říká...“

Adéla ničemu z jeho hovoru nerozuměla, věděla jen, že ji chce povzbuditi a připraviti na zítřejší líčení.

Proto také lékař ve svém vyprávění ustal, a všimnuv si Surky, jak přešlapuje, plný jsa netrpělivosti a jinošských rozpaků, otevřel ohromnou renesanční skříň, a vyňav z ní tři sklenky, položil je na vzácný, vytepávaný a cizelovaný podnos, aby ho přistavil na taburet k pianu.

Pak piano otevřel, Surku vsadil na židli před ně, a vraceje se k nesmírné skříni, přinesl z ní dvě lahve rozličných barev.

„Tato světlá je pro vás, Adélo, a tato zelená pro nás dva opilce.“

Pohlédl korepetitorovi všivácky do tváře. Viděl, že i on velmi dobře ví, že se dnes jedná o absint...

„Nebudu pítí,“ namítala zkroušeně Adéla. „Už proto, že jsem unavena. Nebudu!“

„A proč? Vy – a unavena? Tomu nevěřím... A takový blažený likér s námi nepopijete?“

To bylo vše, nač se lékař zmohl.

Adéla mu však ihned odpověděla:

„Nikdy v životě jsem ještě alkohol nepila. Zdá se mi, podle lidských řečí, že není prospěšný zdravému úsudku.“

„Nikdy jste nepila alkohol?! Tím lépe!“ odtušil nedbale divoký doktor Šrom. „Dnes však pítí budete! Musíte! Je to na zdraví a na svobodu Robertovu, husičko!“

Adéla se soucitně usmála. Její hlavou prošla pobledlá vzpomínka na podobný výstup, který se odehrál velmi krátce před smrtí její matky, když vrchní policejní komisař přišel domů s lahví, nabízející jí stále choré své choti. Jeho hlas byl tehdy podoben hlasu doktora Šroma, ale neměl oné jistoty, o jeho chůzi, jež byla tehdy vratká, ani nemluvic.

„Nuže dobře,“ pravila konečně. „Napíji se trochu. Ale jen trochu... Na vaše zdraví a na zdraví Morelovo.“

„A co ty, kojenče,“ jal se doktor znenadání tykat korepetitorovi Surkovi, „co ty, zamklý trubadúre, ať dělám, co chci, neslyším vůbec tvou opojnou píseň!“

Surka se skoro zdvořile usmál, a hledě Adéle prosebně do očí, začal cosi tklivého hrát. –

Potom se napili na zdraví Morelovo, a shledavše po necelých dvou hodinách hovoru, že jsou ospalí (byla to léčka na Adélu), rozešli se do všech pokojů, aby ulehli.

Adélu uložili v čisté posteli v kuchyni, sami však se odebrali do dvou soukromých pokojů, několik hodin popíjejíce rozmlouvali, a konečně přistavivše k oběma otomanům po lahvi, přesvědčovali se ve svém nitru, že usínají bez starostí.

Příštího jitra, když se Šrom a Surka po dlouhém otálení konečně oblékli, slyšeli šramot a hovor v kuchyni.

Pohlédli na sebe téměř současně. – S kým byla Adéla v kuchyni?

Je možno, aby se někdo zálučně vplazil do cizího bytu – a to k ženě – aniž by před tím ztropil slyšitelný hluk?

Poradivše se, zakleпали posléze tichounce na dveře kuchyně, a když se tyto otevřely, spatřili rozkošně upravenou a svěží Adélu, za níž se plazily dvě velmi milé věci: vůně dobré ranní kávy a Šromova domovnice.

„Co tu děláte?“ zahuboval Šrom na domovnici.

Mlčela.

Vítali se, poptávali po spánku a zdraví – a konečně, když se líbez-ná stařena-domovnice diskrétně ztratila, usedli, aby posnídali.

Šrom se ovšem nejdříve vrhl na Adélu:

„Proč jste si sem zvala tu pomlouvačnou, tu klepařskou, zatrace-nou ženskou!?“

„Ale já jsem ji sem, pane doktore, vůbec nezvala... šla jsem pro housky a pro mléko a ona mi to všechno vzala z rukou a šla se mnou. Dokonce klíč od bytu měla, chudák, dříve v rukou než já – a otevřela mi. Šla jsem sem věru jako úplná cizinka.“

Šrom se chechtal, Surka vylizoval ze šálku škraloup a Adéla zmlkla, aby změřila síly svých přátel.

O líčení vůbec nemluvila. Naopak – zavedla řeč o včerejším večeru a posteskla si, že jí alkohol nějak ublížil.

Konečně řekla:

„Tu závěť mi dejte, pane doktore, není psána inkoustem, nýbrž kon-tušovkou. Hodím ji, dokud je oheň, do kamen – a nebudete-li pítí, mů-žete svůj ‚soukromý svět‘ sdílet s námi ještě nejméně tak třicet let.“

„Chachachachá!“ zasmál se Šrom teď už divoce a uhodil téměř neslušně pěstí do stolu.

„Dobrá,“ řekla Adéla. „Budu tedy dneska svědčiti stoprocentně proti Morelovi. Nezáleží mi na životě. Ani na mém, ani na Morelově; ani na životě vás dvou! – Nechci, abyste tak nezkrotně pili! I Morel toho dokonce nechal! – Ted’ ho však zničím pro vaši vášeň!“

Vstala vláčným pohybem a nervózně si oblékala malý klobouček, který se jí v rukou chvěl.

Korepetitor a lékař se na sebe udiveně podívali.

Adéla šla ke dveřím.

Oba se za ní rozběhli a slibovali, že se nebudou opíjet, že budou mírní – jen aby neodcházela, a zejména aby tak lehkovážně neničila milého kamaráda Morela.

Adéla postála s pozavřenýma očima, trochu se zamyslíla – a pak rozesmála. Vrátíla se, sedla na svou židli v kuchyni – a dlouze, dlouze hořce plakala.

Stáli nad ní, hledíce si navzájem do očí, a konečně, poprvé v životě, poznali, že jsou na světě chvíle a vzácné životy, pro které je možno, ba nutno neničit se a násobit se do věčnosti!

* * *

Proces byl nazýván oficiálními listy a tiskem, který má právo ostouzetí každého, prostě:

VYVRHEL MOREL

Radikální deníky označily Morelovu příhodu jako věc směšnou a nadepsaly ji ve svých zvláštních vydáních:

ZAKUKLENÝ VRAH HIMMELRADSTEINSKÝ

Líčení trvalo velmi dlouho, skoro celých pět dní. Bylo ovšem mnoho rozdílných názorů o něm a ještě více ohledů i bludů, kompromisů a vedlejších zření... Jak to bývá. – –

Svědků bylo téměř tolik, co čítá hlavní himmelradsteinská ulice. To jest asi třicet devět dospělých duší, tedy čtvrtina oné ulice. Vynechali jsme děti a lidi, kteří byli v té době náhodou zavřeni.

Počet svědků ovšem zdůrazňoval skutečnost, že byl Himmelradstein v trapné nejistotě, zda oficiál Morel, předurčený vrah devíti žen, je totožný se skutečným, plnovousým vrahem devíti žen a dívek toho počestného města.

Abychom shrnuli celou tu aféru v jediný celek a přitom, neunavující čtenáře zbytečným popisováním, vystihli podstatu věci, omezí-

me se jen na poslední „případ“, ponechavše osm „případů“ dřívějších úplně v pozadí.

Jedná se tedy o Adélu Kramerovou, svobodnou, brzy dvacetiletou, zachovalou, manželskou dceru vrchního policejního komisaře Vincence Kramera v okresním městě Himmelradsteinu, narozenou z paní Kramerové rozené Jenychové Růženy v roce 19**.

Průsečík pohledů celého auditoria i zasmušilé poroty setkává se na jejím něžném levém nadru ihned, když vchází, bledá a vážná, klidná, krásná i přísná ve svém tichu, do soudní síně.

Přiznává, že její poměr k obžalovanému byl intimní. (Městské baby na tribuně šuškájí a tvrdí, že poměr nezůstane bez následků.)

Adéla líčí Morelův klidný pohled na svět, jeho zdráhavou mírnost i panenskou ostýchavost – a konečně opuštěnost, která ho v minulých letech zahнала k přechodným omylům. – –

Ví o celém jeho minulém životě, o jeho chvilkových láskách i pitkách, které byly podnikány v zoufalství nudy.

Předseda se táže, zda jevil někdy Morel úchylinky v životě eroticém, a podotýká, že nařídí třeba vyloučení veřejnosti.

Adéla:

„Nikdy mne neobjal bez mého přání. – Není útočný. Je to člověk, kterého musíme získati, aby nám zachránil život...“

(Vzrušení v auditoriu, mezi městkami-babami, které schovávají chechtot před doktorem Šromem, jenž sedí hned nad nimi a který jim pomáhal v těžkých ženských chvílích velmi nezištně.)

Předseda:

„Nemáte-li proti obžalovanému nijakých námitek – koho, hm, tedy, hm, mohla byste podezřívati?“

Adéla:

„Sama jsem na nikoho nepodala žaloby a proti panu Morelovi podezření nemám. Kdyby však byl on, pan oficiál Morel, v podezření nějakého zločinu, řekla bych ovšem více...“

Šrom a Surka tleskají.

Předseda zvoní a hrozí, že dá vykliditi soudní síň.

„Soudního znalce asi nevyklidí,“ pronáší docela tiše a toliko k sobě sebevědomý doktor Šrom, jenž zapisuje cosi zbytečného a nesmyslného do svého notesu.

Policejní komisař jaksi pobledl.

Předseda:

„Slečno Kramerová, můžete nám říci, jak asi vypadal člověk, který vás v Německém lese tak pozdě večer přepadl?“

Adéla:

„Nebylo pozdě. Ani devět hodin nebylo. Chcete, pane předsedo, zdůrazňovati, že se potloukám v noci po Německém lese? – Měla jsem docela počestnou schůzku...“

(Chechtot, ba vyjevený řehot dívek, paní a babizen v celém auditoriu. Střední generace ovšem vyniká...)

Šrom:

„Teď pan předseda nevolá k pořádku a nehrozí vyklizením soudní síně...“

Ticho...

Předseda:

„Nemáte tedy naprosto žádného podezření, slečno Kramerová?“

Adéla:

„To jsem neřekla... Podezření mám. Ale necítím právě potřeby, abych je nyní lehkovážně prozradila...“

Předseda je, zdá se, netrpělivý, a můžeme-li mluvit o citech cizích lidí, unáhlený a zoufalý.

Na jeho rozkaz musí Adéla usednouti – a svědčí teď s velmi důležitou tváří, ale s neurčitým neklidem pan berní správce:

Morel je člověk zhýralý, pije a pohrává si se ženami. Na jeho stole v úřadě se kupí celá léta fascikle jako pyramidy, ale on – on – ne, ne, on ruky k dílu nepřiloží...

Předseda je svědectvím spokojen.

Tak ten další...

Jakási Zuzana Werychová...

Svědčí prý jen proto, že byla povolána.

Pan oficiál Morel, praví tato hostinská, je denním hostem mé restaurace, v které všichni vzácní přítomní pánové večeří. – Je to hodný člověk, má paní Zuzy rád, ale neodvází se říci jí to, ač s ní už často laškoval. – Je to nevalný šprýmař. Mouchu by zabít nedovedl. – Maso nejí, vždycky při večeři říkal, že hledě na talíře svých soustolovníků vidí jen zkrvavené jatky. – Kdysi píval u ní víno, někdy dosti mnoho, ale teď už dlouho ne, poněvadž ho představení pronásledovali.

Propadl nezadržitelně sodovce. –

(Nespokojenost v auditoriu i u předsedy, který uvažuje o svobodě paní Zuzy.)

Hostinská, vlekoucí smích nočních dotěravců nejen na těle, nýbrž i na duši, dodává váhy svému čistému svědectví:

„Tolikrát u mne, chudinka, spal, a nikdy s sebou neměl ani nože, ani párátk!“

(Smích v auditoriu i na soudní stoličce.)

„Ne, opravdu, vy se smějete, ale on – nu, on – zkrátka se ženskými vůbec, prosím, nedovedl promluvit... To vy, pane předsedo, když si tak vzpomenu.“

(Šuškáni auditoria, ruměnců předsedův, Surkovo a Šromovo hlasité kašláni.)

Zvonek řinčí.

Tedy další svědek!

Jakýsi Pischler, Zwilinger, Schopp, Reitinger, Hauser, Dobrovský.

A tak to šlo stále a dále a dále – jen Surka a Šrom nejsou vůbec voláni. – –

Ale jakýsi Reiner, byv předvolán, je všecek polekaný a vypráví soucitně:

„Pana vrchního policejního komisaře osud nespravedlivě pronásleduje. Každého rána před těmi nocemi, kdy vrah ženu zhanobil a přitom zabil či zabít chtěl, našel pan vrchní komisař jednu ze

svých fen ve své stájce mrtvou, podřezanou. Je jich v tuto chvíli právě devět.“ – Svědek přiznává, že příliš hoví psí pečeni, ale zdůrazňuje, že všech devět koží z fen zavražděných poctivě odevzdal. Byly vypracovány a vypreparovány, nepocítil studu při jejich předání.

Předseda shledává mezi vraždou žen a podříznutím fen souvislou příčinu; svědek je vzat do zajišťovací vazby, již proto, že jeho chování před soudem bylo velmi podezřelé; po mnohých stránkách také cynické.

Vrchní policejní komisař si po zblednutí vydychl...

Znovu stádo svědků, svědků vesměs zcela bezvýznamných.

Konečně je čtvrtého dne porotního líčení předvolán jakýsi korepetitor Ivan Surka.

Předseda se táže, zda skutečně s Morelem u Tří krasavic píval a zpíval.

Surka:

„Nu ovšem, pane předsedo! Jídal, zpíval a píval! S kamarádem Morelem a s hlupákem Šromem, s tím soudním znalcem, který vás vysvobodí!“

Vření auditoria a odpor žen, které učil kdysi Surka bláboliti a slabikovati módní vídeňské valčíky, jimiž se dosud čepýřivě v salónech honosí. Šrom se usmívá jen kouskem rtu, který beztak zůstává úplně klidný.

Předseda po zralé úvaze:

„O čem jste kdy hovořovali vlastně u Tří krasavic?“

„O všem! Hlavně o vraždách himmelradsteinských žen! Všechny tři nás to velmi zajímalo... Nakonec jsme došli k stejnému názoru nebo, abych tak řekl, závěru...“

„K závěru? – K jakému?“ táže se předseda téměř neslyšitelně.

„K závěru, že vraždu spáchal někdo, kdo si asi jistojistě myslel, že nemůže býti nikdy stíhán – neboť policie ani jedinou z devíti vražd

neobjevila, a přece je v Himmelradsteinu téměř tolik policistů jako obyčejných slušných lidí...”

Šrom se směje.

Předseda upozorňuje korepetitora Surku, že se ocitl na pomezí zákona a přestupku.

Surka:

„Nechtěl jsem nikoho uraziti. Ale ten, nad kterým ráčíte vyřknouti verdikt, pane předsedo, bude z řad policie, o tom nepochybuji...”

Zbledl. Byl velice pohnut.

Dodal:

„Prosím pana předsedu, aby byl můj výslech velmi brzy ukončen, poněvadž jsem již dlouho nemocen.“

Dlouhé ticho v celém sále...

Vrchní policejní komisař je bledý jako křída a dívá se s patrným úmyslem na hloupého obhájce Morelova.

Poslední a hlavní svědek, strážmistr, konečně předstupuje velmi klidně. Líčí celou historii nalezení Adély a bezúčelného sthání vraha. – Nicméně soudí, že Morel vrahem není, zná ho již mnoho let, a jeho rejstřík na četnické stanici (stejně jako na policejním komisařství) jest nepopsán; Morel se prý nikdy neprovinil proti zákonu ani přestupkem.

Svědek ke konci navrhuje, aby byl bedlivě prohledán celý byt, v kterém Adéla před přepadením bydlila.

Na udivenou předsedovu otázku, proč takovou zvláštní věc navrhuje, odpovídá pouze pokrčením ramen, k němuž velmi mazaně dodává:

„Stávají se přece, pane předsedo, i přepadení fingovaná – a aniž bych chtěl slečnu Kramerovou uraziti, přece štáru vřele doporučuji... Téhož názoru je ostatně i můj pan představený, četnický major Všetečka.“

Soud se konečně na naléhání Morelova obhájce odklidil zdlouhavě do soukromí, aby se o té podivné věci poradil.

Smrtelně bílý policejní komisař vyšel ze síně, dvě minuty za ním pak strážmistr.

Strážmistr se hnal úprkem do strážnice, sebral všechny muže, kteří nebyli na obchůzkách, a spěchal do Kramerova bytu.

Vyvrátili dveře a zastali Kramera, rozžehujícího právě v kuchyni u plotny sirku.

Strážmistr mu ji v ruce spěšně sfoukl, nařídil mužstvu, aby Kramera spoutalo, nahlédl do plotny a vyňal šest dlouhých pramenů kaštanového plnovousu.

„Kde je širák?“ vykřikl pak hrozivě strážmistr, který předvídal, zdá se, velmi dobře.

Kramer dovedl četníky sklesle až k svému pootevřenému šatníku.

„Je dole, pod prádlem,“ pravil zkroušeně.

„Přiznáváte se?“

„Co mám dělat? Přiznávám.“

„Ke všem devíti případům? – Vlastně ke všem devíti vraždám?“

„Ano. Devátá se však nepovedla.“

„Kdo vraždil vaše chrty?“

„Já,“ pravil Kramer.

Strážmistr dal vrchního policejního komisaře eskortovati přímo k okresnímu trestnímu soudu.

* * *

Věc skončila posléze znaleckým posudkem Šromovým.

Zdůraznil duševní zaostalost bývalého policejního komisaře Kramera, pak ovšem také vliv zánětu mozkových blan, který protrpěl viník před osmi léty, vliv drsného řemesla na slabošskou povahu a následky drobné střelné rány do týlu, kterou si v osmnáctém roce přinesl z války.

Veškeré zločiny Kramerovy prý byly páchány v přechodném pomnutí smyslů, které se dostavovalo periodicky, téměř s matematickou přesností, asi tak po dvou měsících, a trvalo obvykle asi dvacet čtyři nebo třicet šest hodin, načež následovalo úplné nervové zhroucení.

Bezohledná a drsná povaha viníka nasvědčuje ostatně, že se mu dostalo kruté a bídné výchovy. Ani laskavá jeho choť, ani dcera, která mu nebyla jen služkou, kuchařkou, pradlenou a hromosvodem veškerých špatných nálad, nýbrž i ošetřovatelkou a strážným andělem při jeho častých a vleklých nemocech i konečně předmětem jeho devátého zločinu, nedovedly onu krutost, vštípenou mu výchovou, ani dobrotou, láskou a obětavostí z něho vyrvati. Srostla s jeho nehezkou duší, kterou nutno posílit radikálním léčením v *ústavě*, nikoli v žaláři.

Adéla pláče, omdlévá.

Surka a Morel, již svobodný, odnášejí ji na chodbu.

Šrom pokračuje:

„Byl jsem jeho osobním lékařem, když před osmi léty stonal na zánět blan mozkových. Tehdy byl úplně bez rozumu – a jeho nerozumnost a duševní porucha zůstaly mu až do dneška. – Také vždycky dva dny po každé z devíti vražd himmelradsteinských byl jsem k němu volán a žádán jím o Veronal. Trpěl velmi... Stěžoval si, že nemůže spáti, že má halucinace a že ho cosi mučí – říkával mi, že asi rána v týle.

Bylo to však svědomí...”

Ke konci Šrom porotě doporučuje, aby Kramera osvobodila, ovšem s podmínkou, že bude dán ihned do *ústavu* na léčení.

Po nedlouhé poradě poroty byl Kramer všemi dvanácti hlasy zbaven obžaloby, a to jedině pro svou duševní nemoc, kterou musí *bezpodmínečně* léčit v *ústavě*.

Kramerův obhájce neměl vlastně práce.

Když od soudu vycházel oficiál Morel, veda pod pažím Adélu a doprovázen jsa zářivým Surkou i dovádivým Šromem, byl pojednou diskrétně zezadu osloven a zastaven vrchním berním správcem.

Morel, ohlédnuv se, spatřil nejdříve plačící paní Zuzy, kterou v chůzi, neobyčejně těžké, podporoval jedlík psů, přidavač Reiner. Oba byli velmi dojemní, Morel by jim byl rád stiskl ruku. Ale zatím musil slyšeti slova berního správce:

„Nehněvejte se, pane Moreli, že jsem svědčil proti vám! – Chtěl jsem zachrániti otce vaší nevěsty.“

„I nežvaň!“ vykřikl drsně Šrom, a tykaje ted' napořád každému na světě, obrátil se imperativně k Morelovi:

„Že s ním mluvíš, ty trasořitko! Pojd' už, hlupáku!“

Ale Morel zůstal na místě a ostýchavě po chvílce pravil:

„Neublížil jste mi! Byl jste, pane vrchní správče, když jsem úřadoval, vždycky vlídným představeným.“

„Byl jsem?“ otázal se berní správce se zjevnou pochybností ve své strhané tváři.

„Byl. Vaše svědectví mne nepřekvapilo. Báł jste se policejního komisaře. Ale ubezpečuji vás, že se na vás nezlobím. – Čtu z vaší tváře otázku, jak je s těmi věcmi na úřadě. Buďte bez starosti! Stát jste neošidil. Dostával jsem občas úplatky od továrníků a těmi jsem všechny vaše přehmaty zazdil. Jste nyní čistý, já ovšem také, a myslím, že mi budete, pane vrchní berní správče, dále stejně nakloněn jako dříve...“

„Budu, budu. – Ale vaším představeným už nejsem, pane Moreli! Dal jsem se nedávno penzionovat...“

„Vy? – A kdy?“

„Totiž, musím vám to říci, chtěl jsem všechn ten Augiášův chlív převést na vás. Včera jsem byl naposled v úřadě...“

Morel se zamyslił, soustrastně pohlédl na bílého starce, jehož ruce se chvěly jako osika, a potom tiše, velmi tiše pravil:

„Škoda! Trochu jste se unáhlil s tou penzí, pane správče! Kdo bude ted' mým představeným?“

„Vy sám!“ řekl vrchní berní správce s tím známým úsměvem, který vídáme na tvářích lidí smířených a oprostěných. „Vy sám... Tolik cti mi přece ještě zbylo, abych nasadil páky všude tam, kde jsem vám házel klacky pod nohy. – Tedy odpouštíte?“

„Nemám co.“

„Ne, řekněte mi, že odpouštíte tu mizernou hru, kterou jsem vedl, abych se očistil!“

„Tu jste vy nevedl, pane správče, tu vedla doba – a době všichni odpouštíme. Vás mám velmi rád, poněvadž jste mi ukázal právě zlo oné doby, korupci, šlendriánství a sobectví... Dnes jste dobrý a spokojený; smířený člověk... Nemusí vás docela nic na světě bolet, můžete bez obavy navštěvovat Německý les, v kterém je tak krásně, teď v létě.“

„Děkuji!“

Berní správce se chopil Morelovy ruky a silně ji stiskl:

„Tedy odpouštíte!“

„Všichni lidé si již dávno odpustili.“

* * *

Manželé Morelovi hostili denně Šroma a Surku v malinké vilce, kterou si dali vystavěti brzy po svatbě.

Večeře bez těch dvou veselých kumpánů nebyla téměř myslitelná. Zvláště dříve, když Adéla dvakrát do týdne dojížděla za otcem do blázince v Rodošíně, nesměli chyběti, neboť se vracela zdrcena – a oni ji musili uklidniti.

Jejímu otci se v ústavě sice nedařilo nikterak špatně – Morel mu připlácel na druhou třídu, takže měl čistý a světlý pokoj sám pro sebe – ale jeho oči byly tak teskné a jeho polibky tak dětsky bojácné, že při nich Adéla ztrácela téměř hlavu...

Když ho konečně na reverz propustili a když dostal v Morelově vilce mansardový pokoj s velkými okny, jimiž bylo možno hleděti

dolů, bylo ovšem po bolesti, po bolesti jeho i Adélině. Po bolesti všech těch dlouho mučených.

Přesto Surka i Šrom byli nepostradatelní. Jejich návštěvy a večere u Morelových byly pravidelné a byly jen výjimečně nedodrženy. Bývalý komisař chodil pravidelně k večeri a Šrom ho škádlil svými sarkastickými, tečkovitými nesmysly:

„Ty ničemníku! Co tam nahoře děláš? Snad nepíšeš svůj deník? – Nebo dokonce snad básně? Pusť mne tam, člověče!“

Ale Kramer nepustil a Šrom věděl, proč: nad jeho ložem byly dvě podobizny: jeho ženy a Adély. Nad těmi nyní bděl a snil jako dříve na Reinerových chrtích kožešinách, ale jeho myšlenky byly teď už čisté.

Německý les je dnes bezpečný, chodí tam dvojice a bez obav se milují...

Berní správce Morel je uznalý a nikdo si nestěžuje, že by chtěl být „podmazán“. Má ovšem velký vliv, ale také i velké srdce – a nikomu se nemstí, neboť Adéla jezdí po malé zahrádce s ohromným kočárkem, v kterém dříme prvorozená dcera Morelova. –

Město Himmelradstein, jehož nepatrný kroužek nebylo snadno nalézt na mapách republiky, je stále uspáváno písni luk a lesů, obilných lánů, silnic a pěšin – uprostřed jahodišť, v nichž dumají ještěrky za tiché hudby fialových zvonků, rašících třešní a pampelišek.

Za hudby korepetitorovy písni a boдрého smíchu podivína doktora Šroma, který přivádí do svého muzeálního bytu stejně Adélu jako Kramera i toho snílka Surku, aby žasli nad jeho „soukromým světem“...

– a starobylí apoštolové trpělivého himmelradsteinského orloje jdou klidně svou nesmírnou drahou jako před třemi sty hloupými léty, co veselý jeho zvonek odklepává útržky věčnosti, marnost hodin.

Benjamin Klička
Himmelradsteinský vrah žen a dívek

Ilustrace na obálce z Pixabay.com
Redakce Markéta Teuchnerová

Vydala Městská knihovna v Praze
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání
Verze 1.0 ze 17. 2. 2023

ISBN 978-80-274-3077-2 (epub)
ISBN 978-80-274-3078-9 (pdf)
ISBN 978-80-274-3079-6 (prc)